ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

Немачка 3,00 DEM, САД 1,25 USD, Швајцарска 2,50 CHF,
Шведска 13,00 SEK, Аустрија 20,00 ATS,
Грчка 300 GRD, Енглеска 1,00 GBP

9 770032 339010

1. V 1992. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА LIV ● ЦЕНА 150 ДИН. ● БРОЈ 2105

ФАНТАСТИКА

КАДА ЈУЧЕ БУДЕ СУТРА

За све од 7 до 77

Верovали или не!

КАМЕНИ КИП ЛАВА

ВАЈАРСКО ЈЕ ДЕЛО ПРИРОДЕ, А НАЛАЗИ СЕ У КАЛВЕР-СИТИЈУ У КАЛИФОРНИЈИ (САД).

ЕГИПАТСКИ ПАСТИРИ

КУВАЛИ СУ ЈАЈЕ ТАКО ШТО СУ ГА СТАВЉАЛИ У НЕКУ ВРСТУ ПОВЕЗА, А ОНДА СУ ГА СНАЖНИМ ЊИХАЊЕМ ПОМЕРАЛИ С ЈЕДНОГ КРАЈА НА ДРУГИ. ОДТРЕЊА, ЈАЈЕ БИ СЕ ПОСЛЕ ИЗВЕСНОГ ВРЕМЕНА СКУВАЛО.

КРИСТОФОР КОЛУМБО

ИМАО ЈЕ ПОТПУНО СЕДУ КОСУ ВЕЋ У 30. ГОДИНИ.

УЛАЗ У ПЕКИНУ

У ПОРТ АРТУРУ НА ТАСМАНИЈИ ИМА ГОТОВО САВРШЕН ОБЛИК ОВОГ ОСТРВА ЈУГОИСТОЧНО ОД АУСТРАЛИЈЕ.

Најчудније шишање на свету

БЕРБЕРИ ПЛЕМЕНА АБОС ИЗ ИНДИЈЕ ШИШАЈУ МУШТЕРИЈЕ ТАКО ШТО ПОД ПРАМЕН КОСЕ ПОСТАВЕ МАЧ, А ОНДА ГА СНАЖНО УДАРЕ БАТИНОМ.

ПЈЕР БУЖЕ

(1698-1758)

ФРАНЦУСКИ МАТЕМАТИЧАР, ПОСТАО ЈЕ ПРОФЕСОР ПАРИСКЕ ПОМОРСКЕ ШКОЛЕ ЗА КАПЕТАНЕ КАДА ЈЕ ИМАО 15 ГОДИНА. КАДА МУ ЈЕ БИЛО 10 ГОДИНА, БУЖЕ ЈЕ ДАВАО ПРИВАТНЕ ЧАСОВЕ ИЗ МАТЕМАТИКЕ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

●●● према Гинисовој књизи рекорда највећа жива ограда на свету окружује једно имање у Енглеској: висока је 11 метара, широка 4,5, дугачка 155 метара, а стара је равно 272 године! И данас, уз сва техничка помагала, за редовно шишање десетак баштована утроши 10 дана.

●●● на Мадагаскару је откривена нова врста лемура коме прети изумирање. Срећом, један од два пара довезена у САД добио је недавно потомство.

●●● у Африци важе ловачки сигнали које сваки учесник сафарија мора да научи јер се често не сме изговорити ниједна реч. Подизање горње усне тако да су зуби истакнути значи – присуство дивљачи. Лагано покретање руке горе-доле, са шаком надоле окренутом, значи – не мрдај, а избацивање једног рамена напред – покрет.

●●● мексички лекар Марио Дорија користи за лечење опекотина прах из коре мимозе тепис. Резултати су задивљујући. Проналазак је веома важан јер у свету сваке године од опекотина 2. и 3. степена страда више од 12 милиона људи, од чега 3,5 милиона умире, а више од 4 милиона остају инвалиди.

●●● тридесетогодишњу Ми Цин из кинеске провинције Хуандун изненада је јако заболела глава, добила је температуру, осећала се ломно. Кад се обратила лекарима, они су утврдили да пацијенткиња испушта електрично пражњење, и то какво – волтметар је показивао 120 волти. Злосрећна жена била је у стању да додиром упали сијалицу. Лекари су наставили да је посматрају, али још нису у стању да објасне ову појаву.

Илустровао: Зоран Петканић-Петко

ИСТОРИЈА ГЛУПОСТИ

РАТ ЈЕ ТРАЈАО 2000 ГОДИНА

Неки владари повели би своје народе у рат, па би онда „заборавили" да потпишу мир. Један такав сукоб почео је 146. године пре наше ере, а мировни уговор склопљен тек 1985.

Свакако најбесмисленија и најштетнија људска делатност је ратовање. Још горе од тога је водити дуготрајан рат. Историја људског рода, препуна озбиљних ствари, бележи и неколико занимљивости везаних за ратовање, које само подвлаче бесмисао убијања и разарања.

Зна се да су се у Европи водили „стогодишњи", „тридесетогодишњи" и слични ратови. Највећи светски сукоб, Други светски рат, трајао је непуних шест година, а несрећни народ Вијетнама је преко три деценије ратовао за слободу.

Постоје, међутим, неки ратови који су окончани тек после 335, па чак и 2131 годину. Наравно, нису све те године биле обележене ратовањем, али је занимљиво подсетити се и на ту, мање трагичну страну историје.

Фебруара 1985. године водећи политичари Италије и Туниса свечано су склопили мировни уговор после више од две хиљаде година. А све је почело у другом веку пре наше ере када је Римско царство, које је било на врхунцу моћи, кренуло у освајање Африке. Ту се сусрело са достојним противником, богатим и моћним градом Картагином. После дуготрајних борби, 146. године пре наше ере римске трупе су савладале противника и велелепни град сравниле са земљом. Картагина је уништена, Рим више није имао противника за дуго време.

Наравно, потписивање мира између наследника две античке силе има данас само симболичан карактер, али то није случај и са ратом између Холандије и британског острвља Сили прекинутим 1986. године.

Било је то давне 1651. године када је Холандија објавила рат острвима Сили на крајњем југозападу британских острва. Све је почело због учесталих пиратских напада на холандске трговачке бродове. Пирати су имали своја упоришта на озлоглашеним острвима која се простиру на свега 16 квадратних километара.

Додуше, у том објављеном рату није испаљен ни један хитац, бар не са холандске стране. Јер, против пирата је кренуо британски вођа Оливер Кромвел који је накратко био укинуо монархију. Он је потукао гусаре, али је ратно стање остало. Пуних 335 година касније у малом граду Ст. Мерис холандски и енглески представници потписали су коначно уговор о миру.

Један други дуготрајни спор, изазван ратом, изглађен је после пуне 184 године. У сукобу су били француска и швајцарски кантон Валис. Све је почело 1800. године када је Наполеон у походу на Италију, један дан боравио у овом кантону. Житељи једног сеоцета, њих 200, морали су да збрину и нахране целу армију од 40.000 ратника и пуно коња.

Педантни и прецизни Швајцарци испоставили су моћном Наполеону за своју услугу рачун, а он га својим потписом и оверио. Али, трошкови нису никада намирени, па је француски дуг порастао на 150 хиљада швајцарских франака. Француска је одбијала да плати дугове, тврдећи да су одлуком Бечког конгреса, после Наполеоновог пораза, поништена сва његова дуговања.

А још један рат, у којем се такође није пуцало, објављен је пре скоро девет деценија са нашег тла. Мала Црна Гора, кад је 1905. била угрожена моћна Руска царевина, објавила је рат далекој јапанској империји. Иако су Руси изгубили, Црногорци са Јапанцима нису никада званично потписали мир. Али, нису ни ратовали.

Дубравко Колендић

Илустрово: Ивица Кољанин

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

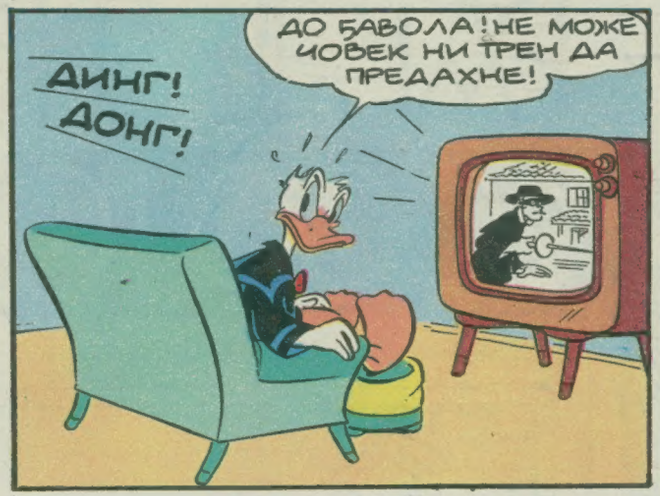

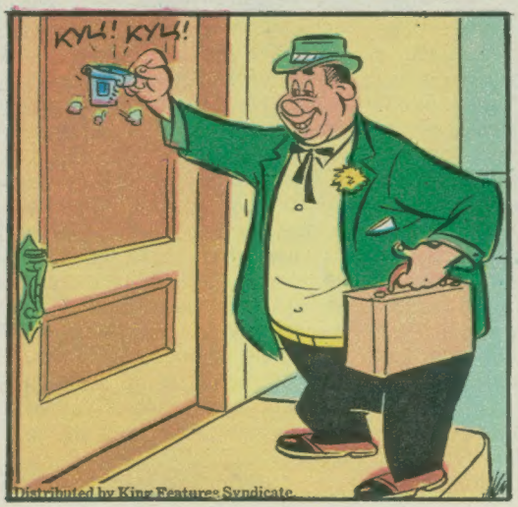

ВЕЖБАОНИЦА ПЕВАЧИЦЕ КЕЈН

СПАС ЗА ГЛАС

Викати значи „повисити глас", а висок глас делује неубедљиво, детињасто, неуротично. Пошто има много људи чији пословни успех зависи од гласа, ето разлога за постојање „вежбаонице гласа"

Викторија наглас чита причу за децу балансирајући при том на глави повећу саксију с цвећем. Маргарет се пење уз лествице од канапа певајући из свег гласа. Колин држи предавање добацујући се врећом пасуља с неким из публике.

То се не догађа ни у лудници, ни на некој авангардној позоришној сцени. Викторија, Маргарет и Колин су наставнице које су спремне да плате 30 фунти на дан да би научиле правилно да користе свој глас.

Обично се мисли да само певачи, глумци и спикери живе од свог гласа и да само они морају да воде рачуна о њему. Анђела Кејн, бивша професионална певачица и наставница музике из Лондона, зна да су гласне жице основно средство за рад и многим пословним људима, политичарима, и, пре свега, васпитачима, учитељима, наставницима, професорима. „Данас је посао просветних радника тежи него икад. Њихов професионални статус је опао, а деца су све слободнија, да не кажем неваспитанија", тврди Анђела.

У жељи да помогне бившим колегама, она је у свом граду недавно отворила вежбаоницу за глас и опремила ју је гредама, шведским мердевинама, лоптама, одскочним даскама и многим другим реквизитима. Из личног искуства зна да су глас и стас и те како повезани. „Када сам певала, мој глас је могао да испуни Алберт хол, али у разреду ме је редовно издавао. Сада знам и зашто: нисам добро користила своје тело." Снага и убедљивост гласа зависе од свих делова тела, а не само од говорних органа. Наши звучници су пазуха, каже Анђела, и због тога је веома важно где нам се налазе руке док говоримо. Ако их држимо прекрштене на грудима, блокираћемо глас и мораћемо да напрежемо гласне жице, то јест, да вичемо како бисмо надјачали друге шумове. То ће нас заморити, а неће произвести жељено дејство: викати значи „повисити глас", а висок глас делује неубедљиво, детињасто, неуротично.

Како спустити глас

Дајана је запослена у великом трговинском предузећу. Признаје да је много успешнија у послу откако похађа вежбаоницу. „Кад год би ме телефоном позвала незадовољна муштерија, мој глас је постајао висок, пискав и детињаст. Узбуђење мог саговорника прелазило је на мене и почињала сам да подражавам његов начин говора. Тако су расправе трајале унедоглед. Сада знам шта треба да чиним: док разговарам, стојим чврсто на обе ноге, опуштена сам, поглед ми је усредсређен на неку тачку и глас ми звучи прибрано и уверљиво. Саговорник почиње да имитира мене и полако се смирује."

Учитељица Полина дошла је у Анђелину вежбаоницу да потражи спас за глас зато што се свакодневно исцрпљивала смирујући разред. Већ је почела да машта о превременој пензији. „Деца су врло бучна. Ако хоћете да их надјачате, морате да вичете. То је страховито заморно, а не даје жељене резултате. На колеџу су нас учили да морамо да спустимо глас ако хоћемо да привучемо пажњу деце, зато што су њихови гласови природно високи, али ја то никако нисам успевала. Сада ми је јасно зашто."

Има неколико техника за спуштање гласа. Једна се састоји у томе да нагло чучнете, ударите раздвојеним коленима о под, затим се усправите и одмах почнете да говорите или певате. Тако се опушта дно карлице, што је веома важно за постизање нижих тонова. Други начин је да се механички смешите или да прстима повлачите углове усана према јагодицама док говорите (ове вежбе не треба изводити јавно).

Не плашећи се да ће остати без хлеба, Анђела открива још неке тајне „доброг гласа":

Десет гласовних заповести

1. Ослободите се страха да ћете заборавити шта сте хтели да кажете и не понављајте у себи унапред припремљене речи.
2. Не затежите кравату, не дотерујте сукњу или оковратник пре него што проговорите.
3. Не прочишћавајте грло. Та потреба је само знак нервозе и престаће чим проговорите.
4. Стојте опуштено; тежину равномерно распоредите на оба стопала.
5. Не укрштајте ноге у коленима.
6. Замислите да вам је на глави тешка саксија. То ће вас натерати да се исправите и испрсите.
7. Посматрајте публику. Ако вам поглед није концентрисан, ни глас вам неће бити такав.
8. Размишљајте о људима у публици. Да ли им је топло, хладно, удобно, да ли су нестрпљиви? То ће вам помоћи да се усредсредите.
9. Ослушкујте звуке у соби и сачекајте прави тренутак да проговорите.
10. Немојте дубоко удахнути на почетку јер ће вам због притиска на гласне жице глас постати виши.

И оно најважније: певајте свакога дана. Под тушем, у колима, док перете судове... То ће вам поправити и глас и расположење.

С. М. В.

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

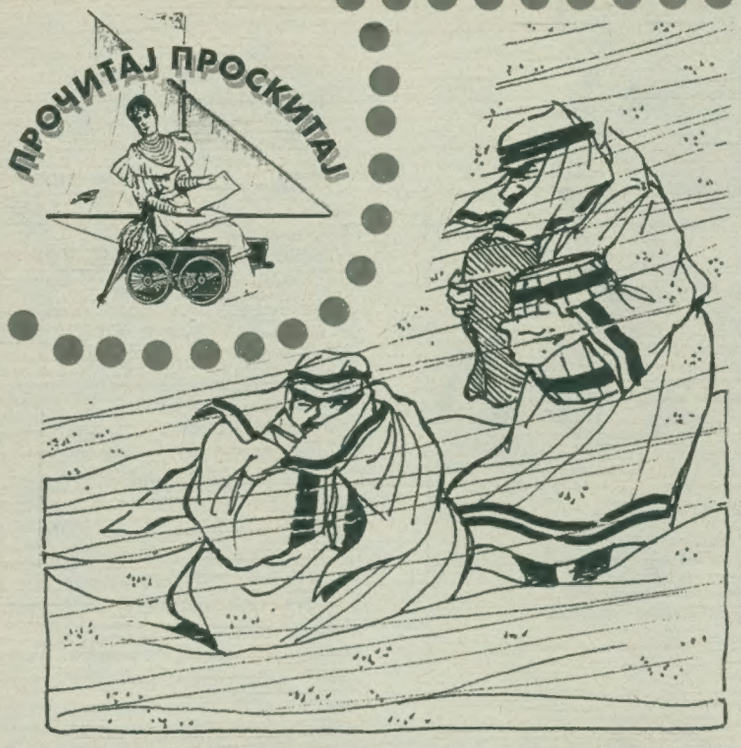

ЖИВОТ У ПУСТИЊИ

За време пешчане олује услед сударања и трења билиона зрнаца песка може да дође до повећања електрицитета у ваздуху и до 80 волти по квадратном метру што изазива мучнину, повраћање и главобољу. Овај феномен први је забележио немачки географ Ван дер Еш док је истраживао пределе источне Сахаре још пре Првог светског рата. За време пешчаних олуја патио је од несносне главобоље све док му није пало на памет да се ослободи електрицитета у телу тако што је по земљи вукао проводник – кабл из аутомобила.

Што се човековог боравка у пустињским условима тиче, установљено је да би он на жеги, без хране, воде и одеће једва издржао од једног до другог изласка сунца. Већ до 12 часова изгубио би 2–3,5 литара течности, а до касног поподнева кроз зној би отишло чак 7–9 литара. Вода би нестала и из крви, па би се количина смањила, а циркулација би се успорила што би довело до пораста телесне температуре. Пре заласка сунца температура тог несрећника порасла би до 45°C и он би умро у бунилу и грозници. Чак и када би попио 5,5 литара воде дневно, човек не би издржао више од пет дана. Јер, да би преживео на високим дневним пустињским температурама, одраслом човеку потребно је најмање 6,5 литара воде дневно.

ПТИЧИЈА КОБАСИЦА

Ескими са источног Гренланда који у вечном леду живе удаљени 1.600 километара од Северног пола хране се углавном рибом, али свој јеловник обогаћују једним арктичким специјалитетом, неком врстом кобасице. Они, наиме, лове мале њорке, морске птице које се гнезде на обали, а затим их, заједно са перјем, ноктима и кљуновима, пресују у кожи туљана. Додају и мало китове масти, онда кожу зашију, па је ставе под камен. Шест месеци касније кобасица се вади спремна за јело, а има укус сличан чувеном сиру камамбер.

ДА ПАТУЉЦИ ПОРАСТУ

Ако министар за здравље Француске, као што се верује, буде дао зелено светло, фирма „Санофи" пустиће већ идућег месеца хормон раста који је добијен уз помоћ генетичког инжењеринга. За 2.000 деце, колико је у овој земљи погођено патуљастим растом, овај синтетички хормон велика је нада: он ће им најзад пружити сигурније лечење и то по приступачнијој цени, 20 одсто јевтинијој од досадашњег који кошта 15 милиона динара годишње! Наиме, метода која је до сада коришћена састојала се у томе што су пацијенти током читавог периода раста примали инјекције екстракта хипофизе који је вађен из тела умрлих. Можете замислити колике су тешкоће око набавке хормона, па отуд и овако висока цена. Прошле године је само 800 деце имало прилику да се лечи у болницама иако је број оних који заостају у расту далеко већи. Лекари су били на грдној муци како да једном детету дају лек да порасте, а друго да оставе да остане палчић.

Сада се, међутим, и лекари и јавност питају хоће ли нови синтетички хормон бити резервисан само за младе људе патуљастог раста? Да, у прво време кажу у фирми „Санофи", али истраживачи настављају да проверавају да ли је могућа и нека друга примена. Потребе су заиста велике, а заинтересованих много: од шеика из арапских емирата који желе да им синови буду високи, до кошаркаша који би увек који центиметар више, пливача, манекенки.

– Нема играња ватром – изричит је Мишел Мор, шеф истраживања код „Санофија", подсећајући да вишак хормона раста изазива секундарне сметње као што је ужасна акромегалија код које тело постаје незграпно, лице кошчато са изразито великим носем, брадом, челом...

Закључак: патуљци ће убудуће расти, а за све остале велики опрез како би се избегло свако претеривање.

В. М.

Ко је патуљак? То је, каже медицинска енциклопедија, особа врло ниског раста у поређењу с нормалном особом средње висине која је истог доба, пола и расне припадности. Практично, то је одрастао мушкарац нижи од 149 центиметара и одрасла жена мања од 139 центиметара. На фотографији: сигурнији и много јевтинији лек

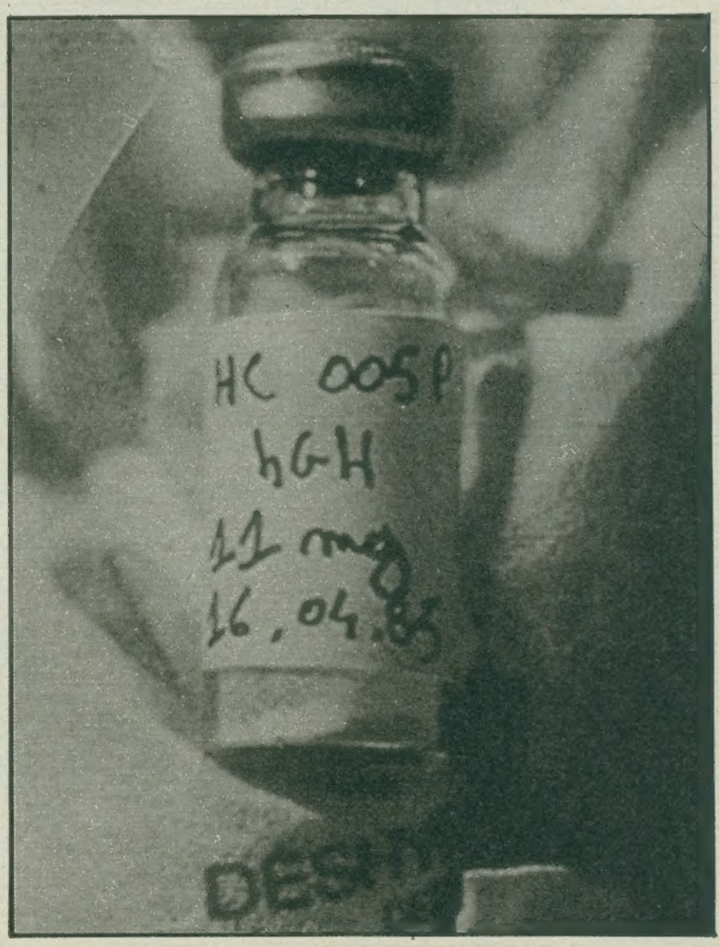

НИ КРОКОДИЛИМА НИЈЕ ЛАКО

Дугачки по 12 метара, невероватно окретни и брзи као муња, уз то грозни крволоци, крокодили су прави страх и трепет за становништво појединих делова Африке. Само у Зимбабвеу, по званичним подацима, сваке године страда бар двадесетак неопрезних. По незваничним, бар двоструко ако не и више људи нађе смрт у њиховим чељустима.

Али, није више ни овим ружним гмизавцима лако. Све је више оних који би да се докопају њихове коже јер је веома цењена и тражена у индустрији скупе робе, а изгледа да ни остало, то јест месо, није за бацање. Напротив, британски и француски гурмани сматрају га посластицом па ловочувари у Зимбабвеу муку муче да сачувају што више крокодилских глава како не би дошло до истребљења.

Занимљиво је да у овој земљи само белци воле месо крокодила. Црнци неће ни да чују за њега: разлог је што не подносе животиње које су у стању да хладно поједу човека.

За разлику од Зимбабвеа, становници Заира и Конга немају никаквих предрасуда. Истини за вољу, само кад су у питању патуљасте врсте, не дуже од метар и по. У овим земљама чак је и кожа крокодила права посластица: служи се тако што се реш испржи и једе као кокице.

УСАМЉЕНА ЗЕМЉА

Најудаљеније острво на свету је отрво Буве у јужном делу Атлантика. Ненастањено је, налази се тачно на 54°20' јужне географске ширине и 3°24' источне географске дужине и припада Норвешкој. Оно је 1700 километара удаљено од најближег копна, односно од једног другог ненасељеног острва у источном делу Антарктика.

Најдаље од копна живе становници атлантског острва Тристан де Куња које припада Британији. Прве комшије ових острвљана живе 2120 километара даље, на острву Света Јелена. Најближи континент је Африка, удаљена 2735 километара.

Након вулканске ерупције која се догодила 1961. године становници Тристана пресељени су у Британију. Али, две године касније већина их се вратила пошто је опасност прошла. Живот у Британији за њих је, како су сами рекли, био исувише грозничав и зато неподношљив.

БОСОНОГИ У СНЕГУ

Људи који живе на великим надморским висинама прилагођени су мањој количини кисеоника. Њихов организам ствара више црвених крвних зрнаца, а она садрже хемоглобин који апсорбује кисеоник и преноси га од плућа до ткива. Многи планинци поседују чак и неке физичке предности које им омогућавају да лакше подносе редак ваздух и ниске температуре. Кечуа Индијанци са јужноамеричких Анда углавном живе на висини од око 3.600 метара ниски су и здепасти што смањује губитак топлоте. Срце и плућа су им већи, а њиховим венама тече чак 20 одсто више крви него нашим. Такође, њихове руке и ноге

имају више крвних судова и захваљујући томе тако добру циркулацију да босоноги могу да ходају по снегу, а да не добију промрзлине.

ХЛАДНИЈЕ ЗБОГ ПИНАТУБА

После вишевековног ћутања, 9. јуна прошле године огласио се вулкан Пинатубо на Филипинима који је влажним пепелом покрио оближња насеља и натерао Американце да се повуку из једне од својих база. Осим прашине и пепела вулкан је у атмосферу избацио и велику количину сумпороксида и водониксулфида што је довело до стварања измаглице која је прекрила не само овај

део света него и читаву нашу планету.

Једна од последица ерупције Пинатуба је да се Сунчева светлост рефлектује још неко време пошто Сунце зађе за хоризонт, али уживање у овој појави преседне због неких негативних ефеката. Наиме, измаглица коју стварају продукти Пинатуба и која продужава време уживања у богатству боја које настају залажењем Сунца, уништила је и око десет одсто озонског омотача и тиме проузроковала смањење просечне температуре на Земљи за око 3,5 степена Целзијуса.

БАРОМЕТАР ПРОШЛОСТИ

Какви су били временски услови пре више стотина година, научници могу да сазнају проучавајући корална острва и гребене. Биолози знају да се тамни корали стварају у неповољним условима, то јест у хладним периодима или у загађеној средини.

Анализом корала са Флориде на дубини од три метра којима је требало 360 година да настану научници су одгонетнули када су биле јаке хладноће, олује, врућине или загађења атмосфере. Открили су чак када су у последње време биле повећане радиоактивне падавине због проба нуклеарног оружја.

Илустровао: Зоран Петканић – Петко

ЗАГОНЕТНА СМРТ ЦАРА СВИХ СРБА И ГРКА

УБОД КОМАРЦА ИЛИ ОТРОВ У ЧИНИЈИ

Најмоћнији српски владар умро је на најтајанственији начин. Управо у тренутку кад се спремао да коначно досања свој вечити сан: освајање Цариграда. Много је претпоставки о узроцима његове изненадне смрти, а недавно је и медицина покушала да понуди одговор...

Свечаност је била тиха и достојанствена, примерена простору и времену. Из ризнице Српске православне цркве у Београду мошти највећег од свих српских владара пренете су у цркву Светог Марка и ту сахрањене. Био је 25. мај, година 1968. (На другом крају престоне нам вароши припремала се друга свечаност. И она примерена простору и времену. И у њој главна личност с атрибутом нај, нај.)

Цар Стефан Душан је коначно, после више од шест векова, нашао мир у крипти највеће београдске богомоље. Једини од Немањића кога црква никада није прогласила свецем – мада је Српску архиепископију у Пећи подигао на ранг патријаршије, а архиепископа Јоаникија прогласио за првог српског патријарха – унео је, међутим, поновни немир међу историчаре. Опет су се разбуктале приче о узроцима његове изненадне и преране смрти.

Претпоставки је много, али ниједна није до краја потврђена. Чак се поуздано не зна ни где је умро, датум смрти такође није прецизно утврђен, а чини се да је врхунац недоумица тврдња да није сасвим извесно ни да су мошти похрањене у цркви Светог Марка баш земни остаци Душана Силног.

Пут у „лепши живот"

Сасвим је разумљиво да је изненадна смрт владара у чије време Србија постаје најмоћнија држава у овом делу света и онда била предмет свакојаких претпоставки. Мада се у то време масовно умирало од данас готово безазлених болести, неверицу у природан крај живота моћника какав је био Стефан Душан било је тешко потпуно искључити. Јер, како су забележили савременици, цар је „висином надмашивао све људе свога времена. У лицу је био најлепши муж. Тело му је било дивотно сложено, прси широке, мишићи снажни, у појави витак и танак, беху му ноге јаке, стасом висок, прав и мужеван". Наравно, није лако схватити, и онда али и данас, да таква особа тек тако оде у „лепши живот". Човек углавном верује да ни овај земаљски није тако рђав, без обзира колико га понекад куди.

Отуда се, поред приче о природном крају моћног суверена, јавила и друга: цар је отрован. Као и у много чему другом, и овде су се историчари поделили и та деоба траје до наших дана.

Покушавајући да читавом случају приђе с медицинског становишта, а користећи доступне историјске изворе као и лекарска знања, истраге о могућим узроцима смрти цара Душана латио се, почетком седамдесетих година, и др Милан Бизјак, с Медицинског факултета у Београду.

Најраширенија хипотеза је да је Душану Силном главе дошао комарац, онај маларични. Поред шест византијских извора који упућују на маларију као разлог изненадне смрти владара који је кукао на врата Византијског царства, остао је и запис двојице моћника који је и те како штитио Дубровник, Мавро Орбини исписује да „цар Стефан би поражен грозницом (фебрис) противу које нису могли помоћи никакви лекови и зато 1355... пређе у лепши живот". Слично бележи и Лукари: „Кад се цар приближио незнатном селу у Диаполи, у Тракији, ухвати га грозница од које умре 18. децембра или српски просинца".

Претпоставка је утемељена бар из два разлога. У крајевима где је Душан тада боравио, негде на југу, маларија је многима дошла главе. Други разлог ваља потражити у сасвим савременом податку да је половина свих досадашњих смрти свеколиког човечанства последица малерије (?!)

Сумњу, пак, уноси чињеница да се од малерије не умире одмах, а Душан је умро изненада. Уз то, био је такве физичке грађе да је могао да је савлада.

Шта је ако није

Управо податак да је био јак и отпоран, уз то несклон алкохолу (својим законом чак је предвиђао строге казне за алкохоличаре) и претераном јелу, навели су др Милана Бизјака да и болест крвних судова и срца одбаци као могући узрок напрасне смрти.

Трагајући за евентуалном наследном болешћу која је цара могла да отпреми на онај свет, др Бизјак је утврдио да је већина Немањића дуго живела и умирала смрћу која је била последица природног тока живота.

Ни куга која је око 1348, дакле баш у Душаново доба, беснела по Европи и на Балкану по свој прилици није могла да буде узрок превременог краја цара свих Срба и Грка. Једноставно, у време његове смрти она је већ одавно прошла. Поред осталог, Душан је био снажне грађе и вероватно није био неотпоран да би тако брзо подлегао зарази као што од ње брзо страдају слаби организ-

Илустровао: Брана Јовановић

ми. Умро је у годинама кад се организам још успешно носи с инфекцијом.

Може се претпоставити и да смрт није наступила као последица кобног крвављења након неког, рецимо, хируршког захвата јер би то околина неоспорно и те како драматизовала. И оставила податке за време које је пристизало.

Остала је, према томе, могућност да је Душанова прерана и изненадна смрт наступила као последица утицаја неких ванприродних фактора, да му је живот насилно прекинут.

Ко то тамо лежи

Група историчара упорно је тврдила да је цар Стефан Душан – отрован. Прилично дуго, скоро донедавно, такве тврдње су изазивале подсмех такозваних озбиљних проучавалаца историје.

А то донедавно збило се непосредно пред пренос мошти цара Душана, маја 1968. Уз одобрење Његове светости патријарха српског Германа у Физичко-хемијском заводу Природно-математичког факултета у Београду направљена је спектро-хемијска анализа костију. У извештају који је потписао проф. др Слободан Ристић каже се да је у костима донетим на експертизу утврђено несумњиво присуство олова, и то у великим количинама. А зна се да је олово било саставни елемент безмало свих средњовековних отрова.

Неверници, су међутим, и даље одбијали могућност тровања. И то, превасходно, из два разлога. Прво, уопште није поуздано утврђено да су кости које је 1927. познати историчар др Радослав Грујић открио четири метра испод давно срушене Душанове задужбине манастира Светог Арханђела, надомак Призрена, кости цара који није досањао да освоји Цариград а које се сада налазе у крипти Цркве светог Марка.

Чак и под претпоставком да су то ипак кости цара Душана, поставља се логично питање да ли је олово пронађено у костима заиста отров или потиче, наслагано вековима, из рушевина поменутог манастира где је некада доношено из Трепче да би слу-

жило као грађевински материјал.

Загонетка и данас остаје лишена прецизног одговора. Овде, стога, ваља навести неколико примера који би можда могли да потврде доскора оспоравану тезу да цар Стефан Душан ипак није умро природном смрћу. Јер, непријатеља је, као и сваки моћник, имао поприлично.

Борџије пре Борџија

У једном спису, власништву манастрира Дечани, стоји да је цар Стефан Душан отрован и да су то учинили Млечани, незадовољни што прва личност Балкана није хтела да им уступи освојене градове Клис и Скрадин.

Није немогуће, упућују неки записи, да су цару свих Срба и Грка главе дошли управо – Грци. На путу за Цариград, пошто је Грчку претворио у своју провинцију, Душана је отровао његов видар Калојона, наговорен од грчке уходе Мавродука.

Многи историчари претпостављају да би историја Балкана изгледала сасвим другачије да цар Душан није завршио тако изненада. Бар што се тиче Турака. Јер, по њима, Душан је осетио откуд прети опасност по хришћански свет – списи казују да му је и папа дао за право и чак обећао помоћ – и устремио се на уљезе из Мале Азије. А Азијати, свесни ко им је непријатељ број један, предузимају све да га уклоне. Тако се стиже и до отрова, у то време сасвим уобичајеног средства комуникације међу завађенима.

С обзиром да ни Византинци нису били најсрећнији да им тамо један „полудивљи Балканац" кроји судбину, није ван памети ни хипотеза да су они посегли за отровом. Јер, мада се Борџије јављају касније са својом позамашном скалом отрова, откривши четири века пре медицине алкалоиде за своје прљаве послове, ни Византинцима тровање није било непознато. У Цариграду је тада цветала трговина отровима. Ко је хтео да се ослободи непожељне особе, могао је и на јавном месту да купи сасвим успешно приручно средство...

Наравно, све су ово претпоставке, сасвим могуће али и необавезне за почетак краја још и данас незавршене приче о изненадном и прераном свршетку владара кога и сада, из различитих разлога, многи помињу, али и призивају. У целокупној овој рашомонијади једино је извесно да је Душан Силни умро. Много давно.

Петар Милатовић

ЈЕДИНИ ДЕЧЈИ ХОТЕЛ НА СВЕТУ

ВАСИОНА ЗА ЛИЧНУ УПОТРЕБУ

Једино се у бостонском „Риц Карлтону" деца осећају краљевски. У овом хотелу, једном од најлуксузнијих на свету, постоје апартмани само за њих. Наравно, предуслов је да малишани дођу у пратњи својих богатих родитеља

Бостонски хотел „Риц Карлтон" за сада је једини на свету који има апартмане намењене искључиво деци

Шта да ради послован човек који је дошао у Бостон са породицом? Ко ће да му чува децу ако увече изађе са супругом и важним партнерима?

Џон Јапдајк, директор „Риц Карлтона", једног од најлуксузнијих хотела на свету, приметио је да његови, наравно пребогати, клијенти имају баш овакве невоље. Своје госте почео је зато да испитује да ли би волели да им изнајми посебан апартман за децу. Када је схватио њихово одушевљење овим предлогом, сместа је упослио Фреда Фајнаку, једног од чувених америчких архитеката.

Фајнака је имао потпуно одрешене руке. Пошто није морао да размишља колико новца сме да потроши, заиста је могао да пусти машти на вољу. За децу богаташа све треба да буде посебно.

Ти дечји председнички апартмани, како су названи, заиста личе на права мала краљевства. То су огромне просторије потпуно прилагођене различитом узрасту, и полу, малих гостију. У розе собама су Барбике са читавим породицама и покућством, разне друге лутке, плишане животиње. Собе са плавим детаљима препуне су играчака и књига које више воле дечаци. Сви ти апартмани опремљени су телевизорима, видео рикордерима са десетинама касета, обавезан је и музички стуб и компјутер.

Кревети су различитих облика. Дечаци више воле да спавају у неком огромном аутомобилу или мотору, девојчице принцезе у кревету који има облик Микија Мауса или јагоде. На притисак дугмета кревет почиње да се љуљушка, да дете лакше заспи.

Купатила су прича за себе. Подсећају на мешавину ботаничке баште и мини зоолошког врта. Малишан има осећај да се нашао на камповању у шуми пуној егзотичних птица.

И поред свих чаролија којима је дете окружено, родитељи не воле да им чедо остане само. Џон Јапдајк је и на то мислио. Ако се плаћа само председнички апартман – они су, иначе, јединствени на свету – цена је 400 долара. Ако је уз дете и неговатељица, те услуге се посебно доплаћују.

Џон Јапдајк је знао да улаже новац у праву ствар, али није веровао да ће дечји апартмани доживети такву популарност. Сада људи из читавог света зову и распитују се када је нека од тих соба за клинце и клинцезе слободна. Тек онда заказују састанке.

А шта се деци највише свиђа у собама?

Једва чекају да легну у кревет и угасе светло. Читава таваница претвара се у васиону. Звезде светлуцају, планете круже... Као у бајци.

В. С.

МА ШТА КАЖЕШ

ПРОТРЕСИ МЕ, ДРАГИ, ПРОРАДИЋУ!

Лекари су били одлучни. Четрдесеттрогодишња Лола Фаулер мораће поново да се подвргне операцији. По њиховом мишљењу, то је био једини начин да се подеси померена електрода у пејсмејкеру уграђеном у Лолино срце пре неколико година.

Лолин муж није делио мишљење лекара. Операцију је сматрао непотребном из сасвим разумљивих разлога. Пошто је његова супруга тешко поднела анестезију приликом прве операције плашио се да другу можда не би преживела. Узео је стварч у своје руке. И то буквално. Ухватио је Лолу за ноге и у том положају, благо је дрмусајући, држао неколико минута. На рендгенском снимку показало се да је био у праву: електрода се сама наместила. О овој невероватној „поправци" извештава угледни часопис Америчког лекарског друштва. ■

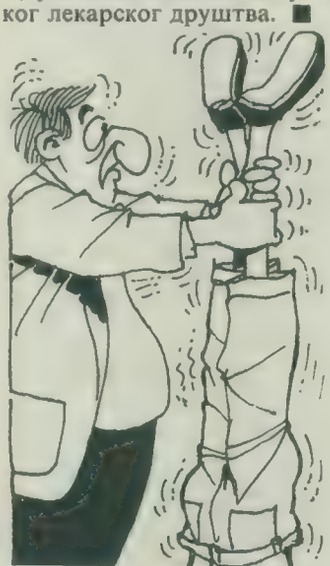

ЧУДЕСНО ИСЦЕЉЕЊЕ

Енглески лекар Џон Хил пропао је на избору за Краљевско научно друштво (Академију наука). Извесно време после тога Хил је послао Краљевском друштву извештај о једном медицинском случају.

– Једном морнару на броду на којем сам пловио као бродски лекар – писао је он – у несрећном случају потпуно је била здробљена једна нога. Ја сам најбрижљивије сакупио све делове готово уништене ноге, саставио их како следује и залио смолом и водом коју сам добио дестилацијом смоле. Убрзо су делови ноге срасли и мор-

нар је поново могао да хода као да се ништа није ни десило.

У то време Краљевско научно друштво надугачко је и нашироко расправљало о лековитим својствима смоле и производа који се од ње могу добити. Извештај доктора Хила изазвао је, природно, велико занимање и био је прочитан на једном од научних састанака.

Неколико дана после овог састанка Хил је послао Краљевском друштву допуну свог извештаја: „У свом претходном научном прилогу заборавио сам да напоменем да је морнарева нога била дрвена". ■

ДРУГЕ ЗЕМЉЕ – ДРУГИ ОБИЧАЈИ

Крајем прошлог века многи француски роjалисти који су потражили и нашли политички азил у Русији добили су од царске владе веома високе положаје. Један од таквих емиграната био је и војвода Арман-Еманиел Ришеље (1766–1822). министар Луја XVIII, који је заузимао положај губернатора у Одеси. На томе положају њега је затим заменио један други француски роjалист – Анри Ланжерон.

Французи – губернатори нису знали руски језик и обичаје земље у којој су нашли уточиште, али они су имали око себе дворјане и чиновнике који су, веома често, боље

говорили француски но свој матерњи језик.

Када је Ланжерон са својим руским ађутантом кренуо из Петербурга да преузме дужност у Одеси, на једној од успутних поштанских станица управник станице није им одмах дао одморне коње. Ађутант је искочио из кочија и стао немилосрдно да туче управника. Ланжерон је помислио да је то пребијање један од многих, њему неразумљивих, руских обичаја и да би био ред да и он у томе узме учешће: изишао је из кочија и такође почео да туче поштара. Када су, добивши коње, поново сели у кочију. Ланжерон се обрати свом ађутанту:

– Реците ми, молим вас, зашто смо ми заправо тукли тог човека? ■

ГАЛАНТНОСТ

Енглески филозоф, историчар и економист Дејвид Хјум (1711–1776), који се у старости силно „раскрупњао", прелазио је једном бродом Ламанш у друштву неке даме из високог друштва. Изненада је наишла непогода и брод се страховито љуљао.

– По свој прилици ће нас појести рибе – с непомућеним миром приметио је научник.

– Занимљиво би било знати кога ће од нас прво да начну – покушала је да у истом, мирном тону, одврати његова сапутница.

– Прождрљивци ће се бацити на мене – одговори Хјум – али ће зато прави сладокусци дати првенство вашој милости. ■

СНАЛАЖЉИВОСТ

Једном у игри, десетогодишњи Чарли Чаплин случајно је разбио излог неке радње. Преплашен почео је да бежи колико га ноге носе. Међутим, власник радње га је стигао, дограбио с леђа за оковратник и заурлао:

– Аха! Ухватио сам те, мангупе. Ваљда ти је јасно да ћеш морати да платиш за разбијени излог?

– Разуме се да ћу платити. Због тога сам одмах и потрчао кући да узмем новац – брзо се снашао мали Чаплин. ■

КВОРУМ

Када је енглески лекар Џон Хантер (1728–1793), један од оснивача савремене хирургије, ступио једном у аудиторијум, видео је да је на његово предавање дошао само један студент. С речи-

ма: „Не желим да трошим време само на једног слушаоца", Хантер се повукао у суседну одају, где је био смештен анатомски музеј, и само после једног минута вратио се носећи један костур. Поставивши га пажљиво поред јединог студента у сали, вратио се за катедру и почео предавање:

– Господо, како смо прошлог часа објаснили... ■

Илустровао: Зоран Петканић Петко

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

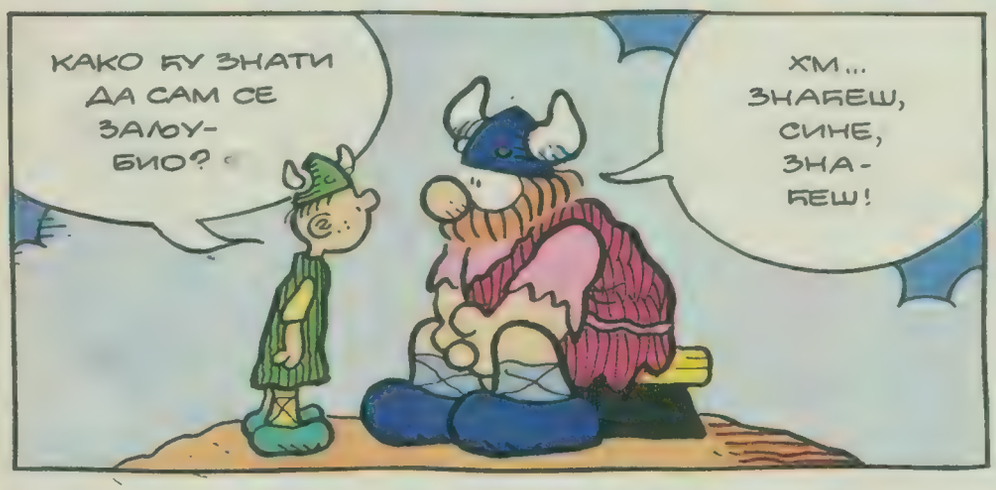

©1992 by King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

Опстанак покварене птице

БЕБА ВЕЋА

ОД РОДИТЕЉА

Кукавица је на врло лошем гласу. Кажу, чак, да је најгора од свих 8700 врста птица на свету. Зашто?

С пролећем се и кукавице враћају у наше шуме. Препознају се по свом тужном, злокобном „ку-ку". Чудновата је то птица, а многи народи Европе сматрају је оличењем преваре, зла, прождрљивости и покварености. Кукавица, наравно, није крива што је заиста таква. Њено понашање одредила је природа, а она често уме сурово да се поигра са живим створовима. Тако је кукавица потпуно ослобођена родитељског нагона и бриге и никада неће упознати своје потомство. За узгој њеног подмлатка мораће да брину друге птице.

Њено латинско име је Cuculus canorus. Плашљива је, неугледна, ситна и има сиво перје. Орнитолози, научници који проучавају живот птица, сазнали су до данас много о њој, а пре свега како успева да подметне своје већ пословично „кукавичје јаје".

Пре него што снесе јаје, „мајка-кукавица" данима посматра и бира најпогоднија гнезда. Довољан је један тренутак да неко гнездо буде празно, па да она долети и за свега неколико секунди положи једно јаје и побегне. А да би уклонила трагове своје преваре, она постаје убица и на лицу места прождире једно јаје наивног домаћина који неће приметити подвалу јер кукавичје јаје често веома личи на његово.

У Европи више од сто врста птица на силу служи као инкубатор и каснији старатељ нежељених беба. Женка кукавице ову подлост у току једног дана понови десетак пута јер толико јаја може да снесе. Тек понека промућурнија птица открије подвалу и подметнуто јаје благовремено избаци из гнезда. Мање пажљиве птице остаће, за казну, ускоро без сопственог подмлатка.

Мали уљез испили се за свега 12 дана. То је и те како важно пошто му је потребна предност од бар дан-два како би уклонио све остале конкуренте. Он, једноставно, из гнезда изгура преостала јаја. Уколико се, међутим, „полубраћа" испиле истовремено, онда беба кукавице постаје хладнокрвни убица.

У борби за опстанак птић је програмиран да убија. Још слеп али снажан, он ће из гнезда избацити остале полетарце. То се често дешава и у присуству несрећних родитеља који неће прискочити у помоћ свом породу. Можда су, чак, и поносни на своју дивовску бебу која је тако снажна и одлучна.

Од тренутка када мала кукавица остане једини подмладак у гнезду сва пажња брижних родитеља окреће се само њој. А тај крештавац једе за петоро. Одрасле птице морају до изнемоглости да јој доносе храну, али тешко је заситити створа чији је кљун стално разјапљен и у који се сваког минута мора убацити понеки залогај.

Да је родитељска љубав заиста слепа, доказ је и то што они настављају да кљукају „своје" чедо чак и када је оно већ два-три пута веће од њих. Ускоро му и гнездо постаје претесно, оно одлази на неку суседну грану, а „родитељи" га прате у стопу и стално га хране. Све док једног дана не одлети без поздрава и трунке захвалности.

Д. Колендић

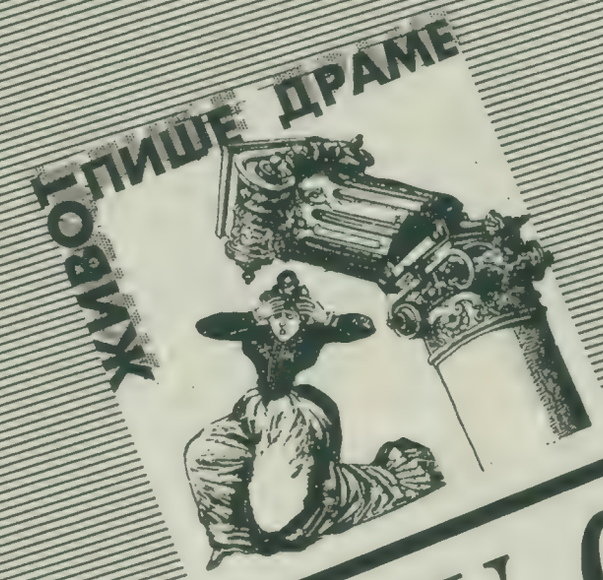

ШИПКА У СРЦУ

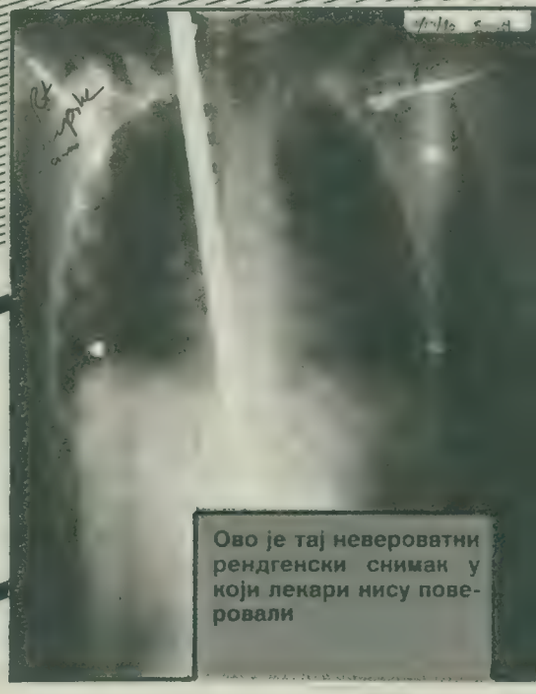

Ово је тај невероватни рендгенски снимак у који лекари нису поверовали

Деветогодишњи Џастин се оклизнуо и пао с крова на зарђалу челичну баштенску притку која му се зарила у грудни кош и приковала га за земљу. Било је право чудо што није остао на месту мртав

Аманда Штајнер из пустињског градића Сијера Висте у Аризони радо је пристала да са својом пријатељицом Лином Џексон пође до Таскона, удаљеног око сат и по вожње, пошто су се Линини родитељи понудили да за то време причувају њена два сина дванаестогодишњег Николу и деветогодишњег Џастина. Био је празник Ветерана 12. новембар 1990. и школе нису радиле.

Код Лининих родитеља бака-Гертруде и деда-Џорџа Хауарда били су тога дана у гостима и три њихова унучета. Деветогодишњи Кит брзо је с Џастином нестао у задњем дворишту. Седамдесетдвогодишња бака Гертруда, која је прала посуђе од доручка, видела их је на клацкалици и куцнула на кухињски прозор дајући им знак да се чувају и не праве глупости.

Када је обрисала судове и почела да кува ручак, бака Гертруда је поново погледала кроз кухињски прозор. Ни на клацкалици ни у дворишту више није било никога. Где ли су само нестали, помислила је. Часак касније у кухињу је упао Кит: „Бако, пожури, Џастин се повредио!" викнуо је.

Бака је потрчала за њим према предњој башти. Мора да су се пели на магнолију, мислила је. Надам се да Џастин није поломио руку или ногу. А, када је видела дечака, скаменила се од страха и ужаса.

Џастин је, тешко стењући, лежао наузнак на земљи и држао се рукама за дебелу челичну баштенску притку с навојем дубоко заривену у његово тело. Он и Кит попели су се на магнолију и с њених грана скочили на кућни кров. Џастин се оклизнуо, и, падајући ногама надоле с висине од око три и по метра, закачио врх зарђале челичне притке за коју се везује цвеће. Притка му се под оштрим углом зарила у грудни кош изнад пупка и савила заједно с њим када је леђима треснуо на земљу.

„Џастине, душо, ни мичи сè, идем да зовем помоћ", рекла му је благо бака Гертруда трудећи се да сакрије панику и позвала мужа који је истрчао из гараже где је тесао даске. „Џастин је гадно повређен, Џорџе. Иди тамо код магнолије, а ја ћу да зовем хитну помоћ!"

У 10,56 часова у амбуланти ватрогасне станице Сијера Висте налазили су се само дежурни болничар и медицински техничар. Падови деце обично нису тако страшни и опасни како се чини на први поглед, али је болничар био спреман на све. Кола хитне помоћи стигла су муњевито до куће Хауардових.

Болничар је имао шта и да види. У башти је на леђима лежао дечак а челична шипка која му се зарила у тело још увек је другим крајем била дубоко у земљи, вероватно забетонирана, између дечакових ногу у лучном положају.

Тако мало крви! Вероватно није закачила виталне органе закључио је болничар видевши на Џастиновој мајици свега неколико крвавих мрља. Тек када је додирнуо Џастинов врат, болничар је схватио да тако нешто још није ни чуо ни видео: врх челичне притке могао се напипати испод саме коже иза Џастиновог десног ува.

Ово је немогуће, помислио је. Није могла да прође скроз кроз груди, мали би већ био мртав!

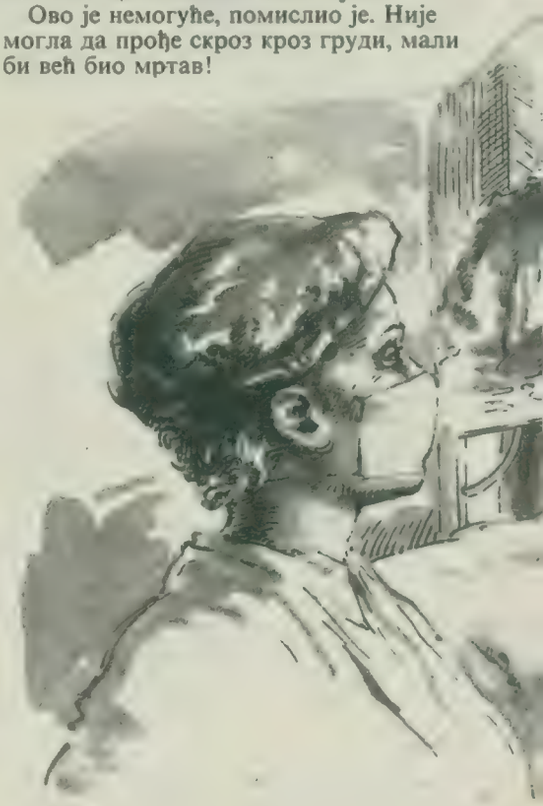

„Можете ли ово да извучете из мене? Много ме боли", замолио је Џастин. Болничар је покушао да га умири а онда је тражио да се из ватрогасне станице донесе машина за сечење метала. Да би дечака могли да пренесу у болницу, морали су најпре да одсеку челичну притку и ослободе га. Пошто је снажан трзај, када се шипка одсече, могао да изазове унутрашња крварења, болничар је држао део шипке најближи дечаковом телу да би га ублажио.

Џастин је био при свести када је стигао у Општинску болницу Сијера Висте. Тамо су му одмах убризгали раствор антибиотика и снимили грудни кош. Када је снимак био готов, лекари који су се окупили око осветљене табле на коју је стављен били су пренеражени: изгледало је као да је челични штап прошао право кроз дечаково срце! Одлучили су да га хитно хеликоптером пребаце до Трауматолошког центра Универзитетског медицинског центра у Таксону.

Аманда Штајнер вратила се из Таксона око пола један. Није ни изишла из кола а њен старији син Никола притрчао је вичући: „Мама, Џастин је пао с крова и гадно се повредио. Одвезла га је хитна помоћ!"

У одељењу за хитне случајеве Општинске болнице Сијера Висте доктор јој је с пуно такта објаснио да је Џастин жив, али у тешком стању и да су га послали хеликоптером у Таксон. Аманда је улетела у ауто и по други пут тог дана кренула према Таксону.

Када је хеликоптер с Џастином стигао, тридесетједногодишњи хирург др Филип Ричмонт, шеф трауматолошке екипе Универзитетског медицинског центра, био је из Сијера Висте већ обавештен о његовом случају. Све даље одлуке биле су у његовим рукама.

Изненадио се када је на носилима која су изнели из хеликоптера угледао сасвим бистре дечакове очи. „Хоћете ли већ једном да извадите ово из мене?!", питао га је дечак жустро. „То ме боли и пече". Срећа што није закачено срце, помислио је др Ричмонт, а и просто је невероватно што је мали при свести.

Док је размишљао о томе, доктор је отворио картон који је с повређеним дететом стигао из болнице у Сијера Висти, подигао рентгенски снимак према светлости и изустио: „Немогуће!" По прописима болнице и овде је направљен рентгенски снимак на коме се јасно видело исто што и на првом – челична шипка *јесте* прошла кроз дечаково срце!

У операциону салу, где је Џастин лежао под дубоком наркозом, ушли су у 1.30 h доктори Филип Ричмонт, Мајкл Есер и Луис Розадо. Најпре су скратили шездесетак центиметара дугачак део шипке који се пружао испред улазне ране изнад пупка. Др Ричмонт је узео скалпел и почео да сече дубоко и надоле од излазне ране на врату испод ува, тачно између кључних костију. На јаркој светлости операционе сале указала се сасвим огољена Џастинова грудна кост.

Др Ричмонт је хируршком тестером отворио грудну кост и размакао ребра тако да се видела унутрашњост грудног коша. Доктори су се нагнули очекујући металну шипку изнад перикардијума, односно срчане кесе, а угледали су је како пролази кроз саму кесу у којој је сасвим правилно пулсирало срце.

„Ја у ово не верујем", изјавио је др Есер упркос јасног доказа који је лежао пред њим. Била је то смртоносна повреда са изненађујуће мало крви. Можда је шипка склизнула између срца и срчане кесе, помислио је др Ричмонт, пажљиво засекао кесу и запрепастио се. Џастиново мало срце радило је правилно, а право кроз његову десну комору пролазила је зарђала челична шипка!

Никада у животу нећу видети случај као што овај, мислио је др Ричмонт док је секао нагоре, према Џастиновом врату. Хтео је да оголи целу шипку пре него што почне да је вади. А онда је угледао нешто заиста невероватно: шипка не само што је пробила срце већ је прошла и кроз дебелу десну вратну жилу, један од великих крвних судова, у близини кључне кости.

Али шипка с навојем, у силовитом продору, уврнула је вратну жилу, прикљештила је и захваљујући томе није дошло до смртоносног прскања. „Погледајте", узвикнуо је, „ово дете је имало луду срећу, ово је двоструко чудо!"

Сад, када се видела цела шипка и тачно знао њен пут, требало ју је извадити а да при томе дечак не искрвари. Др Ричмонт је дао знак др Есеру, овај је узео део шипке који је вирио изнад пупка и почео лагано и пажљиво да је „одврће".

Врх шипке полако се повлачио: прво из врата, па из вратне жиле, коју су хитро затворили и стегли, и даље, надоле, до изнад срца. Пред лекарима је био најтежи део операције пошто ће вађење шипке из срца оставити на зиду срчане коморе два велика отвора која траба мушевито зашити.

Др Ричмонт се одлучио за мрежасти шав – кружне линије конца које могу једним покретом да се скупе и затегну и затворе срце чим шипка из њега изађе. Хирурзи су то обавили брзо и вешто сајноплавим концем и преко рана направили још по један шав. Џастинова мајка седела је као скамењена у једном углу ходника, али, чим би неки лекар или сестра изишли из операционе сале, скакала је на ноге и упитно их гледала. У 4.30 h пришао јој је др Ричмонт, још одевен као за време операције.

„Госпођа Штајнер"?, питао је и потапшао је по руци. „Управо смо завршили операцију. Џастин је одлично. Још никада нисам имао такав случај и не верујем да ћу га више икада имати!"

Већ следећег дана Џастин је устао из кревета и затражио да игра видео-игрице. Трећег дана отпуштен је кући. Др Ричмонт је био пресрећан што се мали тако мушевито опоравља.

„По свим правилима и законима", рекао је својим колегама, „Џастин је морао да умре чим му се шипка зарила у срце. Не постоји ни једно једино рационално објашњење како је преживео. Он је пример да медицина заиста нема одговоре на сва питања".

Б. Д.

Илустровао: Зоран Миладиновић

ЕЛЕКТРИЧНА ДАСКА

„Marine Drive" – ванбродски мотор, у ствари елиса у пластичном кућишту из безбедносних разлога, повезана с електромотором и батеријама причврсти се испод даске на којој серфер удобно – лежи! Брзина 3 km/h. Батерије се пуне укључењем у електричну мрежу и довољне су за вожњу од два сата.

ЛЕПОТАН ОД 15 МЕТАРА

Најлепше возило на свету у класи „офшор" чамаца. Дизајнирао га је „Поршеов" човек Хорт Штрос. Он има све: обратите пажњу и на платформу за купање позади за силазак и излазак из воде. Три мотора од по 600 KS, дужина 15,20 m(!), ширина 2,95. Ради се само по поруџбини.

ИЗЛОЗИ ЕВРОПЕ
ВОЗИЛА СНОВА 1992.

Зове се „kawasaki GPX 750", а развија брзину од 230 km/h. Из места до 400 метара пређе за 10.9 секунди. Новина: уграђени жмигавци са системом кочења једноставним притиском и боје – црна и сива или црвена. Четвороцилиндрични мотор запремине 748 cm³, 100 KS. Електрично паљење. Електростартер.

КАВАСАКИЈЕВЕ ШТАПЕ

АЛФА РОМЕО ЗА ДВОЈЕ

Направљен уз помоћ компјутера у центру Стил Алфа Ромео и славног италијанског дизајнера Загатија овај спортски аутомобил високе класе има мотор са 6 цилиндара у V", а развија 210 KS при 6200 обртаја у минуту. Максимална брзина 250 km/h, убрзање од 0–100 km/h за 7 секунди. Прво серијско лако спортско возило са посебним ефектом пријањања за тло.

Фантом

Загонетке Сатре

ПИШЕ: ЛИ ФОЛК (LEE FALK)
ЦРТА: СЈУ БЕРИ (SY BARRY)

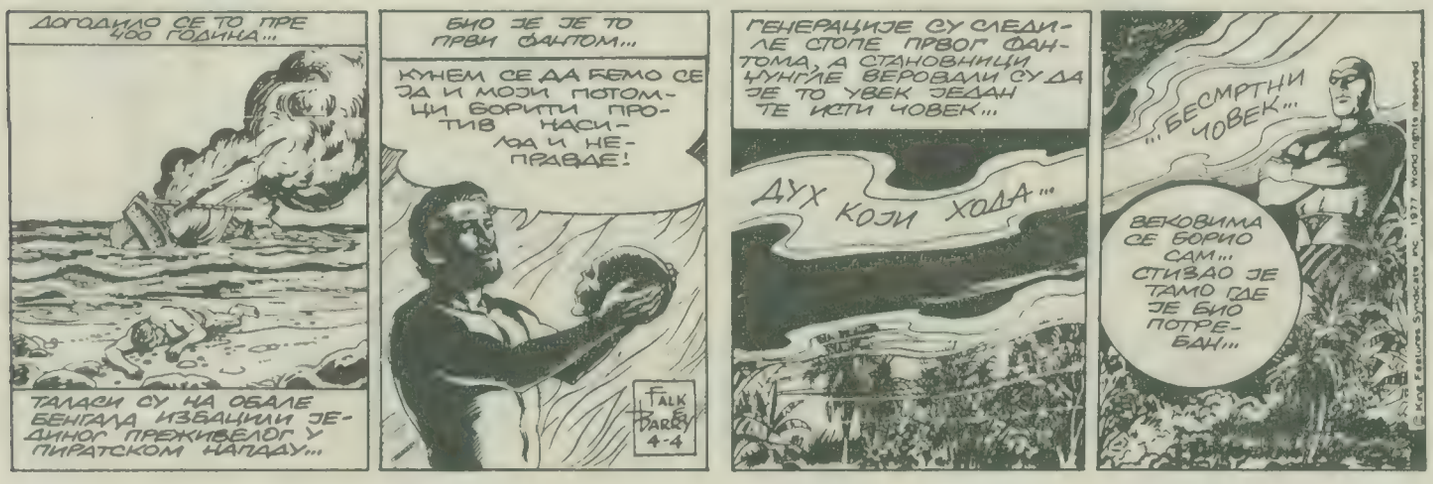
ДОГОДИЛО СЕ ТО ПРЕ 400 ГОДИНА...
ТАЛАСИ СУ НА ОБАЛЕ БЕНГАЛА ИЗБАЦИЛИ ЈЕДИНОГ ПРЕЖИВЕЛОГ У ПИРАТСКОМ НАПАДУ...
БИО ЈЕ ЈЕ ТО ПРВИ ФАНТОМ...
КУНЕМ СЕ ДА ЋЕМО СЕ ЈА И МОЈИ ПОТОМЦИ БОРИТИ ПРОТИВ НАСИЉА И НЕПРАВДЕ!
FALK BARRY 4-4
ГЕНЕРАЦИЈЕ СУ СЛЕДИЛЕ СТОПЕ ПРВОГ ФАНТОМА, А СТАНОВНИЦИ ЏУНГЛЕ ВЕРОВАЛИ СУ ДА ЈЕ ТО УВЕК ЈЕДАН ТЕ ИСТИ ЧОВЕК...
ДУХ КОЈИ ХОДА"
"БЕСМРТНИ ЧОВЕК"
ВЕКОВИМА СЕ БОРИО САМ... СТИЗАО ЈЕ ТАМО ГДЕ ЈЕ БИО ПОТРЕБАН...
© King Features Syndicate, Inc., 1977 World rights reserved

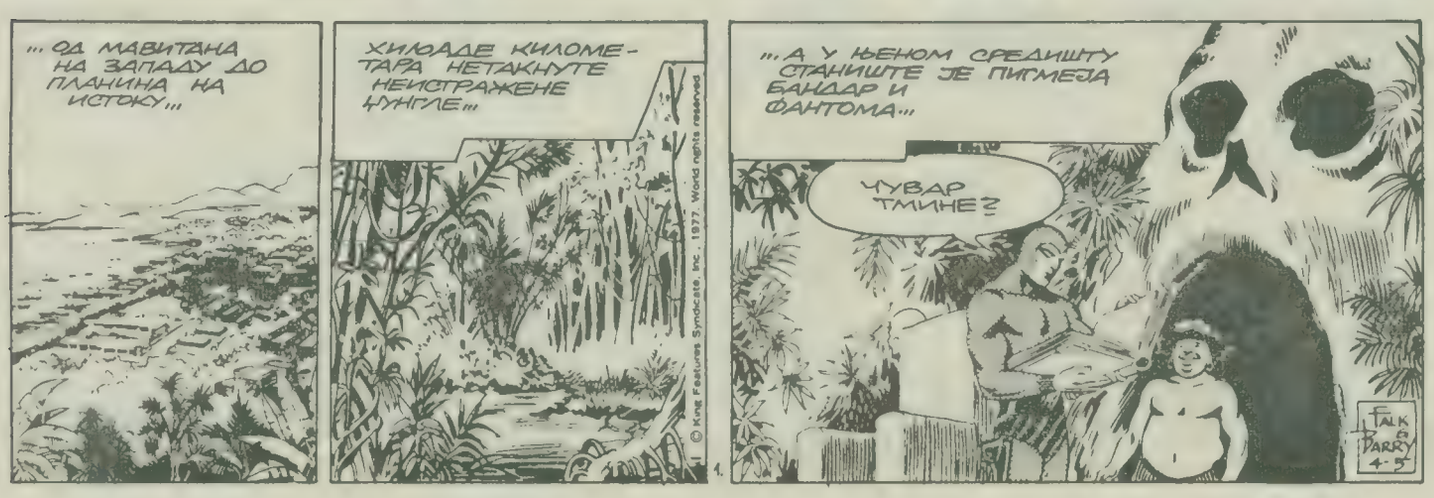
...ОД МАВИТАНА НА ЗАПАДУ ДО ПЛАНИНА НА ИСТОКУ...
ХИЉАДЕ КИЛОМЕТАРА НЕТАКНУТЕ НЕИСТРАЖЕНЕ ЏУНГЛЕ...
© King Features Syndicate, Inc., 1977 World rights reserved
...А У ЊЕНОМ СРЕДИШТУ СТАНИШТЕ ЈЕ ПИГМЕЈА БАНДАР И ФАНТОМА...
ЧУВАР ТМИНЕ?
FALK & BARRY 4-5

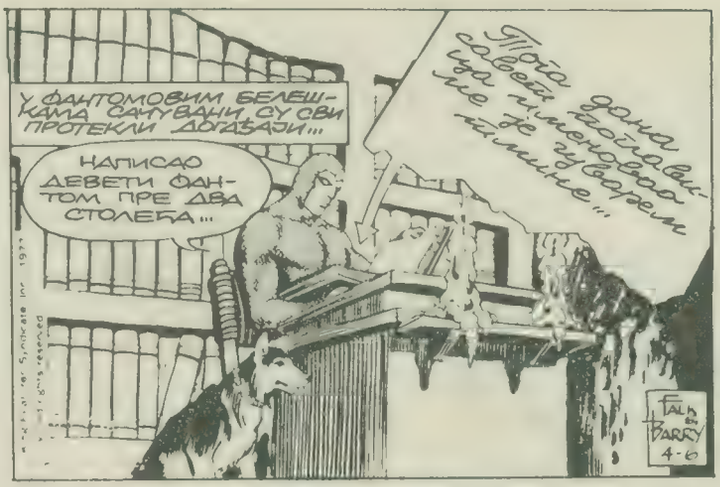
У ФАНТОМОВИМ БЕЛЕШКАМА САЧУВАНИ СУ ОВИ ПРОТЕКЛИ ДОГАЂАЈИ...
НАПИСАО ДЕВЕТИ ФАНТОМ ПРЕ ДВА СТОЛЕЋА...
Прва дама савета беспомоћно је тумарала по тами...
FALK & BARRY 4-6

ГУРАНЕ, О КАКВОЈ СЕ ТМИНИ РАДИ?
ЧУО САМ ТО, АЛИ НЕ ЗНАМ!
ПИТАЈ СТАРОГ МОЗА, ОН СВЕ ЗНА И НИШТА НЕ ЗАБОРАВЉА!
ХО-ГУ!

ЗАШТО ИДЕШ СТАРОМ МОЗУ?
ЈЕР ОН ЗНА СВЕ ШТО ОВДЕ ПИШЕ...

"ЗНА И ИСТОРИЈУ ПЛЕМЕНА, ИАКО ЈЕ НЕПИСМЕН!

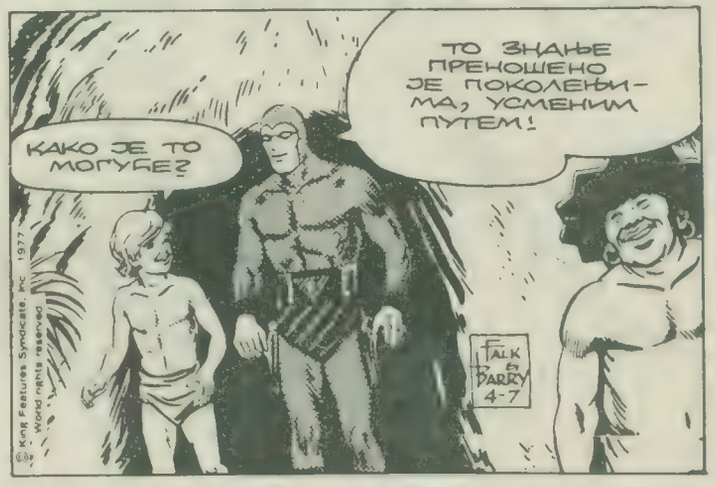
КАКО ЈЕ ТО МОГУЋЕ?
ТО ЗНАЊЕ ПРЕНОШЕНО ЈЕ ПОКОЛЕЊИМА, УСМЕНИМ ПУТЕМ!
FALK & BARRY 4-7

ХОЋУ ДА МИ ОБЈАСНИ ЗАШТО САМ ЧУВАР ТМИНЕ?
А, ТАКО?

И МОЈИ ПРЕЦИ СЕ ПОМИЊУ У ХРОНИЦИ!
FALK & BARRY 4-8

ДОБРО ДОШАО, ДУШЕ КОЈИ ХОДАШ! ЖЕЛИШ ДА ЗНАШ ЗАШТО СИ ЧУВАР ТМИНЕ?
ОТКУД ЗНА ШТА ХОЋЕШ?
РЕКСЕ, ТО ПИТАЊЕ СЕ ОВДЕ НЕ ПОСТАВЉА!

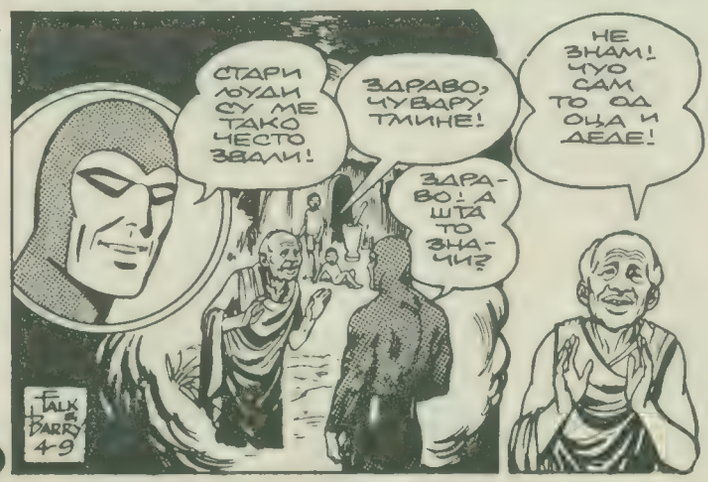
СТАРИ ЉУДИ СУ МЕ ТАКО ЧЕСТО ЗВАЛИ!
ЗДРАВО, ЧУВАРУ ТМИНЕ!
ЗДРАВО! А ШТА ТО ЗНАЧИ?
НЕ ЗНАМ! ЧУО САМ ТО ОД ОЦА И ДЕДЕ!
FALK & BARRY 4-9

ЕХ... СВЕ ПОДСЕЋА НА СТРАХ И СМРТ...
АЛИ, ПРВО МАЛО ИЗВОРСКЕ ВОДЕ!
ХВАЛА, СТАРИ МОЗЕ!
ХВАЛА!

ТАМО У ПЛАНИНАМА, ГДЕ НАРОД ЏУНГЛЕ НЕ ОДЛАЗИ, ТАМО БЕШЕ И ЈЕСТЕ КРАЉЕВСТВО ТИШИНЕ!
БЕШЕ? ЈЕСТЕ?
ДА! БАШ ТАКО! ТО ЈЕ МЕСТО ГДЕ ЉУДИ ОБОЖАВАЈУ БОГА СТРАХА - ЗААЛА!
FALK & BARRY 4-11
„ЗААЛ ЈЕ БОЖАНСТВО КОЈЕ ТРАЖИ ЉУДСКЕ ЖРТВЕ...
© King Features Syndicate, Inc., 1977 World rights reserved

СВИ ГА СЕ ПЛАШЕ И ВЕРУЈУ У ЊЕГА...
ВАТРЕ КОЈЕ ГОРИТЕ У ЗААЛУ НИКАД СЕ НЕ СМЕЈУ УГАСИТИ ЈЕР ЋЕ НАШЕ КРАЉЕВСТВО НЕСТАТИ!
ЈОШ! ЈОШ!
FALK & BARRY 4-12
ТЕ ВЕЧНЕ ВАТРЕ ХРАНЕ СЕ ЉУДСКИМ ЖРТВАМА!
© King Features Syndicate, Inc., 1977 World rights reserved
„КОЊАНИЦИ СУ ЧЕСТО ДОЛАЗИЛИ У ЏУНГЛУ ПО ЖРТВЕ...
ДЕМОНИ ИЗ ТМИНЕ!

БАНУЛИ БИ ИЗНЕНАДА...
...И НЕСТАЛИ СА ЗАРОБЉЕНИЦИМА...
А ЗААЛ ЈЕ БИО НЕЗАСИТ! ТРАЖИО ЈЕ СВЕ ВИШЕ И ВИШЕ...
БИЛИ ОНО ПРЕПЛАШЕНИ И БЕСПОМОЋНИ...
FALK & BARRY 4-13
© King Features Syndicate, Inc., 1977 World rights reserved

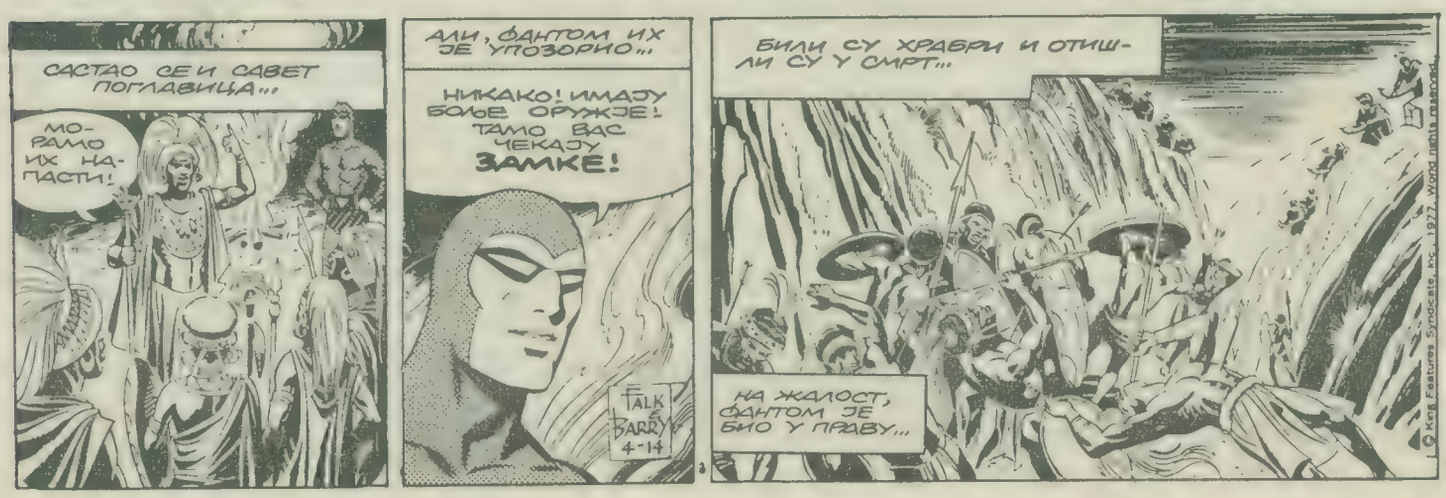
САСТАО СЕ И САВЕТ ПОГЛАВИЦА...
МОРАМО ИХ НАПАСТИ!
АЛИ, ФАНТОМ ИХ ЈЕ УПОЗОРИО...
НИКАКО! ИМАЈУ БОЉЕ ОРУЖЈЕ! ТАМО ВАС ЧЕКАЈУ ЗАМКЕ!
FALK & BARRY 4-14
БИЛИ СУ ХРАБРИ И ОТИШЛИ СУ У СМРТ...
НА ЖАЛОСТ, ФАНТОМ ЈЕ БИО У ПРАВУ...
© King Features Syndicate, Inc., 1977 World rights reserved

ПРЕЖИВЕЛО ЈЕ САМО НЕКОЛИКО НАШИХ РАТНИКА...
НАПАДИ НА СЕЛА БИЛИ СУ СВЕ УЧЕСТАЛИЈИ...
ДЕВЕТИ ИЗ ЛОЗЕ ФАНТОМА ПОСЕТИО ЈЕ ПОГЛАВИЦЕ..."
ПОКУШАЋУ ДА СТАНЕМ ТОМЕ НА ПУТ!
НЕЋЕШ МОЋИ САМ ПРОТИВ ТИХ ДЕМОНА!
FALK & BARRY 4-15
© King Features Syndicate, Inc., 1977 World rights reserved.
МОЖДА ИПАК ЈА МОГУ!
НЕ ИДИ! И ТЕБЕ ТАМО ЧЕКА СМРТ!
FALK & BARRY 4-16
ПОКУШАЋУ! МОРА ПРЕСТАТИ ТО ПРИНОШЕЊЕ ЖРТТАВА!
© King Features Syndicate, Inc., 1977 World rights reserved.
СУВО МИ ЈЕ ГРЛО... УЗЕЋУ ГУТЉАЈ ВОДЕ...
НАСТАВИ ПРИЧУ!
ПССТ!
КАД СЕ СТАРИ МОЗ ОКРЕПИО...
ЗНАШ ЛИ КО ЈЕ БИО ТАЈ ДЕВЕТИ ФАНТОМ?
ХММ... УНУК СЕДМОГ ФАНТОМА, ОЖЕЊЕН ФРАНЦУСКОМ ПРИНЦЕЗОМ...
FALK & BARRY 4-18
© King Features Syndicate, Inc., 1977 World rights reserved.
БИО ЈЕ ЈАЧИ ОД СВИХ!
„МОГАО ЈЕ ДА СРУШИ ДЕБЛО И ЈЕДНИМ УДАРЦЕМ ОБОРИ МАЈМУНА...
ЈЕДНОМ ЈЕ ИЗВУКАО НОСОРОГА ИЗ МОЧВАРЕ...
„...И САВЛАДАО ТИГРА ГОЛИМ РУКАМА!
ЧАК ЈЕ ЗАДРЖАО И ОШТЕЋЕНИ МОСТ...
АХ, САД СЕ СЕЋАМ...
FALK & BARRY 4-19
© King Features Syndicate, Inc., 1977 World rights reserved.

ТАЈ ХРАБРИ ЧОВЕК УСУДИО СЕ ДА ОДЕ У КРАЉЕВСТВО ТМИНЕ...
ИДЕМО С ТОБОМ!
БОЉЕ ЈЕ ДА ПОЂЕМ САМ!
„СТИГАО ЈЕ ДО УЛАЗА, МЕСТА НА КОМЕ ЈЕ СВАКОГА ЧЕКАЛА ЗАМКА...
FALK & BARRY
4-20
© King Features Syndicate, Inc. 1977 World rights reserved

НЕОПАЖЕНО СВ ПОПЕО НА ВРХ СТЕНЕ...
© King Features Syndicate, Inc. 1977 World rights reserved
FALK & BARRY
4-21

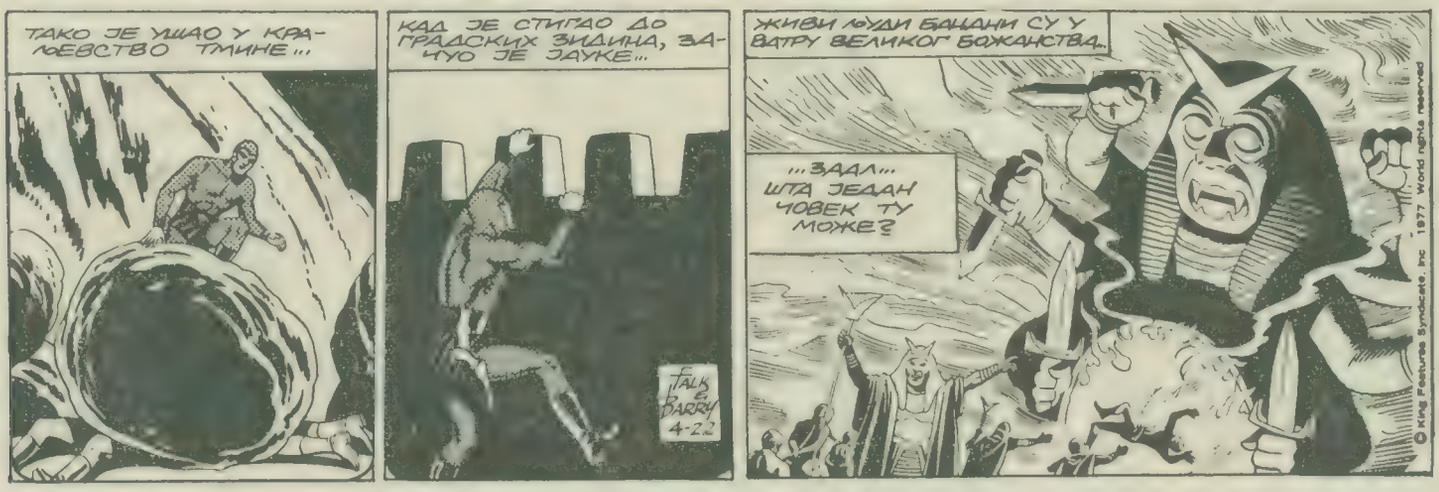
ТАКО ЈЕ УШАО У КРАЉЕВСТВО ТМИНЕ...
КАД ЈЕ СТИГАО ДО ГРАДСКИХ ЗИДИНА, ЗАЧУО ЈЕ ЈАУКЕ...
FALK & BARRY
4-22
ЖИВИ ЉУДИ БАЦАНИ СУ У ВАТРУ ВЕЛИКОГ БОЖАНСТВА.
...ЗААЛ... ШТА ЈЕДАН ЧОВЕК ТУ МОЖЕ?
© King Features Syndicate, Inc. 1977 World rights reserved

УЖАСНУТ, ГЛЕДАО ЈЕ ГОМИЛУ ПИЗДАНИХ ЉУДИ КОЈИ СУ СЕ ТЕТУРАЛИ ПРЕД БОЖАНСТВОМ...
FALK & BARRY
4-23
У ЦИК ЗОРЕ УСПЕО ЈЕ ДА СЕ УВУЧЕ У ГРАД...
© King Features Syndicate, Inc. 1977 World rights reserved
А ОНДА... УХ! ЈОШ ГУТЛАЈ ИЗВОРСКЕ ВОДЕ...
НАСТАВИ! НАСТАВИ!
ПССТ!

ФАНТОМ ЈЕ ПРЕСКАКАО УСНУЛЕ МЛАДИЋЕ...
Z Z Z Z Z Z
?
А КАД ЈЕ СТИГАО ПРЕД БОЖАНСТВО ЗААЛ...
ЗААЛОВЕ ВАТРЕ НЕ СМЕЈУ ДА СЕ УТАСЕ ЈЕР ЈЕ ТО ЗА НАС ПРОПАСТ!
FALK & BARRY 4-25
© King Features Syndicate Inc., 1977 World rights reserved.
НАЈЕДНОМ, ЗАЧУЛА СЕ ТРУБА...
СВИ СУ ПОСКОЧИЛИ...
?
?
... И ЈУРНУЛИ НА ФАНТОМА...
БАЦИ ГА У ВАТРЕ ЗААЛА...
FALK & BARRY 4-26
© King Features Syndicate, Inc., 1977. World rights reserved.
ФАНТОМ ЈЕ НЕПОМИЧНО СТАЈАО...
СМРТ! СМРТ!
?
...А ОНДА ЈЕ ПОДИГАО ОГРОМАН ЋУП ПУН ВИНА...
FALK & BARRY 4-27
© King Features Syndicate, Inc., 1977 World rights reserved.
... И БАЦИО ГА У ВАТРУ...
FALK & BARRY 4-28
© King Features Syndicate Inc., 1977 World rights reserved.
СВИ СУ УКОЧЕНО ПИЉИЛИ...
ВАТРА НЕ СМЕ ДА УТИХНЕ!

ТАКО ЈЕ ДЕВЕТИ ФАНТОМ УГАСИО ЗААЛОВЕ ПЛАМЕНЕ ЈЕЗИКЕ...

БЕСТИДНИК!

ДРЖИ ГА!

УБИЈ ГА!

FALK & BARRY 4-29

© King Features Syndicate, Inc., 1977, World rights reserved

АААА!

КРАК!

ТАЈ ФАНТОМ ЈЕ БИО СЈАЈАН МОМАК... КАО И СВИ ФАНТОМИ!

ЗААЛОВА БОЖАНСКА ВАТРА ВИШЕ НИЈЕ ГОРЕЛА...

ТРАС!

ВИШЕ НЕЋЕ БИТИ ПРИНОШЕЊА ЉУДСКИХ ЖРТАВА!

FALK & BARRY 4-30

ИПАК, ТО ЈОШ НИЈЕ БИО КРАЈ...

ШТА ЈЕ ЈОШ БИО?

ОХО!

© King Features Syndicate Inc. 1977 World rights reserved

„ЧИМ ЈЕ ФАНТОМ УГАСИО ВАТРУ...

© King Features Syndicate Inc. 1977 World rights reserved

...ПОХИТАО ЈЕ ДА ТО ЈАВИ ПОГЛАВИЦАМА..."

НАПАДАЧА ИЗ КРАЉЕВСТВА ТМИНЕ ВИШЕ НЕМА!

ТВОЈ ПРЕДАК НИЈЕ ЗНАО ДА ЈЕ ЗЛО ТЕШКО ИСКОРЕНИТИ...

??

FALK & BARRY 5/2

„КАСНИЈЕ, НЕКИ ПОДАНИЦИ СУ УСПЕЛИ ДА ПОБЕГНУ...

ВИШЕ НИСУ ХВАТАЛИ ЖРТВЕ ЗА ЗААЛА..."

FALK & BARRY 5-3

ВЕЋ РОБЉЕ ЗА ТРГОВИНУ...

ЦАП!

© King Features Syndicate inc. 1977 World rights reserved

...И ТАКО СУ ПОСТАЛИ МОЋНИ РОБОВЛАСНИЦИ...
FALK & BARRY 5-4
РОБОВЕ СУ ХВАТАЛИ У ЏУНГЛИ..."
ПОНЕКАД СУ ИХ КУПОВАЛИ... ШТО ЈЕ НАЈГОРЕ, ТРГОВАЛИ СУ СОПСТВЕНИМ НАРОДОМ!
© King Features Syndicate, Inc., 1977 World rights reserved
МНОГИ РОБОВИ ОДЛАЗИЛИ СУ С КАРАВАНИМА...
...СВЕ ДО ПУСТИЊСКОГ КРАЉЕВСТВА...!
ДРУГИ СУ ОПЕТ ПРЕЛАВИЛИ ОКЕАН, ДА БИ РАДИЛИ У НОВОМ СВЕТУ!
FALK & BARRY 5/5
© King Features Syndicate, Inc., 1977 World rights reserved
ВЕКОВИМА СУ СЕ ТВОЈИ ПРЕЦИ БОРИЛИ ПРОТИВ РОПСТВА...
ПРИЧАЈ ДАЉЕ!
"ПОНЕКАД СУ ПОБЕЂИВАЛИ...
...А НЕКАД ГУБИЛИ... АЛИ, УВЕК ЈЕ СЛЕДЕЋИ ФАНТОМ НАСТАВЉАО БОРБУ...
FALK & BARRY 5/6
© King Features Syndicate, Inc., 1977 World rights reserved
ЕТО, САДА ТИ ЈЕ, НАДАМ СЕ, ЈАСНО ЗАШТО ТЕ ЗОВЕ..."
© King Features Syndicate, Inc., 1977 World rights reserved
...ЧУВАР КРАЉЕВСТВА ТМИНЕ!
ЕХ... ДАВНО ПРОШЛА ВРЕМЕНА!
КО КАЖЕ? КРАЉЕВСТВО ЈОШ ПОСТОЈИ!
?!
FALK & BARRY 5/7

„МНОГО ГОДИНА ПРОТЕКЛО ЈЕ ОД ТАДА...
„...А НЕ МОЖЕ СЕ РЕЋИ ДА СЕ НЕШТО ИЗМЕНИЛО..."
ЗЛО И ДАНАС ПОСТОЈИ, ЧУВАРУ ТМИНЕ!
И ДАНАС? КАКО ТО?
ВИДЕЋЕШ!
?
FALK & BARRY 5/9
King Features Syndicate Inc. 1977 World rights reserved
ЉУДСКЕ ЖРТВЕ... РОБОВИ... ДА, ДА...
ШТА ЧИКА МОЗ ПРИЧА?
ОТКУД ЗНАМ! КАЖЕ-ВИДЕЋУ!
МАЛО ДАЛОЕ, НА СТАЗИ КРОЗ ЏУНГЛУ...
FALK & BARRY 5/10
King Features Syndicate Inc. 1977 World rights reserved
?!
НЕ! ЕВО, УЗМИ САВ НОВАЦ!
FALK & BARRY 5/11
?!
King Features Syndicate Inc. 1977 World rights reserved
!
King Features Syndicate Inc. 1977 World rights reserved
ЈЕСИ ЛИ ДОБРО?
ХВАЛА, ФАНТОМЕ! ЗАМАЛО ДА МЕ УБИЈЕ ЛОПУЖА!
ТРИДЕСЕТ ГОДИНА ОВУДА ПУТУЈЕМ И НИКАД МИ СЕ ОВО НИЈЕ ДОГОДИЛО!
УТИЦАЈ ГРАДА НА ЏУНГЛУ, РЕКСЕ!
FALK & BARRY 5/12

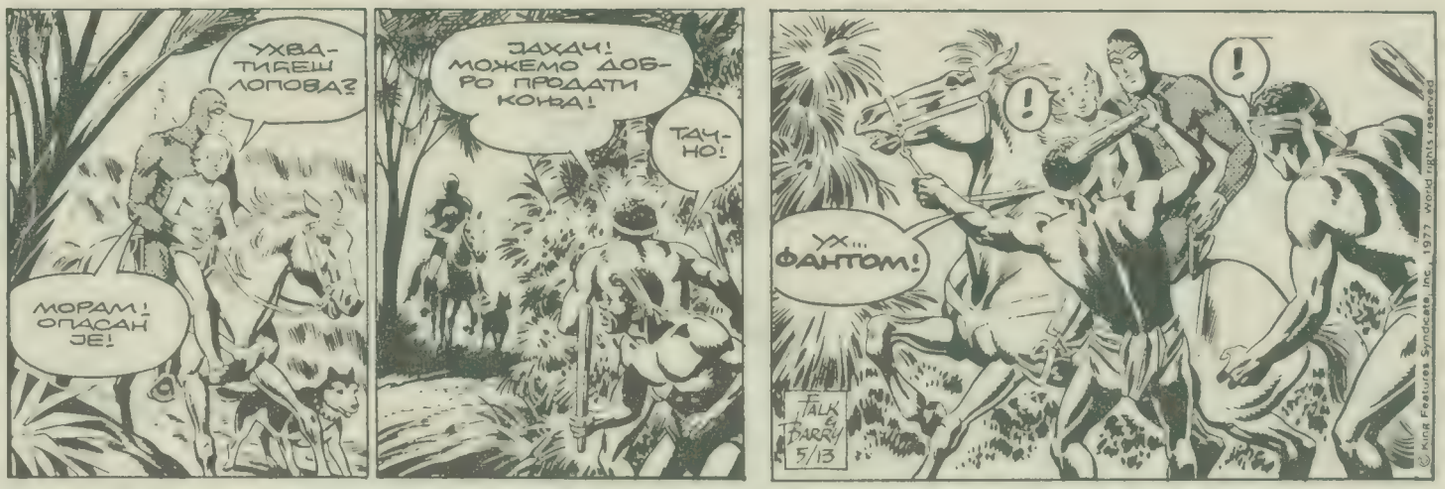
УХВАТИЋЕШ ЛОПОВА?
МОРАМ! ОПАСАН ЈЕ!
ЈАХАЧ! МОЖЕМО ДОБРО ПРОДАТИ КОЊА!
ТАЧНО!
!
!
УХ... ФАНТОМ!
FALK & BARRY 5/13
© King Features Syndicate, Inc., 1977 World rights reserved

ПРЕПАД НИЈЕ УСПЕО...
!
БЕЖИ!
ФАНТОМ!
FALK & BARRY 5/14
© King Features Syndicate, Inc., 1977. World rights reserved
ШТА ЈЕ ТО БИЛО?
ОПЕТ ПОКУШАЈ ГЛАДАЧКЕ! МОРАМ УХВАТИТИ ОНУ ДВОЈИЦУ!
НЕШТО СЕ ЧУДНО ЗБИВА У ЏУНГЛИ!

НА СКУПУ ПОГЛАВИЦА...
ЗЛО ЈЕ ЗАВЛАДАЛО ПЛЕМЕНИМА! ШИРИ СЕ КАО БОЛЕСТ...
FALK & BARRY 5/16
King Features Syndicate, Inc., 1977 World rights reserved
„ДАЊУ ЈЕ СВЕ МИРНО...
...А НОЋУ МОМЦИ СУ КО РАЗЈАРЕНИ ВУКОВИ...

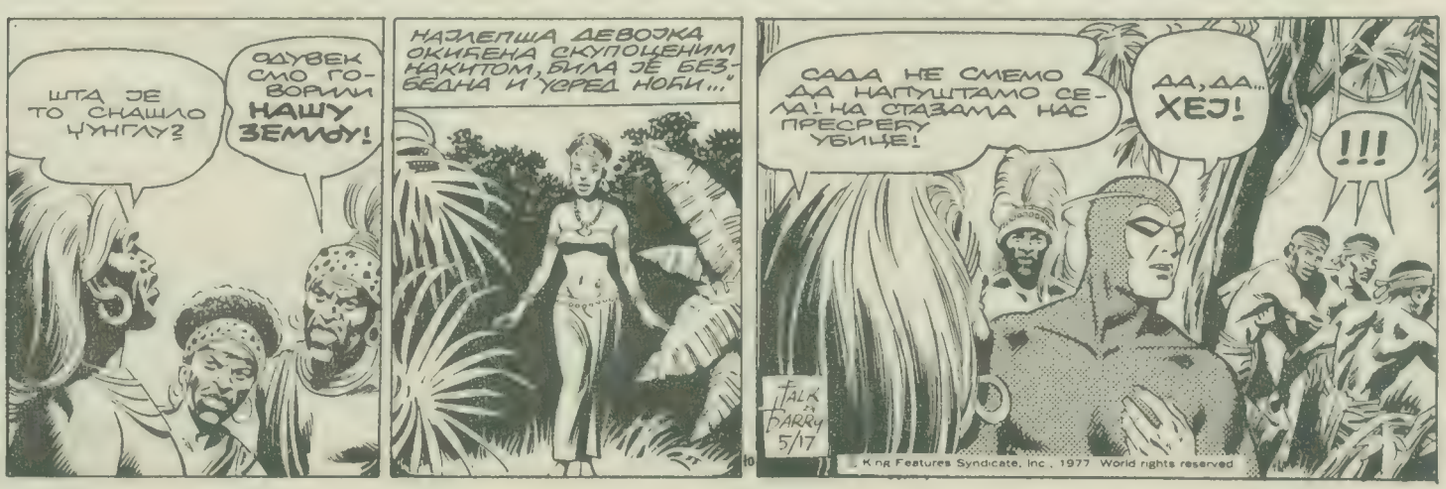
ШТА ЈЕ ТО СНАШЛО ЏУНГЛУ?
ОДУВЕК СМО ГОВОРИЛИ НАШУ ЗЕМЉУ!
НАЈЛЕПША ДЕВОЈКА ОКИЋЕНА СКУПОЦЕНИМ НАКИТОМ, БИЛА ЈЕ БЕЗБЕДНА И УСРЕД НОЋИ...
САДА НЕ СМЕМО ДА НАПУШТАМО СЕЛА! НА СТАЗАМА НАС ПРЕСРЕЋУ УБИЦЕ!
ДА, ДА... ХЕЈ!
!!!
FALK & BARRY 5/17
King Features Syndicate, Inc., 1977 World rights reserved

ШТА СЕ ДОГАЂА, ФАНТОМЕ?
ВИДЕО САМ ОНУ ТРОЈИЦУ! СТАНИ!
© King Features Syndicate, Inc., 1977. World rights reserved.
FALK & BARRY 5/18
ООО Х!
УУТХ!

ОН ЈЕ НАПАО ТРГОВЦА, А ОВА ДВОЈИЦА МЕНЕ!
О ЊИМА САМ ТИ ГОВОРИО!
© King Features Syndicate, Inc., 1977. World rights reserved
ДАЋУ ЛЕЊИВЦУ, А НОЋУ ХАРАЏУ!
ИСПРУЖИТЕ РУКЕ!
FALK & BARRY 5/19
ЕВО!
УХ! ТОГА САМ СЕ И БОЈАО!

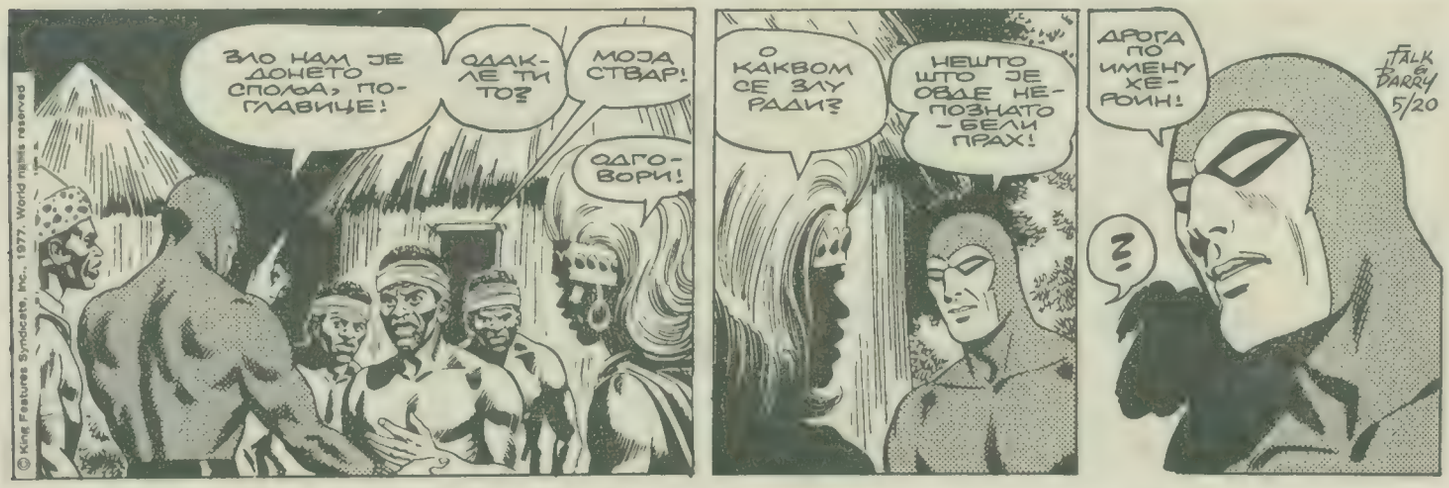
ЗЛО НАМ ЈЕ ДОНЕТО СПОЉА, ПОГЛАВИЦЕ!
ОДАКЛЕ ТИ ТО?
МОЈА СТВАР!
ОДГОВОРИ!
© King Features Syndicate, Inc., 1977. World rights reserved
О КАКВОМ СЕ ЗЛУ РАДИ?
НЕШТО ШТО ЈЕ ОВДЕ НЕПОЗНАТО – БЕЛИ ПРАХ!
ДРОГА ПО ИМЕНУ ХЕРОИН!
FALK & BARRY 5/20
?

ЗАР ЈЕ ТАЈ ПРАХ ТАКО ОПАСАН?
ОНИ КОЈИ О ЊЕМУ ЗАВИСЕ, СПРЕМНИ СУ НА НАЈГОРЕ...
© King Features Syndicate, Inc., 1977. World rights reserved.
ТО ЗЛО СЕ БРЗО ШИРИ! МОРАМО МУ СТАТИ НА ПУТ!
FALK & BARRY 5/21
ОДАКЛЕ ТИ ХЕРОИН?

ПОНОВО ТЕ ПИТАМ! ОДГОВОРИ
ПОГЛАВИЦЕ, БУТЕ К'О ЗАЛИВЕНИ!
АКО ТИ ЈЕ ЖИВОТ МИО...
"...ОДГОВОРИ ИЛ' ЋЕШ УМРЕТИ!
ЧЕКАЈ!
ЗАКОНИ ЏУНГЛЕ СУ СУРОВИ, АЛИ ИМ СЕ СВИ ПОВИНУЈУ!
© King Features Syndicate, Inc. 1977 World rights reserved
FALK & BARRY 5/23

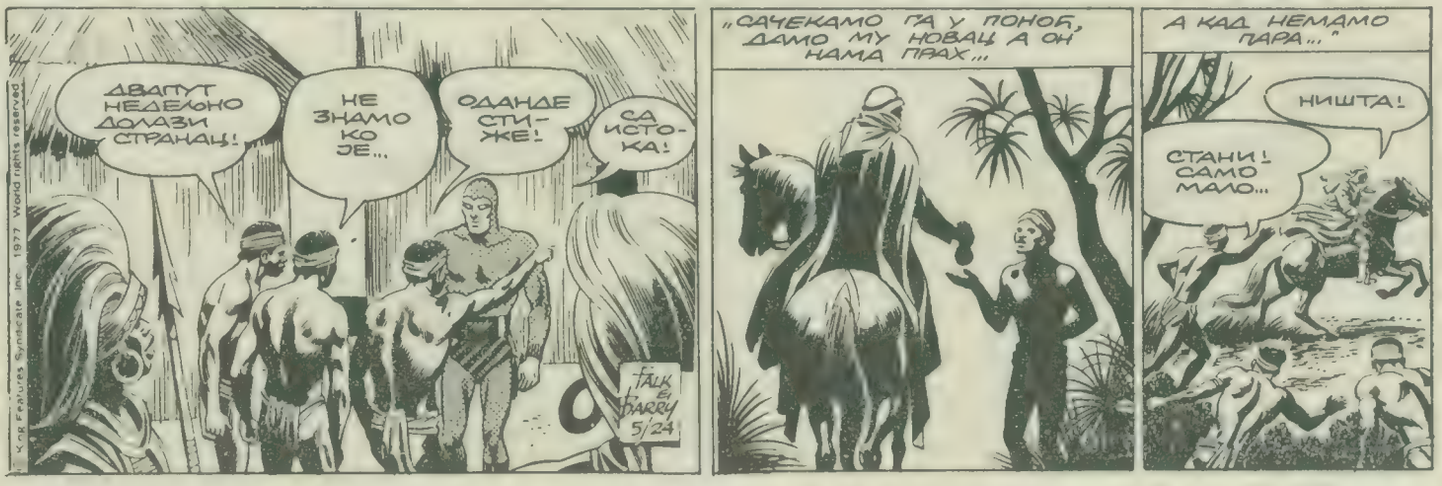
ДВАПУТ НЕДЕЉНО ДОЛАЗИ СТРАНАЦ!
НЕ ЗНАМО КО ЈЕ...
ОДАНДЕ СТИЖЕ!
СА ИСТОКА!
„САЧЕКАМО ГА У ПОНОЋ, ДАМО МУ НОВАЦ А ОН НАМА ПРАХ...
А КАД НЕМАМО ПАРА..."
НИШТА!
СТАНИ! САМО МАЛО...
© King Features Syndicate, Inc. 1977 World rights reserved
FALK & BARRY 5/24

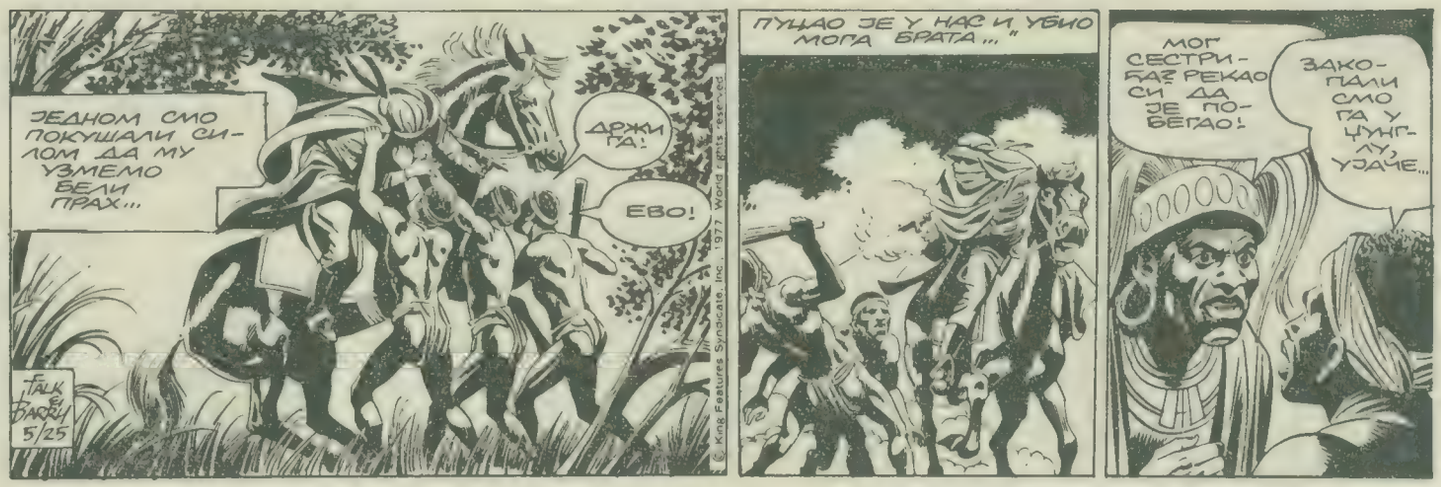
ЈЕДНОМ СМО ПОКУШАЛИ СИЛОМ ДА МУ УЗМЕМО БЕЛИ ПРАХ...
ДРЖИ ГА!
ЕВО!
ПУЦАО ЈЕ У НАС И УБИО МОГА БРАТА..."
МОГ СЕСТРИЋА? РЕКАО СИ ДА ЈЕ ПОБЕГАО!
ЗАКОПАЛИ СМО ГА У ЏУНГЛУ, УЈАЧЕ...
© King Features Syndicate, Inc. 1977 World rights reserved
FALK & BARRY 5/25

АКО НЕМАТЕ ПАРА, СТРАНАЦ ВИШЕ НЕЋЕ ДОЛАЗИТИ У ЏУНГЛУ!
ХОЋЕ! ОН ЗНА ДА ЋЕМО НАБАВИТИ НОВАЦ!
КРАШЋЕМО, УБИЈАЋЕМО... СВЕ ЗБОГ БЕЛОГ ПРАХА!
КАКВА ЈЕ ТО УЖАСНА МОЋ ТОГ ПРАХА?
СТРАШНА, СМРТОНОСНА, ПОГЛАВИЦЕ!
© King Features Syndicate, Inc. 1977 World rights reserved
FALK & BARRY 5/26

СТРАНАЦ БЕ И ВЕЧЕРАС ДОБИ! ПРЕКЛИЊЕМ ТЕ, ПОЗАЈМИ МИ НОВАЦ! УМРЕЋУ...
КАКО СЕ ЛЕЧИ ОВО ЛУДИЛО?
ТЕШКО! ЗАТВОРИ ИХ! ПОСТАВИ СТРАЖУ!
FALK & BARRY 5/27
ТО СУ СТРАШНЕ МУКЕ!
МОРАМО УХВАТИТИ ТОГ СТРАНЦА!
© King Features Syndicate, Inc., 1977. World rights reserved.

САЧЕКАЋЕМО ЗЛИКОВЦА И МИ ЋЕМО МУ ПРЕСУДИТИ!
ОН ЈЕ САМО ПОСРЕДНИК! МОРАМО ОТКРИТИ ИЗВОР!
FALK & BARRY 5/28
© King Features Syndicate, Inc., 1977. World rights reserved.
ТАЈ ЗЛОТВОР ДОЛАЗИ ОД ИСТОКА, А ТАМО НЕМА НИШТА!
ИМА! ТАМО ЈЕ КРАЉЕВСТВО ТМИНЕ!
?

ЗА ТО ВРЕМЕ, У КОЛИБИ...
ОТКУД ЗНАШ ДА ПРАХ ДОНОСЕ СА ИСТОКА?
ЗНАМ!
ЉУДСКЕ ЖРТВЕ... РОБОВИ... ЗЛО ЈОШ ПОСТОЈИ...
САД СХВАТАМ ШТА ЈЕ СТАРИ МОЗ ГОВОРИО!
FALK & BARRY 5/30
© King Features Syndicate, Inc., 1977. World rights reserved

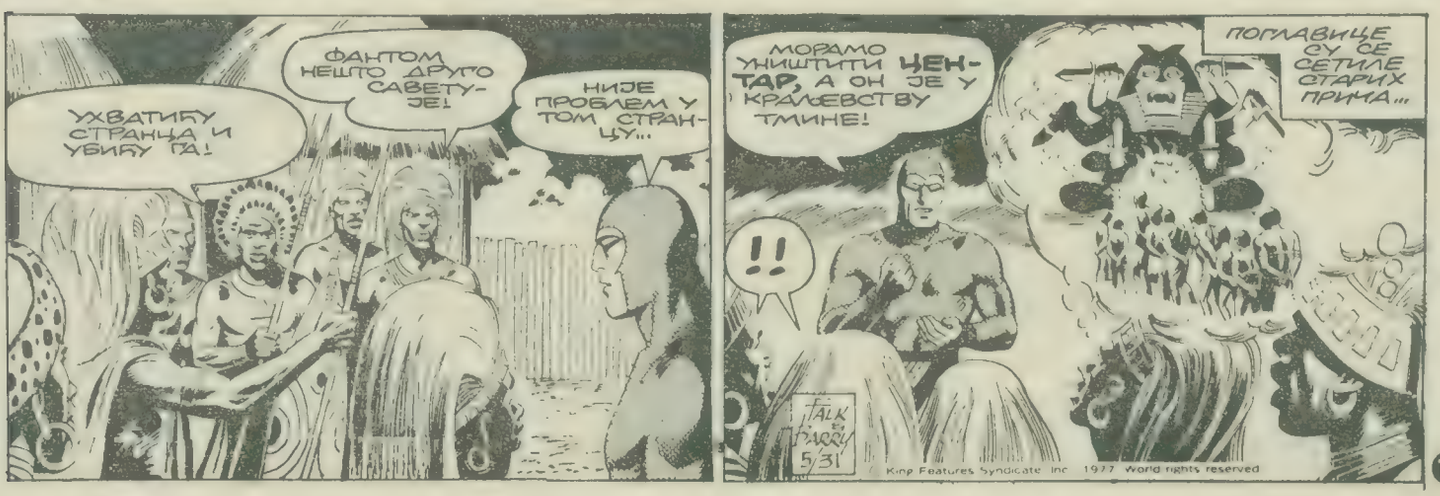
УХВАТИЋУ СТРАНЦА И УБИЋУ ГА!
ФАНТОМ НЕШТО ДРУГО САВЕТУЈЕ!
НИЈЕ ПРОБЛЕМ У ТОМ СТРАНЦУ...
МОРАМО УНИШТИТИ ЦЕНТАР, А ОН ЈЕ У КРАЉЕВСТВУ ТМИНЕ!
!!
ПОГЛАВИЦЕ СУ СЕ СЕТИЛЕ СТАРИХ ПРИЧА...
FALK & BARRY 5/31
King Features Syndicate Inc 1977 World rights reserved

ПОГЛАВИЦЕ СУ БИЛЕ ВЕОМА УЗНЕМИРЕНЕ...
ЈА НЕ ВИДИМ КАКО ЋЕМО ИСКОРЕНИТИ ЗЛО!
ЗАР КРАЉЕВСТВО ТМИНЕ ЈОШ ПОСТОЈИ?
СВЕ УКАЗУЈЕ НА ТО!
FALK & BARRY 6/1
КАКО ДА УБЕДИМО РАТНИКЕ ДА КРЕНУ ТАМО И ПРОВЕРЕ НАШУ ПРЕТПОСТАВКУ?
ТО НИКАКО!
УЗ ВАШ БЛАГОСЛОВ, ЈА ИДЕМ САМ!
© King Features Syndicate, Inc., 1977. World rights reserved.
САД СХВАТАТЕ КАКО ЈЕ ОПАСНА ДРОГА!
ТО ТРЕБА ДА САЗНАЈУ СВИ МЛАДИ!
© King Features Syndicate, Inc., 1977. World rights reserved.
ДА, ПРЕ НЕГО ШТО БУДЕ КАСНО!
FALK & BARRY 6/2
СРЕЋНО, ДУШЕ КОЈИ ХОДАШ...
ОВО ЈЕ МЕСТО ГДЕ МОМЦИ ЧЕКАЈУ ПРЕПРОДАВЦА ДРОГЕ...
ТЕ НОЋИ, У ЏУНГЛИ...
САКРИЋУ СЕ У КРОШЊУ!
УСКОРО ЋЕ ПОНОЋ... ТРЕБА ДА НАЂЕ СВАКОГ ЧАСА...
FALK & BARRY 6/3
НЕШТО КАСНИЈЕ...
© King Features Syndicate, Inc., 1977. World rights reserved.
ЈАХАЧ ЈЕ У РУЦИ ДРЖАО КЕСИЦУ...
© King Features Syndicate, Inc., 1977. World rights reserved.
FALK & BARRY 6/4
НЕМА НИКОГА! САЧЕКАЋУ, А ОНДА...
НИЈЕ МОРАО ДА ЧЕКА...
УУХ!

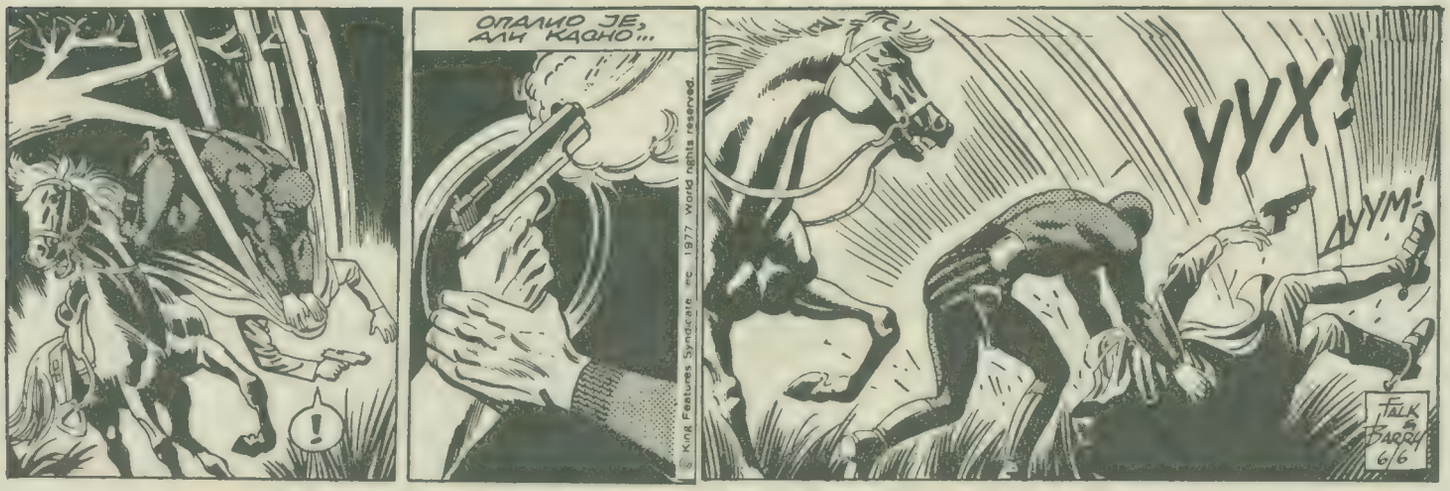
!
ОПАЛИО ЈЕ, АЛИ КАОНО...
© King Features Syndicate, Inc. 1977. World rights reserved.
УУХ!
ДУУМ!
FALK & BARRY 6/6

© King Features Syndicate, Inc. 1977. World rights reserved.
ХАЈДЕ, ПЕВАЈ!
УХ! ООО!
НЕМОЈ... ЕВО ТИ САВ НОВАЦ...
НЕМУ ПАРЕ! ГДЕ ЈЕ БЕЛИ ПРАХ?
FALK & BARRY 6/7

ТО ЈЕ САВ ХЕРОИН?
ДА! САВ...
А ШТА ЈЕ ОВО?
!
© King Features Syndicate, Inc. 1977. World rights reserved.
СТАНИ! ВРЕДИ БОГАТСТВО!
ОВДЕ ВРЕДИ МАЊЕ ОД ПЕСКА!
FALK & BARRY 6/8

НАДАМ СЕ ДА РИБЕ НЕЋЕ ПОСТАТИ ОВИСНИЦИ!
ДЕМОНЕ!
© King Features Syndicate, Inc. 1977. World rights reserved.
ТО ЈЕ ВУК! ГЛАДАН ЈЕ! БОЉЕ БИ ТИ БИЛО ДА РАЗГОВАРАМО!
УХ!
FALK & BARRY 6/9

КОМЕ СВЕ У ЏУНГЛИ ПРОДАЈЕШ ДРОГУ?
!
ОДАКЛЕ СИ! УПОЗОРАВАМ ТЕ! ХОЋУ ИСТИНУ!
ОДГОВОРИЋУ...
ХА!
ДЕМОНЕ! ОХ!
ААВ!
МИ НИКАД НЕ ПУТУЈЕМО САМИ!
FALK & BARRY 6/10
© King Features Syndicate, Inc., 1977 World rights reserved
ЛОПОВ?
НЕ! СВЕ ЈЕ БАЦИО У ВОДУ!
FALK & BARRY 6/11
© King Features Syndicate, Inc., 1977 World rights reserved
ОДЛОЖИ ОРУЖЈЕ НА ЗЕМЉУ!
НЕЋУ!
ФАНТОМ ЈЕ БРЖИ ОД ТРЕПТАЈА ОКА
-КАЖЕ СТАРА ИЗРЕКА...
!!
FALK & BARRY 6/13
© King Features Syndicate, Inc., 1977 World rights reserved
НЕ МОГУ ДА ВЕРУЈЕМ!
КАКВА ПРЕЦИЗНОСТ!
ГАЂАО САМ У ПУШКЕ ЈЕР СТЕ МИ ПОТРЕБНИ ЖИВИ!
А САД ЋЕМО МАЛО ПОПРИЧАТИ!
НИСМО ЈОШ ЗАВРШИЛИ!
ФАНТОМ ЈЕ ЗАО СА ЗЛИМА
-КАЖЕ СТАРА ИЗРЕКА...
СЕДИТЕ!
ЈАО!
ОА!
FALK & BARRY 6/14
© King Features Syndicate Inc 1977 World rights reserved

КОЛИКО ИМА РАСТУРАЧА ДРОГЕ У ЏУНГЛИ?
ДЕСЕТ... ДВАДЕСЕТ...
ПССТ... ЋУТИ!
FALK & BARRY 6/15

КАД ПИТАМ, ХОЋУ ОДГОВОР! ЈАСНО?
ААХ! ЈООЈ!

ОД ЈУТИТОГ ФАНТОМОВОГ ГЛАСА И ТАТУ СЕ ЛЕДИ КРВ – ИЗРЕКА
ЈАСНО!

ЗНАЧИ, ИМА ВАС ТОЛИКО! А КОЛИКО ДУГО ТО РАДИТЕ?
ОКО ГОДИНУ ДАНА!

ГДЕ ВАМ ЈЕ ГЛАВНИ ШТАБ? ОДАКЛЕ СТЕ?
FALK & BARRY 6/16

ТО НЕ СМЕМО РЕЋИ!
ЗАБРАЊЕНО ЈЕ!

ПИТАМ ЈОШ ЈЕДНОМ!
НЕ СМЕМО ДА ОТКРИЈЕМО!

КО ВАМ ЈЕ ЗАБРАНИО?
КВРЦ!
ООХ!

ТРУЈЕТЕ НАШУ ОМЛАДИНУ! ОДГОВАРАЈТЕ!
КО ВАС ШАЉЕ?
ТО ИМЕ НЕ СМЕМО ИЗГОВОРИТИ!
FALK & BARRY 6/17

ФАНТОМ НИЈЕ ОДУСТАЈАО...
АКО МИ НЕ КАЖЕТЕ, ПРЕПУСТИЋУ ВАС СУДУ ПОГЛАВИЦА!
НЕ СМЕМО НИ ПО ЦЕНУ СМРТИ!

ЈА НЕЋУ ДА УМРЕМ! ТО ЈЕ УСНУЛО БОЖАНСТВО!
FALK & BARRY 6/18

ИМЕ НЕ МОГУ ДА КАЖЕМ!
МИСЛИМ ДА ЗНАМ КО ЈЕ!

ЗАТИМ...
ТО ИМЕ ЈЕ УЈЕДНО И ИМЕ ГРАДА, ЈЕ ЛИ?
ДА ПОГОДИМ...
!!!
© King Features Syndicate, Inc., 1977 World rights reserved.
ЗДАЛ, ДРЕВНО БОЖАНСТВО, У ЧИЈУ СУ ВАТРУ БАЦАНЕ ЖРТВЕ...
ТАКО ЈЕ!
FALK & BARRY 6/20

ПРЕ ДВА ВЕКА ФАНТОМ ГА ЈЕ СРУШИО...
ЗАШТО ГА ЗОВЕТЕ УСНУЛО БОЖАНСТВО?
ВИШЕ НЕ МОГУ ДА КАЖЕМ!
© King Features Syndicate, Inc., 1977 World rights reserved
ОНДА ЋУ САМ ОТКРИТИ! НА НОГЕ!
FALK & BARRY 6/21

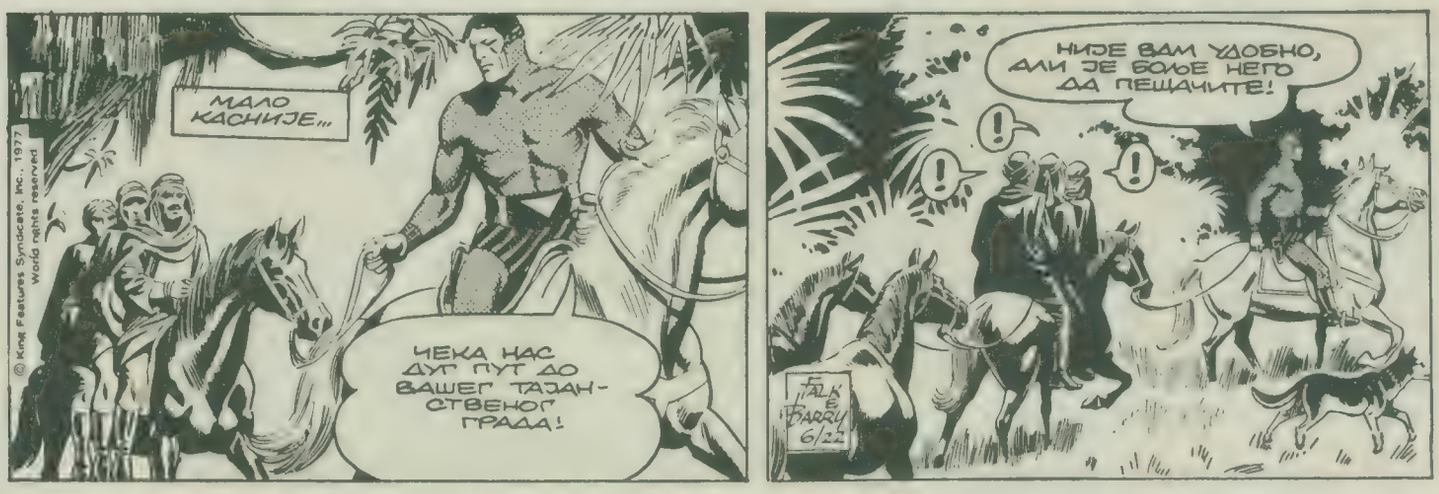
МАЛО КАСНИЈЕ...
© King Features Syndicate, Inc., 1977 World rights reserved
ЧЕКА НАС ДУГ ПУТ ДО ВАШЕГ ТАЈАНСТВЕНОГ ГРАДА!
НИЈЕ ВАМ УДОБНО, АЛИ ЈЕ БОЉЕ НЕГО ДА ПЕШАЧИТЕ!
FALK & BARRY 6/22

ПУТОВАЛИ СУ ДАНИМА И НОЋИМА...
ВАШИ ПРЕЦИ СУ ДОЛАЗИЛИ ОВАМО ПРВО ПО ЖРТВЕ, А ОНДА ТО РОБОВЕ...
ЗНАШ ЛИ ТО ДА САДА ХОЋЕТЕ ДА ЗАБОРАВИТЕ ПРОШЛОСТ?
МИ ТО НЕ ЗНАМО!
ШШШ... ПРУЖА НАМ СЕ ПРИЛИКА...
© King Features Syndicate, Inc., 1977 World rights reserved
FALK & BARRY 6/23

НЕ ПОКУШАВАЈТЕ ДА ПОБЕГНЕТЕ! НЕЋЕТЕ ДАЛЕКО СТИЋИ, ЈЕР ЈЕ ЏУНГЛА ПУНА ЗВЕРИ!
FALK & BARRY 6/24
© King Features Syndicate, Inc., 1977 World rights reserved
КАСНИ-ЈЕ...
ШШШ... ЗАСПАО ЈЕ! НА КОЊЕ!
АВ!
ЈЕДНА ОД ЗВЕ-РИ ЈЕ И ДЕМОН!
!
!!
НАСТАВИЛИ СУ ПУТ...
ПОКРЕТ!
САД!
ЊЕ-ГОВ ПИШ-ТОЛО!
УДРИ!
!
FALK & BARRY 6/25
© King Features Syndicate, Inc., 1977 World rights reserved
ЗА ТО ВРЕМЕ...
УСКОРО ЋЕМО СЕ ВЕНЧАТИ... ШТА ЛИ САДА РАДИ?
Зграби, време сиро тиче... За ли још неки на мој долазак?
FALK & BARRY 6/27
А У ЏУНГЛИ...
НА ЊЕГА!
ДРЖ' ГА!
ООХ!
© King Features Syndicate, Inc., 1977 World rights reserved
ПРЕПРОДАВЦИ НИСУ СЛУТИЛИ С КИМ ИМАЈУ ПОСЛА...
ОХ!
ДУУМ!
ДУМ!
МРЗИМ ТУЧУ, АЛИ С ВАМА САМ УЖИВАО, НИТКОВИ!
И МОГАО БИХ ОПЕТ!
FALK & BARRY 6/28
© King Features Syndicate, Inc., 1977. World rights reserved

ФАНТОМ ЈЕ СМИСЛИО ПЛАН...
УСКОРО СТЕ КОД КУЋЕ! ИДЕТЕ БЕЗ МЕНЕ!
FALK & BARRY 6/29
ДА' ЋЕ СЕ ИЗНЕНАДИТИ КАД ВАС ВИДЕ!
© King Features Syndicate, Inc., 1977 World rights reserved
ОДАЗИ!
А НА СКРИВЕНОМ УЛАЗУ У ЗАМАК...
© King Features Syndicate, Inc., 1977 World rights reserved
?!
НАШ КОЊ!
НАШИ ЉУДИ!
FALK & BARRY 6/30
СТРАЖАРИ СУ БИЛИ У ЧУДУ...
ШТА ИМ ЈЕ?
САЗНАЋЕМО ПОСЛЕ!
ТО СУ ТРОЈИЦА ИЗ ЏУНГЛЕ!
МРТВИ?
FALK & BARRY 7/1
© King Features Syndicate, Inc., 1977 World rights reserved.
НЕШТО КАСНИ-ЈЕ...
ВИСОСТИ, ЉУДИ ИЗ ЏУНГЛЕ СУ ОВАМО СТИГЛИ ВЕЗДАНИ...
ЈЕ-СУ ЛИ ЖИВИ?
FALK & BARRY 7/2
© King Features Syndicate, Inc., 1977 World rights reserved
ДА! У НЕСВЕСТИ СУ! ОВИ ИМАЈУ НЕКИ ЗНАК!
НАСТАВАК У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ
10

СЕЧИТЕ ПОПАЈА И ОЛИВУ

Џиџин кутиак

ПОПАЈА И ОЛИВУ НАЛЕПИТЕ НА КАРТОН И ИСЕЧИТЕ

ОЛИВИНА КАПА ЗА МАСКЕНБАЛ

ПОПАЈЕВА КАПА ЗА МАСКЕНБАЛ

ОЛИВА КАО ВИЛА НА МАСКЕНБАЛУ

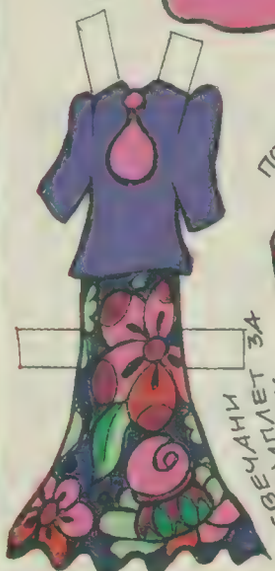

СВЕЧАНИ КОМПЛЕТ ЗА ОЛИВУ

ПОПАЈЕВ КОСТИМ ЧАРОБЊАКА

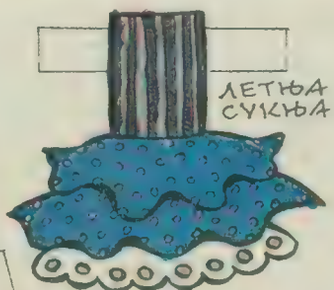

ЛЕТЊА СУКЊА

ОЛИВИН ПОПОДНЕВНИ КОМПЛЕТ

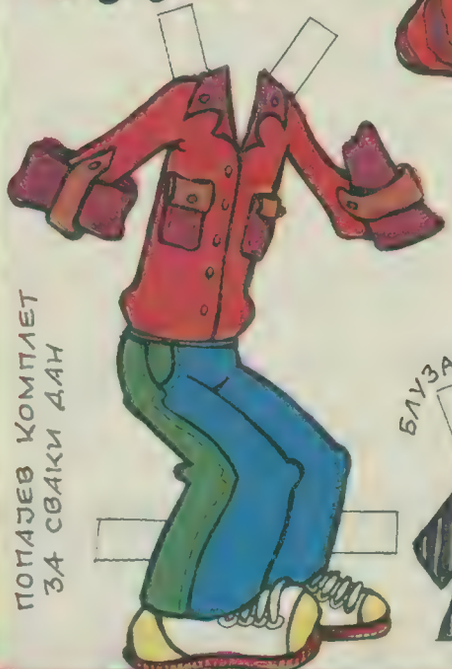

ПОПАЈЕВ КОМПЛЕТ ЗА СВАКИ ДАН

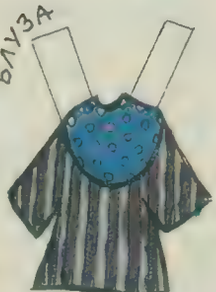

БЛУЗА

СВЕЧАНО ОДЕЛО

ШЕШИР

ПРОСЕЧИ ПО ЦРТИЦАТА

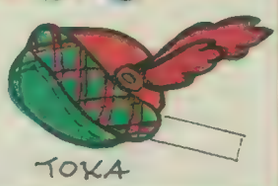

ТОКА

286/16 1490 DEM

MOST
MOST
MOST
MOST
MOST
MOST

RAČUNARI

ISPORUKA ODMAH
GARANCIJA GODINU DANA
NAJNIŽE CENE
TEHNIČKA PODRŠKA

IZNENAĐENJE

NA SAJMU TEHNIKE
OD 11. 5.- 15. 5. 1992.

OSNOVNE KONFIGURACIJE

MOST JUNIOR 286/16MHz	**1,490 DEM**
MOST EXPERT 386/25MHz	**2,090 DEM**
MOST ASSISTANT 386/33MHz	**2,390 DEM**
MOST GENIUS 386/40MHz	**2,490 DEM**
MOST GOLIATH 486/33MHz	**3,590 DEM**

- Svi računari sadrže floppy drive 5.25"/1.2MB ili 3.5"/1.44MB, tvrdi disk "Microscience" od 52MB, "Hercules" kompatibilan grafički adapter, monohromatski paper white monitor, ASCII tastaturu, instaliran MS DOS 4.01 i uputstvo na srpskom jeziku.
- 286 i 386 računari: 1MB ili 2MB RAM memorije, mini tower kućište
- 486 računari: 4MB RAM memorije, tower kućište
- Uz računare sa VGA Color monitorom: miš besplatno!

DOPLATE ZA VEĆE ZAHTEVE

Mono VGA monitor "Supercom", SVGA grafička karta "OAK" OTI-037, 800x600/256kB	**150 DEM**
Kolor VGA monitor "Hyundai", SVGA grafička karta "Trident" TVGA 9000A, 1024x768/512kB	**590 DEM**
Tvrdi disk 100-130MB	**500 DEM**
Tvrdi disk 200-210MB	**900 DEM**
Floppy disk 3.5"/1.44MB	**159 DEM**
RAM 1MB	**125 DEM**
Matematički koprocesor 287/12MHz	**190 DEM**
Matematički koprocesor 387/25MHz	**380 DEM**
Matematički koprocesor 387/33MHz	**420 DEM**
Tower kućište	**235 DEM**

ŠTAMPAČI

"EPSON" LX 850, 9-pinski, A4	**690 DEM**
"EPSON" LQ 570,24-pinski, A4	**790 DEM**
"EPSON" LQ 1070,24-pinski, A3	**1,295 DEM**
Laserski štampač "Hewlett Packard" HP LJ IIIp	*zvati*
Laserski štampač "Hewlett Packard" HP LJ III	*zvati*
Memorijsko proširenje 1MB za HP štampače	**285 DEM**

DEALERSKA PRODAJA

Budite prodavac "Most" računara! Rado ćemo Vam pomoći da i Vaša firma uzme deo kolača na tržištu računara. Pripremili smo program specijalnih popusta za opremu namenjenu daljoj prodaji. Ponudite u Vašem prodajnom programu naše računare – kupci ih već poznaju kao kvalitetne i pouzdane.

U aprilu "Most" otvara u Bescarinskoj zoni u Smederevu magacin i predstavništvo. Oprema kao u Hong Kongu, u SAD ili na Tajvanu, uz isporuku u roku od tri dana. Standardne konfiguracije stalno na lageru, komponente po posebnim zahtevima isporučujemo u najkraćem roku. Mogućnost plaćanja "Mostu", ili kompaniji "De Brug", Roterdam, Holandija.

Cene izražene u nemačkim markama (DEM) • Plaćanje u dinarima, po dnevnom kursu na tržištu u Beogradu • Garancija 1 godina • Isporuka odmah po uplati

TEHNIČKA PODRŠKA I SERVIS

Svakog radnog dana od 10 do 14 časova. **HOTLINE:** 011/672-682. Korisnici sistema za komunikacije "SEZAM" mogu nas kontaktirati u konferenciji MOST.

OVLAŠĆENI DISTRIBUTER

U Sava Centru svakog radnog dana od 10-18 časova.
Tel. 011-222-43-22/492

BEOGRAD, KRALJA BODINA 2, TEL. 011/ 422-170 FAX 011/ 426-144

НАЈЈАЧИ МЕЂУ НАЈЈАЧИМА

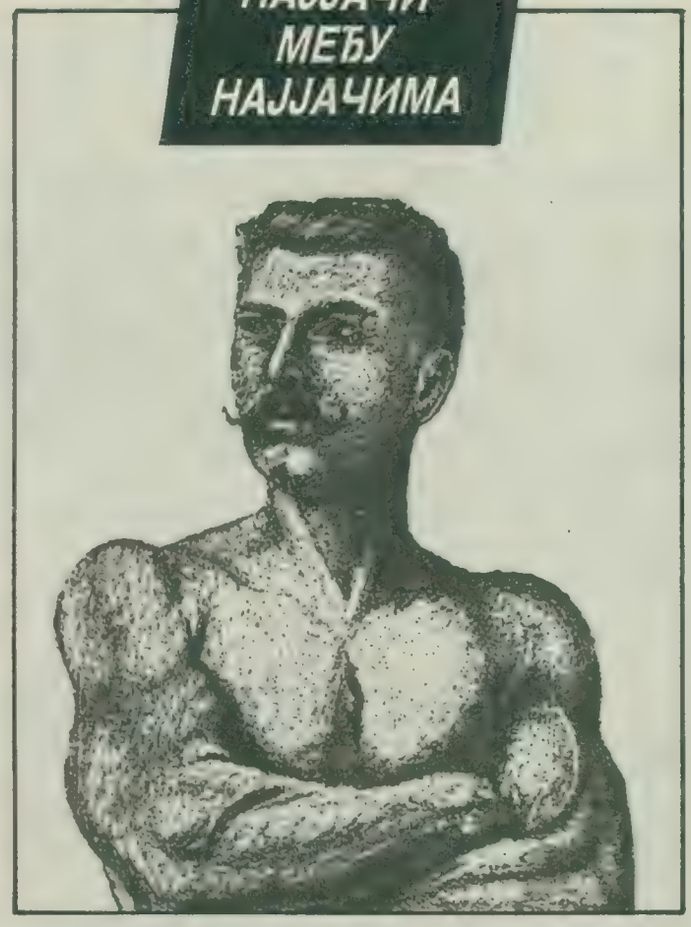

ДРАГОЉУБ, ЧУДО ОД ЧОВЕКА

Један матурант крагујевачке гимназије а потом студент медицине у Бечу поседовао је сведочанство да је један од најјачих људи на свету

Данас ни најстарији Крагујевчани не знају за свог суграђанина Драгољуба Михаиловића. Живео је пре него што су се они родили. Матурирао је у крагујевачкој мушкој гимназији још 1888. године. Средњег раста и скроман, а никад у прилици да покаже своју снагу, он се две године после завршене гимназије запутио на студије у Беч.

Његово име остало је записано у „Споменици мушке гимназије у Крагујевцу 1833–1933." И сликао се, како и данас чини свака генерација на крају школовања.

У Бечу је живот био другачији. Тамо су се студенти веома бавили гимнастиком, највише у атлетском клубу „Херкулес". Када се први пут појавио у гимнастичкој сали, сви су обратили пажњу на Михаиловића. Имало се шта видети: млади Србин истицао се сплетом изузетно лепих мишића.

Мишић до мишића

Једног дана председник атлетског клуба Ћирило Ветасе, уображен човек кога до тада у Аустро-Угарској нико није савладао у рвању, доживео је да га Михаиловић приликом неке вежбе тресне о под.

Ветасе је био згранут лакоћом којом је Михаиловић то учинио, а збуњени студент из Крагујевца чак му се извињавао.

– Није потребно, господине! С таквом снагом неопходно је само да усавршите технику рвања! – узвратио је Ветасе.

Глас о овоме брзо се пронео међу члановима бечког атлетског клуба. Сви су желели да виде Михаиловића на делу или да се ухвате укоштац с њим. Наравно, он је противнике слагао као снопље. Чланови клуба обратили су се једном угледном професору медицине бечког Универзитета молећи га да испита стање мишића и снагу Драгољуба Миахиловића. И даље збуњен зашто се сви толико баве њиме, Михаиловић је пристао на испитивање. Убрзо је професор писмено обавестио клуб „Херкулес":

„Господин Драгољуб Михаиловић, стар 23 године, блага и мирна изгледа, на прегледу који је извршен над њим показује следеће: главичасти мишићи у обе руке, затим мишићи прегибачи целе руке, мишићи опружени од четири прста без палца и мишићи повијачи ручни, а тако и сви мишићи вратног, грудног коша и осталог преко мере су развијени тако да у току мог дугогодишњег испитивања људске снаге нисам никада имао пред собом овако изванредно телесно развијену особу.

У атлетском клубу „Херкулес" сада су знали шта им ваља чинити.

Убија једним ударцем

Ипак, пре него што је клуб издао званично сведочанство Михаиловићу да је „један од најјачих људи између најјачих", бечки професор Аjзенмегер такође је обавио извесна мерења Михаиловићеве снаге. Тврдио је да је он у стању да једним ударцем убије човека! Узгред, очински му је препоручио да се уздржава од љутње!

Више није било сумње да Беч и Европа имају посла са човеком дивом. Новине су почеле да пишу о њему, а где год би се појавио био је атракција.

Повређене сујете, Ветасе је изазвао Михаиловића на рвачки двобој. Међутим, Михаиловић је тражио да се огледају и у подизању терета. Јер, иако није био вешт у рвању, Драгољуб је прихватио изазов, али Ветасе није смео да прихвати одмеравање снаге у подизању терета, устукнуо је! Око целог случаја дигла се прашина, јавност је била на страни младог Србина.

У штампи су се појавили и стихови непознатог обожаваоца оба снагатора. У песми се један због снаге описује изразом „није човек кано што су људи". Израз се мирне душе могао односити и на Михаиловића и Ветасеа.

Шта се даље догађало, лако је претпоставити. Није било иоле значајнијег рвача у Европи са којим Михаиловић није одмерио снагу. Сваког је као од шале обарао на плећа и то по 15 пута у сваком мечу, како су правила то налагала!

Сви су се дивили Драгољубу Михаиловићу. Њиме су се нарочито поносили Срби који су живели под Аустро-Угарском. У Новом Саду дочекан је готово царски: у поворци га је пратило 30 приватних кочија!

Михаиловић је постао српски национални херој.

Ћирило Ветасе ипак се окуражио да одмери снагу са Михаиловићем. Меч је одржан у Београду. Ветасе је прошао као бос по трњу.

Крагујевчанин Драгољуб Миахиловић дочекао је и да се његове фотографије продају по Београду малтене као разгледнице. Слике оверене својим печатом продавало је гимнастичко друштво „Душан Силни".

Шта је све могао Драгољуб Михаиловић?

Могао је, на пример, да у једној руци изнад главе држи терет од 100 килограма а испод другог пазуха човека тешког 80 килограма! Могао је да подигне и држи испред себе терет од 850 килограма, још мало па читаву тону! Могао је...

Драгољуб Михаиловић је био чудо од човека. На жалост, не знамо како је завршио. Молимо читаоце којима је то познато да нас обавесте.

Миленко Тодоровић

АСТРОНОМИ ВИШЕ НЕ ГЛЕДАЈУ

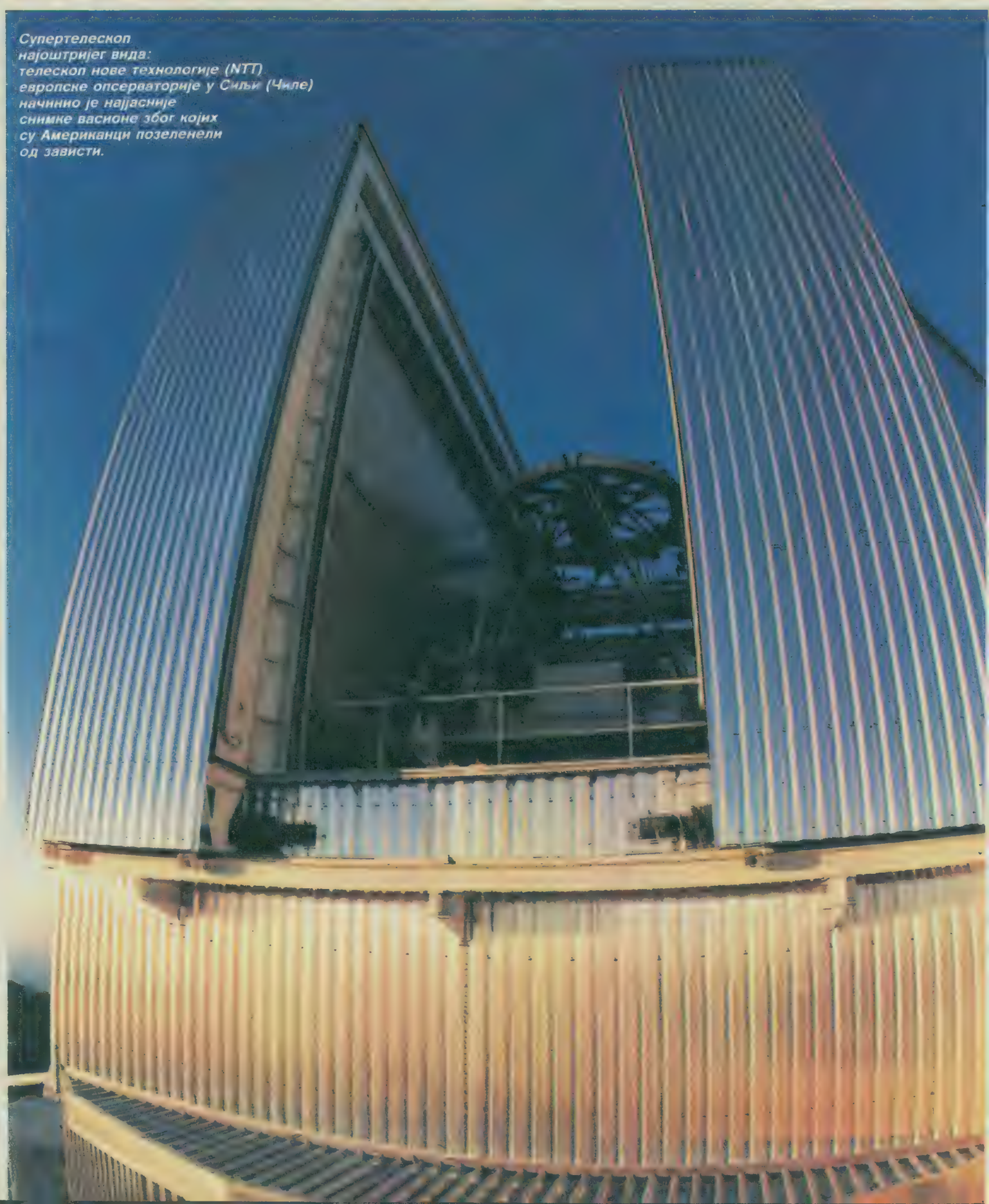

Супертелескоп најоштријег вида: телескоп нове технологије (NTT) европске опсерваторије у Сиљи (Чиле) начинио је најјасније снимке васионе због којих су Американци позеленели од зависти.

У НЕБО

Први снимци из центра наше галаксије направљени су на невероватан начин: астрономи су седели пред екранима у опсерваторији крај Минхена, а телескоп који је уместо њих осматрао небо налазио се десетак хиљада километара даље!

Те новембарске ноћи 1991. астрономи Андреа Монети и Ханс Цинекер доживели су узбуђење које се не да описати: били су први људи који су својим очима угледали језгро Млечног пута, удаљено 28.000 светлосних година од Земље! При том уопште нису зурили у небо. Историјске снимке угледали су на екрану рачунара велике астрономске лабораторије у Гархингу, близу Минхена.

Како су то извели?

NTT је само претходница

Прошла година била је за астрономе заиста историјска. Пуне три деценије трагали су за центром наше галаксије који је тешко истраживати због звезда високог сјаја које се налазе између срца Млечног пута и нас. Први се до њега пробио овај екран захваљујући Телескопу нове технологије (NTT) који је пре две године постављен у опсерваторији Сиља у Чилеу, 600 километара северно од Сантјага, и сматра се тренутно најбољим инструментом те врсте на свету.

Ево како је то постигнуто. Најпре је огледало пречника 3,5 метра, најпрецизније које је човек досад направио, усмерено према светлости која се емитује из центра Галаксије. Време „експонаже" 3.20. Услови одлични јер европски телескоп види врло јасно, скоро као да је смештен у космосу а не на Земљи: свод над њим је широко отворен што знатно смањује мешање спољашњег и унутрашњег ваздуха, па тако и његово струјање (ветар). Тако уловљене у замку честице светлости (фотони) претворене су у електроне (електричне импулсе), а затим су ове информације преко сателита изнад Чилеа пренете до Немачке. Ту је екипа Јужноевропске опсерваторије неколико недеља радила док није, уз помоћ нарочитог декодера, успела да необрађене податке претвори у низ изванредно јасних слика.

На исти начин NTT је касније начинио и фотографије експлозије супернове у Великој Магелановој маглини, чак прецизније од тренутно најмоћнијег васионског телескопа „Хабл". Па ипак NTT је само претходница, прототип будућег VLT (скраћеница од Very large telescope – Врло велики телескоп) који ће 2000. године бити највећи телескоп на свету. У ствари, VLT ће бити комплет од четири инструмента пречника 8 метара, постављен на бази већој од сто метара. Укупна цена пројекта прелази 200 милиона долара. Први од четири VLT телескопа биће пуштен у рад 1994. године. Али, зашто више огледала, а не једно? Из једноставног разлога што је данас технички немогуће произвести џиновско огледало у једном комаду. Прво огледало се још лије у Мајнцу (Немачка), а кад кроз годину дана буде охлађено, полираће се у специјалној радионици у Француској.

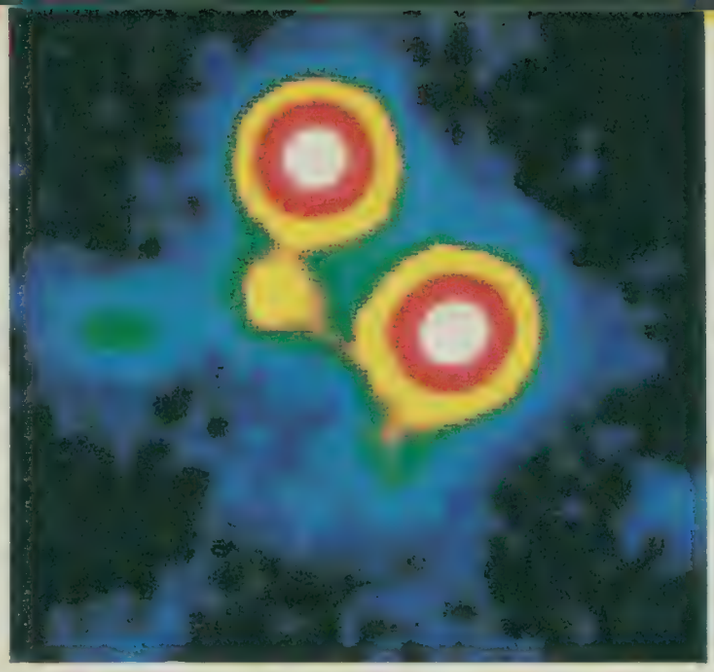

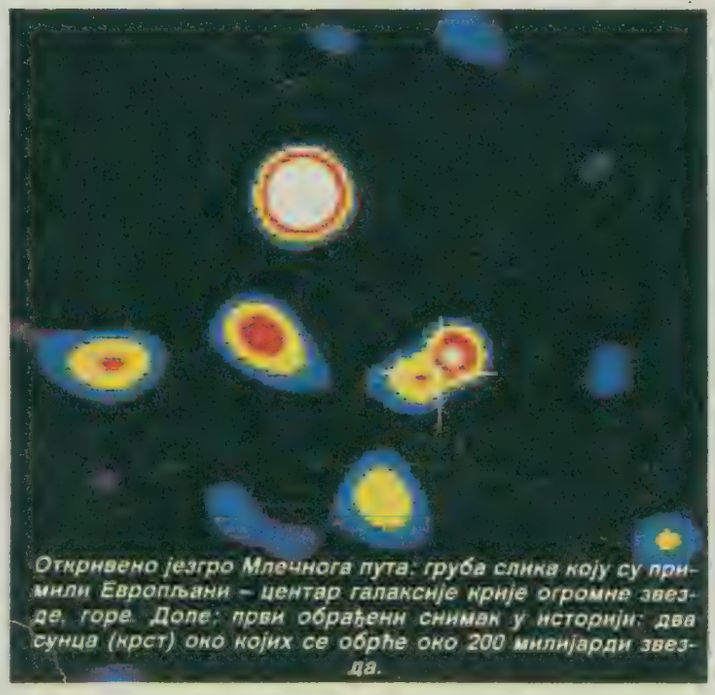

Откривено језгро Млечнога пута: груба слика коју су примили Европљани – центар галаксије крије огромне звезде, горе. Доле: први обрађени снимак у историји: два сунца (крст) око којих се обрће око 200 милијарди звезда.

Формула са више огледала има још једну предност: VLT ће моћи да посматра четири различите звезде са своја четири телескопа, али и да исту звезду прати са четири инструмента. Дакле, биће то први модерни телескоп на свету! То значи да ће његови делови заједно чинити квалитетно виши степен и имати улогу већу од оне која одговара простом збиру деловања његових појединих делова.

Сиља – најбоље место на планети

Европљани су годинама тражили идеално место на коме би поставили свој телескоп. Нашли су га у Чилеу, 600 километара северно од Сантјага, на планинском врху Серо Паранал, на висини од 2.660 метара где киша падне у просеку једном у четири године, а небо је плаво и апсолутно чисто 330 од 365 дана! То је, вероватно, најбоље место за астрономе на целој планети Земљи.

Друга значајна опсерваторија је угашени вулкан Мауна Ки, на Хавајима, у Тихом океану. На висини од 4.200 метара овде се може искористити 300 ведрих ноћи годишње. Американци управо зато намеравају да овде заврше изградњу највећег телескопа на свету. То је „Кек", који ће бити дугачак 30 метара, тежак 300 тона и са огледалом пречника 10 метара, име је добио у част мецене који је приложио највећи део за пројекат од 100 милиона долара. „Кек" ће бити у стању да даје исте резултате као чувени „Хабл".

Амерички изазов: Џери Нелсон, стручњак за оптику универзитета у Калифорнији, добио је зелено светло да почне с изградњом телескопа „Кек 2" који овде приказује на макети. Он је исти као „Кек 1", свечано пуштен у рад ове године и биће такође инсталиран на угашеном вулкану Мауна Ки, на Хавајима.

о коме је „Забавник" већ писао, али 20 пута брже! За астрофизичаре је ова уштеда времена изузетно важна – за једну ноћ моћи ће да проуче 20 квазара уместо једног.

Телескоп „Кек" у ствари је састављен од 36 огледала, пречника 1,4 метра, састављених у облику шестоугаоника. Ова идеја у почетку је с неверицом примљена међу стручњацима у свету који су сумњали да ће Американци успети да огледала међусобно саставе и наравнају у хиљадити део милиметра. Међутим, „Кеков" отац Џери Нелсон, стручњак за оптику с универзитета Калифорнија, ипак је успео – сваких пола секунде рачунар контролише стаклене плоче које микромотори дотерују не у хиљадите, већ у десетхиљадите делове милиметра!

Ново Сунце се рађа

Неће проћи дуго а телескоп „Кек" направиће прве инфрацрвене снимке маглина и галаксија, открити звезде и планетарне системе у настајању. За пет година Џери Нелсон и његове колеге астрономи изградиће и други исти такав телескоп који ће монтирати неколико стотина метара даље од првог.

На шта ће после „Кека" и VLT личити велике опсерваторије 21. века? Једно је сигурно – неће пловити васионом. Где ће онда бити постављени џиновски оптички инструменти будућности? Научници кажу: идеална опсерваторија будућности је Месец! На овом Земљином сателиту астрономи ће наћи све предности које имају и Земља и космос. Потпуно одсуство атмосфере омогућиће савршено прецизно посматрање. Нови плус је и мала тежа на Месецу (телескоп од 1.000 тона на Земљи овде ће тежити само 160 килограма), а како овде нема ни невремена ни ветрова, од суперлаких материјала моћи ће да се граде џиновске грађевине (танањасте антене пречника један километар, на пример).

За разлику од васионских телескопа који непрекидно мењају положај и правац, телескоп на небеском телу на коме нема земљотреса биће врло стабилан, а још ће, успут, на лицу места моћи да се нађу и материјали за изградњу постоља.

Али, то није главна предност у односу на васиону: у Земљиној орбити нови дан рађа се говото сваког сата, што сателит приморава да непрекидно маневрише да би пратио посматрану звезду, прекидајући осматрање сваких 60 минута како би се избегло Сунце и његов одсјај са Земље, док на тамној страни Месеца ноћ траје 15 дана, а Земља уопште не осветљава небо. За астрономе је ова тамна страна Месеца идеално место за истраживање, најбоље у целом Сунчевом систему.

Јесмо ли сами у свемиру?

NASA је већ изабрала име за будући Месечев телескоп. Зваће се Лоиса (према Лунарни оптички инфрацрвени синтетизовани зрак). Најважнији његов квалитет је тај што ће бити модуларан као VLT. Чиниће га 30 малих телескопа, од 1,5 метра пречника сваки, лаких за прављење и транспорт до Месеца, уз могућност да се пуштају у рад постепено. Цена пројекта је астрономска – 100 милијарди долара! Али, и вреди: Лоиса ће по учинку одговарати телескопу пречника 10 километара!

Шта ће све моћи да открије овај супертелескоп то је тешко данас предвидети, али довољно је рећи да ће Лоиса управљена према Земљи бити у стању да преброји коцкице шећера на тацни крај ваше шоље за кафу. Видеће и прве насељене модуле на Марсу, а хиљаде звезда у Млечном путу појавиће се захваљујући њој са толико детаља као што се Сунце види са наше планете. Још даље у васиони Лоиса ће видети звезде истога сјаја као што је наше Сунце, удаљене више милијарди светлосних година, или како у срцу тајанствених звезда квазара звезде нестају у џиновским црним рупама...

Најзад, Лоиса ће моћи поуздано да нам одговори има ли других цивилизација у васиони. Њена је снага толика да ће моћи да открије планете које се обрћу око хиљада сунца, њихову величину, температуру на површини, имају ли атмосферу. Суперкомпјутер ће на основу тога за само неколико минута моћи да преброји све планете које личе на Земљу. Можда постоји само једна таква, неколико милиона или, чак, на стотине милијарди? Међутим, да би се истражила површина ових планета и открило евентуално присуство живота, мораће, по свој прилици, да се сачека крај 21. века и то ће учинити наследници Лоисе. Ко зна, можда ће они својом снагом једног дана уловити и одблесак звезда у астрономском телескопу неких ванземаљаца?

В. М.

ХИПОХОНДРИЈА... ЈЕ ЈЕДИНА БОЛЕСТ КОЈУ НЕМАМ

Графит, Њујорк, 1978.

Моћ се много лакше показује разарањем него стварањем.
Виљем Вордсворт
енглески песник (1770–1850)
С. М. В.

Иза сваког успешног мушкарца стоји запрепашћена гашта.
Хјуберт Хамфри
амерички политичар (1911–1978)

РЕКЛИ СУ...

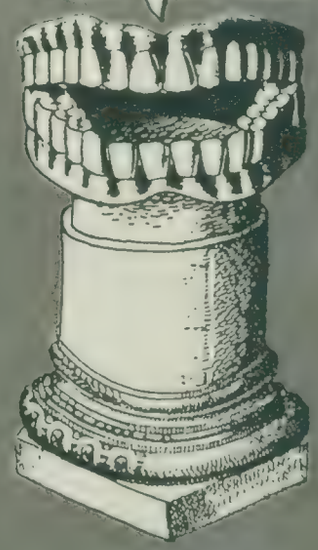

Чудне су животиње! Пси те гледају као бога, мачке те гледају с висока, једино те свиња гледа као себи равног.
Винстон Черчил
британски државник (1874–1965)

Оштар језик је једино сечиво које се не тупи од употребе.
Вашингтон Ирвинг
амерички писац (1783–1859)

Незрели уметници имитирају. Зрели краду.
Лајонел Трилинг
амерички књижевни критичар (1905–1975)

Да сам мало скромнији, бих бих савршен.
Тед Тарнер
оснивач мреже SI-EN-EN (рођ. 1938)

Нема доказа да се бува која живи на мицу плаши мачке.
Анри Мишо
француски песник (1899 – 1984)

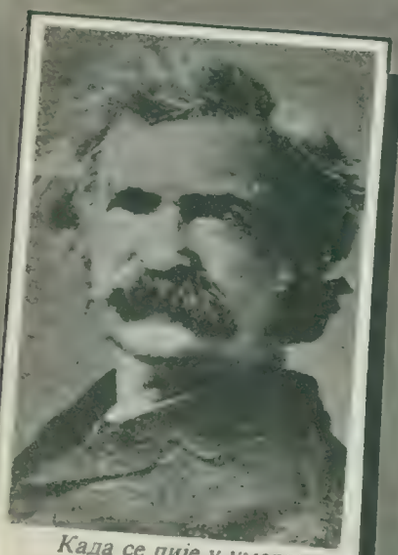

Када се пије у умереним количинама, вода никоме не може да нашкоди.
Марк Твен
амерички књижевник
(1835–1910)

ЖЕЛЕО БИХ ДА БУДЕМ ОНО ШТО САМ БИО ОНДА КАДА САМ ЖЕЛЕО ДА БУДЕМ ОНО ШТО САМ САДА

Лондонски графит, 1980

Нисам велики оптимиста у погледу будућности песимизма.
Жан Ростан
(1894–1977)

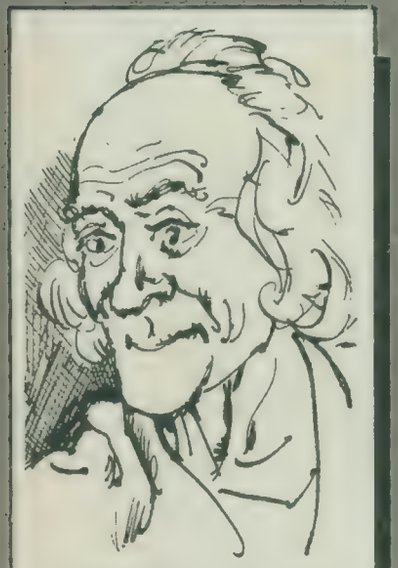

Да би човек успео у животу, није довољно да буде глуп – потребно је да има и добре манире.
Волтер
француски филозоф
(1694–1798)

МЕЧ ОД 1001 ПАРТИЈЕ

Одавно су љубитељи шаха покушали да утврде колике су границе људске моћи у непрекидном игрању шаха. Тако је 1968. године у Окланду (Нови Зеланд) двадесетогодишњи студент Глен Тарнер провео за шаховском таблом више од 62 часа, без прекида, одигравши 485 партија. Тарнеров први партнер срушио се од изнемоглости после 48 часова игре, па је ускочио његов заменик и до краја меча остао за таблом.

Никола Петрановић из Београда, играо је 1978. године у Француској без прекида 81 час и 10 минута. Тај резултат побољшали су сам Петрановић и Француз Патрик Фоаси играјући непрекидно 92 часа и 14 минута. За то време они су одиграли 573 партије. Такмичење је почело 30. октобра у 14 часова, а завршило се 3. новембра 1979. године у 10 часова и 15 минута.

Према Гинисовој књизи рекорда Џон П. Камерон и Јон Стивенс играли су шах без прекида у Ипсвичу (Енглеска) 101 час – од 21. до 25. марта 1970. године.

На листи ових шаховских маратонаца нашао се и Норвежанин Јоран Јансон који је за шаховском таблом провео 92 часа и 26 минута и за то време одиграо 700 брзопотезних партија. Пре њега за таблом је „само" 90 часова седео А. Лејс из тадашње Савезне Републике Немачке. Ерик Кноперт из Утрехта провео је у месном шах клубу без прекида 68 часова и одиграо 500 партија.

И Енглез А. Мартин припада овом друштву маратонаца: он је једну за другом одиграо 450 партија.

Светски рекорд у погледу одиграних партија у једном мечу вероватно држе два добра друга Владимир Вујадиновић и Драган Вукотић који су, као ученици Гимназије у Смедереву, одиграли меч од 1001 партије. Ове партије нису биле брзопотезне, већ су игране у слободно време и у дужем временском периоду, па се то није одразило на њихово учење.

Играње шаха сатима, па и десетинама сати, некима је можда занимљиво, али није препоручљиво и може да штети здрављу играча. Постоје други, бољи и поузданији, начини за популарисање шаховске игре.

ЛОЈДОВА МИНИЈАТУРА

Када се помене лепота шаховске игре, често се помисли на славног мајстора у састављању шаховских проблема Семјуела Лојда. Он је имао само осамнаест година када је саставио овај проблем у коме бели има задатак да матира црног у два потеза.

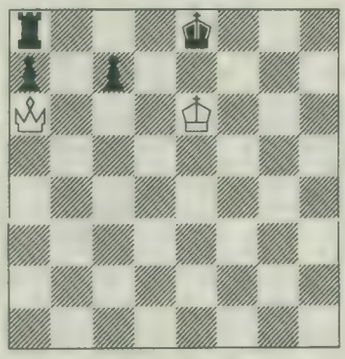

Решење је парадоксално: 1. Da1! Црни не може да се рокира јер су му све фигуре на почетним положајима, што значи да је потез раније морао да игра краљем или топом.

С. В. Домазет

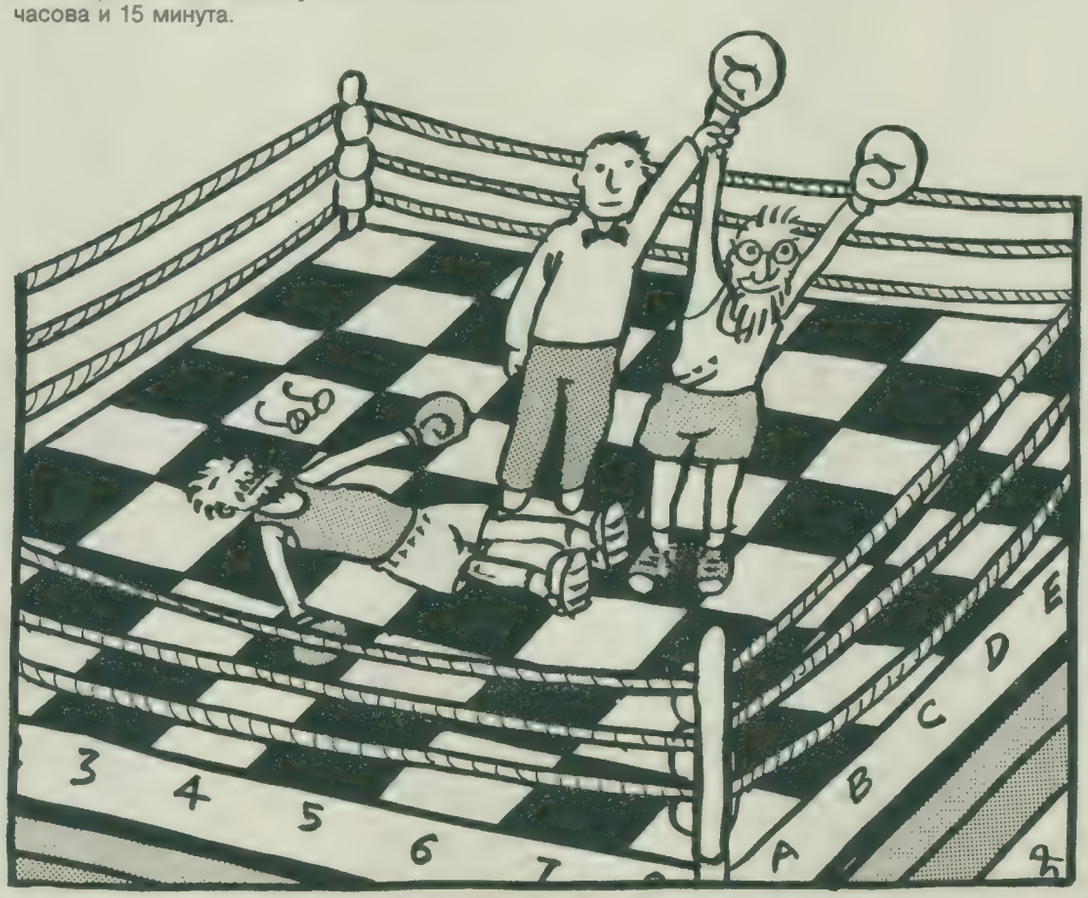

Илустровао: Растко Ћирић

ХИТ ХИТ ХИТ

ГАРАНТУЈЕМ СВЕТСКИ ХИТ

ДУМБАРА ДУМ

„Sugarcubes" су чудна група. Има их шесторо, долазе са Исланда и представљају један од најцењенијих састава такозване независне сцене. Текстови су им врло близу надреалистичке поезије, певање помало кричеће и припада необичном стилу певачице Бјорк, а понашање им одудара од свега што сам имао прилике да видим у рокенрол свету.

Срео сам их у Лондону где су се појавили да би представили нову плочу „Stick Around of Joy". Бубњар Сиги одмах ми је показао мантил који је купио у Југославији пре две године када су наступали у Љубљани. Певачица Бјорк тражила је да је научим неку нашу народну песму. Извукао сам се са шпицом једне радио емисије што јој се допало па је током дана певушила: Думбара думбара дум, стара кола нови друм. Најмање су говорили о новој плочи. Занимљивије им је било да причају о својој издавачкој кући у којој претежно губе новац јер штампају своје књижице поезије и плоче других састава са Исланда. О томе како су Сиги и Мага, такође чланови групе, основали сопствени кабаретски оркестар а Инар сам себе интервјуисао на радију, о томе како све више слушају класичну музику, затварајући уши за колеге из поп рок света.

– Довољно је погледати топ листе и видети колико ту досадне музике има – каже Инар. – Било је ту и занимљивих група као „EMF" и цео денс покрет, али и то се полако губи. Наша музика је позитивна. Чак и када не разумемо најбоље сопствене текстове или зашто их пишемо, још увек смо позитивни.

И то је тачно. Од 1987. када су се појавили, и кроз сва три до сада објављена албума пружали су незашећерено веселе песме, нешто слично кловну који је сваког тренутка на ивици да заплаче, а ипак то не учини. Забављени собом понашају се крајње опуштено и мимо правила шоу бизниса. Немају свог менаџера иако су имали већ две светске турнеје. Једино нису били у Јужној Америци јер, како каже Сиги, сувише су везани за своје породице и не желе предуго да одсуствују од куће. Зато су и тих неколико дана у Лондону искористили да дају што више интервјуа и врате се на Исланд. Зато и не желе да се преселе у Лондон јер им је Рејкјавик са својом атмосфером смиреног града много ближи. Можда баш зато и праве тако несмирену музику.

П. Јањатовић

Нил Тенант, рођен 10. јула 1954. [illegible] је био у фолк групи „Dust" али се занимао и за новинарство. Када је дипломирао историју, више се посветио новинарском послу и постао један од уредника у британском поп листу „Smash Hits". У једној продавници научнофантастичних стрипова упознао је Криса Лоуа (рођен 4. октобра 1959) из групе „One Under The Eight" у којој је свирао клавијатуре, а у исто време студирао архитектуру. Две године су компоновали и правили демо снимке, а онда је Тенант, августа 1983. године у Њујорку, док је правио интервју са Стингом, упознао диско предуцента Бобија Орланда који је понудио да им направи професионалне снимке.

Рефрен као удица

Први сингл са песмом „West End Girls" постигао је известан успех у Француској и Белгији, али не и у Енглеској. Други сингл са песмом „Opportunities (Let's Make Lots Of Money)" такође није успео да се домогне топ-листе. А онда су, у јануару 1986, стигли на прво место британске топ-листе, и то са песмом „West End Girls" коју је изнова продуцирао Стивен Хаг. Њихов деби албум „Please" такође је одлично прошао, а затим репају хитове који су се пропле нашли и на њиховом компилацијском албуму „Discography". Он је, на одређен начин, заокружио њихову досадашњу каријеру. Поводом те плоче Нил Тенант је прво објаснио како је настала песма „It's A Sin" по којој је други албум добио име.

– Проводили смо доста времена у студију и Крис је стално свирао један доста познат и често коришћен акорд. Касније нас је Џонатан Кинг оптужио да смо ту песму украли из Кет Стивенсонове „Wild World", али то није тачно. Касније је један музиколог објаснио да је тај акорд први пут, још у 17. веку, употребио Јохан Себастијан Бах. Дакле, Крис је то свирао и требало је један део да се употреби у рефрену, главној „удици" у песми, а речи „It's A Sin" (То је грех) дошле су ми саме од себе. Остатак текста за прве две строфе одмах сам написао. Крис ми је рекао да му текст изгледа сувише сложен, и да би требало да буде знатно лакши и привлачнији. Сложио сам се с њим, међутим, никако нисам успевао да напишем песму до краја и да у самој завршници направим неки паметан заокрет. У првој строфи рекао сам све што сам

Дуо „Pet Shop Boys" чине Нил Тенант и Крис Лоу који су, иако у тридесетим годинама, и даље идоли тинејџера захваљујући својим хит песмама

хтео, у другој сам имао осећај као када си у школи, док сам код трећег, једноставно, стао. Одустао сам и направио песму у којој се строфе понављају.

Сличне се ствари догодиле и са песмом „Being Boring" („Бити досадан"). У једним новинама прочитао сам те две речи и одмах сложио стих. Никада нисмо били досадни. Крису се то допало и одмах је дошао са музиком. У ствари, употребио је исте акорде као у песми „It's A Sin". Ко год жели да напише класичну поп песму, треба да користи те акорде. Нема грешке. Гарантујем светски хит.

Крис задужен за иронију

У песми „Never Gonna Give You Up" Рик Естли је урадио исто то. Најбоље песме Стока, Екина и Вотермена имају те акорде. На тај начин наша песма је добила онај осећај оптимизма, међутим, имао сам невоља са писањем остатка текста. Сетио сам се позивнице за једну журку. На њој је писало: „Она никада није била досадна зато што се никада није ни појављивала". И то сам употребио у првој строфи. Остало ми је само да уобличим слику. Знао сам шта хоћу да кажем, али то је било тешко сместити у ову прилично сложену мелодију. Рекао сам да је завршим и сео за машину. Тада сам био у Минхену и зато се у тексту каже: „Сад седим окружен различитим лицима (У изнајмљеним собама) На страним местима"). Управо тако сам се осећао.

Када правимо песму, обично почињемо са великим идејама, а онда се трудимо да све сведемо на разумну меру. Људи су, такође, често прецењивали иронију у нашим песмама. Израз мог лица на омоту плоче „Discography" исказује оно због чега смо постали популарни: прикривену иронију. Али, када смо почињали, нисмо били иронични. „West End Girls" нема такву поруку: Песма „Opportunities" са оним „Хајде да зарадимо пуно пара" заиста је иронична. То је била Крисова идеја. Људи не знају да је код нас Крис задужен за иронију. Ја сам више сентименталан.

Наш последњи студијски албум „Behaviour" смртно је озбиљан, досадило нам је да будемо иронични. Зато више и не знам шта публика о нама мисли, али претпостављам да нас просечан слушалац зна као дует где један носи тамне наочари и ништа не говори а други мисли да је јако паметан.

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ:

DON'T DREAM IT'S OVER

There is freedom within, there is freedom without
Try to catch the deluge in a paper cup
There's a battle ahead many battles are lost
But you'll never see the end of the road
While you're traveling with me

Hey now hey now
Don't dream it's over (it's over)
Hey now hey now
When the world comes in (comes in)
They come they come
To build a wall between us
But you know they won't win

Now I'm towing my car there's a hole in the roof
My possessions are causing me suspicion but there's no proof
And the paper today tells of war and of waste
But you turn right over to the TV page

Now I'm walking again to the beat of a drum
And I'm counting the steps to the door of your heart
Only shadows appear barely clearing the roof
Get to know the feeling of liberation and relief
No no don't let them win
When the world comes in (hey now hey now)
To build a wall between us

●●●

Текст и музика: Нил Фин
Изводи: Пол Јанг

НЕ САЊАЈ ДА ЈЕ ЗАВРШЕНО

Постоји слобода у теби,
постоји слобода и ван тебе
Покушај да ухватиш олују у папирној чаши
Битка је пред нама а многе су већ изгубљене
Али никада нећеш стићи до краја стазе
Све док путујеш са мном

Хеј сада, хеј сада
Не сањај да је завршено (завршено)
Хеј сада, хеј сада
Када нам свет дође (дође)
Они долазе, они долазе
Да саграде зид између нас
Али знаш да неће победити
Сад шлепујем свој ауто, рупа је у крову
Сумњичав сам због оног што имам али то није доказ
А данашње новине пишу о рату и губицима
Али ти одмах окрећеш на стране са тв програма

Сад поново ходам пратећи свој ритам
И бројим кораке до вратница твог срца
Само се сенке појављују на готово чистом крову
Морам да упознам осећај ослобођења и олакшања
Не, не дозволи им да победе
Када нам свет дође (хеј сада, хеј сада)
Да сагради зид између нас

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ:

„Када слушам Мадонине песме, ништа не осећам. Не могу да се поистоветим с њом јер се њена музика састоји само од продукције и паковања."

Ерик Клептон

ФАНТАСТИКА

Уређује др Зоран Живковић

КАДА ЈУЧЕ БУДЕ СУТРА

ДАРКО МАЦАН

Гуран Невични, заступник Савског округа у Земаљском већу, упорно је захтевао већ четврти дан да му се додели првенство излагања пред Већем.

Сенат се двоумио да ли да му допусти тако нешто. Невични је био један од млађих већника, а и птице на грани знале су да Председништво не верује никоме млађем од сто тридесет и једне. Младост, повезана с хиберпанкерском прошлошћу и одлучношћу којом је Гуран прилазио сваком новом задатку, није била добра препорука за улазак у круг оних који заиста имају власт и којима је најдража одлука било одгађање одлуке за сутра, идуће недеље, новог столећа.

Али, Невични је био упоран као мазга. Не као Мазга, онај нови модел хувера, већ као мазга, животиња чије је изумирање спречено у последњи час. Тврдоглаво је истрајавао на важности најновијих сазнања у вези са случајем хаваријe крстарице „Монолит".

А случај је од почетка био мућак. Крстарица „Монолит" била је једна од последњих из старе гарде, оне за вишекратну употребу. Малобројна посада давала је све од себе да је оспособи за сваки нови лет. Коначно, с последње мисије није се вратила. У једном тренутку једноставно је нестала са свих сензора. Нађена је, три дана касније, с полуделим и дванаест година старијим капетаном у контролној кабини како бесциљно плута према Сиријусу. Рутинска истрага закључила је да је капетан сишао с ума након што је нестао остатак посаде, а он покушао да сâм обави све радње потребне да задржи брод на курсу. Питањем где је и како нестала посада бавила се жута штампа пуна два дана, а Веће ни толико. Међутим, група фанатичних заљубљеника у старе бродове „загризла" је случај и слала Већу ноту за нотом притискајући га на сваки могући начин да оживи истрагу. Нико из Сената није сматрао да је случај вредан труда, али се морало мислити на слику у јавности па је мућак уваљен Невичном.

То је Сенату донело само нове главобоље. Јер, мамлаз је заиста ишчепркао нешто. И хтео је с тим пред Веће, где је шести дан и доспео. Највише због тога што је већник, задужен за случај производње папира довољно танког да нови, десет хиљада страница дуг, Кингов роман стане у један табак, одложио своје излагање до идућег младог Месеца.

Гуранов излазак за говорницу пропраћен је бурним негодовањем и кишом холограмских јаја.

– Буууу! – једногласно су викали представници колонија. Наш народ скапава од глади због ваших увозних приоритета, а ви нам ту замазујете очи причицама! Никога не занимају неки уклети Холанђани!

– Ко то каже? Ко то каже? – узалуд им се опирао усамљени глас представника Холандског дистрикта. Гуранов експозе могао је да почне тек након што је председавајући, кроз инјекције уграђене у фотеље, најбучнијима убризгао благе седативе.

Поштовани већници – почео је Невични и на брзину одрецитовао свих три стотине и дванаест поздравних фраза које су се у протоколу уврежиле с годинама постојања Већа. –

Технички извештаји показују да ни један излаз крстарице није отваран од поласка. Такође, према подацима поузданих Настасових рачунара...

– Доста с баналностима док светови умиру искоришћени – устао је Салдо, представник једне од колонија.

– Чујмо, чујмо! – прекинуо га је делегат Настасове индустријске области.

– ... маса рециклирана у току лета не одговара маси несталих чланова посаде, што ослобађа капетана неких оптужби – настављао је Гуран док су седативи пунили колонисту. – Ни потрошња јестивог уља није довољно велика да би оправдала неке друге оптужбе. И тако даље, и тако даље... Сва рационална објашњења падају у воду пред овим злочином у затворској соби. Сва, то јест, док остајемо у оквирима тродимензионалне физике, све док не помислимо на временску бомбу!

Не можемо рећи да је тада у сали настао пакао. Пакао је релативно сталожено место на коме свако ради свој посао осим момка задуженог за климатизацију. Хаос који настане у већници када заступници чују оно што не би хтели да чују може да се упореди само са њим самим, а и то не баш увек. Након Гуранових речи, гвајански посланик извршио је колективно самоубиство, а кардинал Бертини прешао у будизам. Од меморандума је направљена ватрица на којој је краљичин емисар испечен с преливом од нане. Када је увидео да ни будизам није бег од целибата, Бертини је основао властиту секту. У кошаркашком турниру Кинези су први пут победили. Оборен је рекорд у броју учесника у групном силовању који је до тада држала једна група француских првака. Због сличности одеће с католичким кардиналом, грешком је устрељен поглавар Цркве развратних Бертини Изопачени. Крв је текла као вода, а седативи као крв. Касније су се сви сложили да је то била најбоља седница у овој деценији и да је штета што неко још раније није поменуо временску бомбу.

Временска бомба остављала је, тако је барем теорија тврдила, наше три димензије на миру разарајући само ткиво времена, бацајући своје несрећне жртве напред и назад дуж временског тока. Не изазивајући физичка оштећења, већ бројне временске парадоксе, бомба је неповратно оштећивала лабилну психу појединаца и многа цивилизацијска достигнућа. Знатно раније замишљени, принципи бомбе никад нису спроведени у дело. Популарна теорија била је да пробне експлозије прототипа бацају научнике увек поново у почетну фазу експеримента те да је практична употреба експлозива неизводљива. Но, ако је Гуранове излагање било иоле истинито, неком је успело да доврши најстрашније оружје свих времена (ако допуштате игру речи).

– И ја знам ко стоји иза свега! – грмио је Невични с говорнице. – Тачно у тренутку и у непосредној близини места на коме је „Монолит" нестао налазио се још један брод. У мојој руци су белешке сензора које упућују да је мали пројектил испаљен у смеру „Монолита" управо са тог брода. Са „Економије", брода уједињених колонија.

Сви се погледи окренуше према седиштима колонијалних заступника. Један од њих, Расход, устаде, тешком муком борећи се против седатива и испод капута извуче нешто веома слично будилнику с детонатором.

– Куцнуо је час, Земљо, да платиш за своје злочине. Овај тренутак истине окренуће и прошлост и будућност против тебе! – загрми па додаде нормалним гласом: – Прошлост и будућност схватате виц, зар не? – па загрми поново: – Не знате ни дан ни сат када ћемо...

– Скрати и бацај бомбу! – просикта Улог, његов саборац, превише омамљен да би могао и да се придигне.

– Али сад долази онај баш добар део о историји која их неће памтити... – побуни се говорник.

– Бацај!

И Расход баци.

●●●

Гуран Невични, заступник Савског округа у Земаљском већу, упорно је захтевао већ трећи дан да му се додели првенство излагања пред Већем како би изнео нове чињенице о хаварији „Монолита". Но, Веће је имало пречег посла. Кардинал Бертини доживео је баш тог јутра нервни слом пронашавши властито мртво тело испред седишта у великој сали.

Илустровао: Добросав Боб Живковић

ЕНИГМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

ИЛУСТРОВАНА ИСПУЊАЛКА

Од слогова: **АЛ, ВАР, ВАЦ, ГА, ГО, И, ИН, КОСТ, ЛАР, МА, МА, МЕНТ, НАТ, НАХ, ЊЕ, ОК, ПИ, ПОД, РЕС, СИ, СТО, ТО, ТР, ТРИ, ФЕР**, треба да према датим описима саставите речи и упишете их у лик.

ВОДОРАВНО: 1. Материја која потпомаже варење хране, енцим, **2.** Хоботница, **3.** Викање, **4.** Искрцај робе, **5.** Особина реског, оштрина, **6.** Зборник дела више аутора, **7.** Наслови, **8.** Радник у трговини, **9.** Сплетка.

Уколико сте тачно решили испуњалку, у првом усправном ступцу добићете најпознатији роман личности са слике, а у четвртом његово име и презиме.

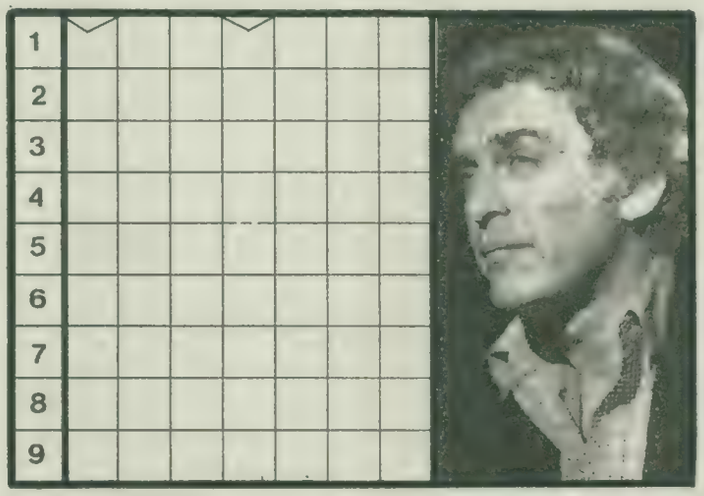

МАГИЧНИ ЛИК

ВА, ДО, И, И, ЈА, КО, О, ПЛО, ПРЕ, РА, РЕД, РИ, РИ, СТО, СТОН, ТЕ, ТЕ, ТЕ, ТИ, ТИВ, ЧАРЛ.

ВОДОРАВНО И УСПРАВНО: 1. Врста плеса, **2.** Поново отети, **3.** Периодично смењивање пољопривредних култура на једном земљишту, **4.** Искрцај (мн.), **5.** Учестали, итеративни глагол, **6.** Сплеткарска група, клика.

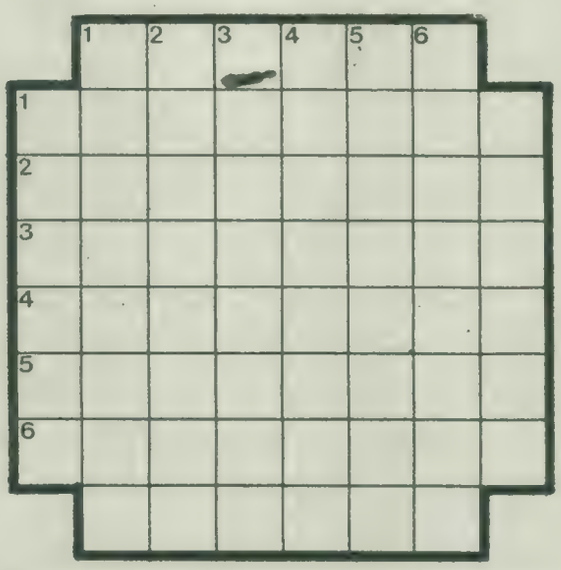

РЕШЕЊЕ НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

ВОЛИТЕ ЛИ ПАЦОВЕ?

Пустите свог пацова да се слободно шета по стану пошто је он радознала животиња, навикла да увек нешто њушка. По ноћи га можете примити у кревет, он ће се завући у најтоплији кутак и биће срећан. Само га држите на оку јер се може десити да ујутру откријете да је себи прогризао дубоку јазбину у вашем душеку...

Воле да се мазе

Не, реч „пацов" није грешком употребљена у овим саветима. Гајење пацова као домаћих животиња откривено је у Енглеској крајем шездесетих година. Данас их држе многи љубитељи животиња, посебно млади и деца. Основан је и „Клуб пријатеља пацова". Шире се и по другим земљама. У Немачкој их већ има око 25.000. Да човек не поверује да је то иста она животиња од које се већина људи грози, коју трују и тамане као штеточину и преносиоца заразе.

Ономе који се определи за овако необичног љубимца стручњаци препоручују да за почетак набави два пацова истог пола. Најмање два зато што су пацови велике „мазе" и стално траже телесни контакт. Они ће се и с вама мазити (радо се завлаче у рукав или седе на рамену), али ако нисте спремни да излазите у град с пацовом у недрима, боље је да их буду двојица који ће се узајамно тешити и грејати. Двојица или две, али не мужјак и женка, иначе ћете за неколико недеља имати препун стан репатог подмлатка.

По дану, како је већ речено, пацова треба што чешће пустити да се шетка по стану. При том је неопходно заштитити осетљиве комаде намештаја и електричне гајтане, јер пацов је глодар. Његови зуби расту целог живота и он мора о нешто да их бруси. Зато му треба редовно давати орахе, сув хлеб (тврд као камен) и комаде дрвета. Против свог „газде" пацов неће употребити зубе, осим ако га уплашите или га незгодно ухватите.

По ноћи је пацова најбоље држати у кавезу, али не претесном. Недостатак животног простора делује убиствено на ову животињу. За пар пацова, кажу стручњаци неопходан је кавез од најмање 90 центиметара дужине, 50 cm ширине и 75 cm висине. Пошто пацови воле да се завуку у мрачни кутак, један угао кавеза треба обложити плочама од тврде пластике, отпорне на грицкање.

Имајте у виду да су пацови прави уметници у бежању и да се провлаче кроз отвор величине петодинарке. И бравицу на вратима кавеза отварају као од шале. Једино их катанац може задржати.

Не заборавите витамине

Слично мачкама ови радознали глодари воле да се крећу у неколико равни. У природи дивљи пацов, од кога потичу све наше кућне врсте, гради подземне јазбине са много ходника и просторија различите висине. Зато би и кавез морао да има бар два „спрата", међусобно повезана лествицама, стрмим равнима или цевима од керамике. Под кавеза треба прекрити исцепканом новинском хартијом, потпуно сувим сеном или сламом, а један угао одвојити за „тоалет". Одомаћени пацови, на жалост, нису тако чисти као њихови дивљи рођаци, па је неизвесно да ли ће свој WC употреб-

Мада га се већина људи ужасава, пацов може бити идеалан кућни љубимац који се одазива на име, умиљава се газди и приређује му акробатске представе

љавати или не. У сваком случају, вреди покушати.

Пацови се прилагођавају најразличитијој клими, али су веома осетљиви на хладноћу и промају. Зато кавез треба да буде на заклоњеном месту, а околна температура не би смела никада да падне испод седам степени. Једу свашта, али кад могу да бирају, предност дају биљној храни. Најбоље је хранити их зрневљем разних врста, сушеним воћем и орасима. Томе треба свакодневно додати и свеже воће, ради витамина. Свежа вода им се даје као и птицама, у појилишту причвршћеном за решетку кавеза.

Осећај за друштвени живот једна је од главних особина ове животиње. Међу научницима често се препричава следећа анегдота: два пацова су прелазила преко дворишта. Власник куће замахнуо је лопатом и једнога на месту убио. Други пацов, на његово чуђење, није ни покушао да бежи. Утврђено је тада да је слеп и да се држи за једну сламку, помоћу које га је његов здрави друг вукао преко дворишта.

Дивљи пацови живе у заједницама које обухватају сву ширу родбину, од чукундеде па до „браће од стрица" шестог колена. У племену влада слога, туче су ретке. Као и код других друштвених животиња, постоји хијерархија, али лабава. Мужјаци вишег ранга не понашају се нарочито строго према женкама и млађима. Мајке одгајају младунчад у посебно заштићеним „породилиштима".

Пацовски језик за нас је под нормалним условима нечујан, пошто се споразумевају вибрацијама у области ултразвука. Кад се наљуте, ипак испуштају гласне крике које људи истанчаног слуха чују као звиждање.

Паметан као пчелица

Поред најчешће сиве боје пацови могу бити црни, мрки, црно-бели, мрко-бели, бели или жућкасти. Доста су чести албиноси (са црвеним очима), које треба разликовати од обичних белих пацова (с тамним очима). Стручњаци саветују да ваша два мужјака односно женке узмете у разним бојама, да бисте их лакше разликовали. Младунци различитог порекла међусобно се лепо слажу, али одрасли не трпе „туђинце". Новог пацова треба оставити неколико сати у кавезу с храном и водом, па га тек касније пустити у шетњу.

Пацови су изузетно спретне и паметне животиње. Могу километрима да пливају, да роне (кроз канализацију, на пример), умеју шапама да улове рибу. Кроз олуке се пењу вертикално навише, све до крова десетоспратнице. За пузање им је добар сваки ослонац, тако да преко ужади доспевају на бродове, а преко електричних водова у зграде. Својим финим њухом могу да осете и најмањи траг отрова у храни. За сваки случај, имају своје „кушаче" чија је дужност да први пробају непознату храну. Остали чланови породице чекају да виде шта ће се догодити „дегустатору", па тек онда и сами приступају јелу.

Све ове и друге вештине могу вам приказати и припитомљени пацови у вашем стану. Брзо науче да се одазивају на име, изводе акробатске вештине, пентрају се с првог на други „спрат" и опет доле, до изнемоглости. Укратко, пружају вам сталну забаву и много љубави. Под условом, наравно, да и ви њих одгајате с истом таквом љубављу.

С. С.

Уређује: Вито Недељковић

Илустровао: Љубомир Милојевић – Љубац

Свето правило Свете Горе

Како је дошло до тога да је у манастиру Хиландар на Светој Гори забрањен приступ женама?

ВУКАН Ч.
Коцељево

Најстарија православна манастирска колонија Света Гора на Атосу у Грчкој постала је недоступна женском роду захваљујући старом предању које каже: На Свету Гору сишла је Богородица да проповеда веру свог сина. У славу њеног имена Константин Велики сазидао је овде три храма, а Теодосије Велики допунио је ово дело. Теодосијева кћерка Пулхерија (5. век наше ере) сазидала је још два храма, али никада није смела да заноћи на Светој Гори. Разлог њеног страха није познат.

Кад је једном дошла да разгледа храм, задужбину свог оца, на улазу ју је зауставио строги глас Богородице наредивши јој да се врати. Од тог дана, казује предање, решено је да женска нога не сме да крочи на Свету Гору.

Откуд Домазет

Доскора сам мислио да моје презиме (Домазет) нема неко одређено значење, али ми је наставник историје казао да је оно кованица од – домаћи зет. Да ли је у праву?

СЛ. ДОМАЗЕТ
Београд

Највероватније да је твој наставник у праву. Овај израз – домаћи зет или домазет – потиче из јужних крајева Србије где је „удаја" мушкараца веома честа појава. Наиме, девојка јединица доброг имовног стања тражи мужа који пристаје да се досели у њену кућу, односно призети, како се каже у нашем народу. За младића који је дошао у тастову кућу каже се, најчешће са потцењивањем, да је „домазет". На то су обично пристајали сиромашни младићи који немају никакво наследство.

Татари – дипломатски курири

Прочитао сам како је кнез Милош имао „поверљиве и брзе татаре". Да ли је кнез Милош имао на двору праве Татаре?

АЊА РАОНИЋ
Шабац

Не ради се о правим Татарима, народу монголског порекла, који су имали брзе коње и били ненадмашни јахачи, већ о поверљивим људима вичним јахању. Били су нека врста дипломатских курира и носили поверљиве поруке. Нарочито их је ценио кнез Милош, имао их је и Карађорђе. Обојица су татаре добро награђивали. Најпознатији татарин био је Богдан Ђорђевић који је 1830. године из Истанбула у Крагујевац донео копију Хатишерифа за пет дана, што је тада била невероватна брзина. Татаре су веома цењили и у Црној Гори.

Овај начин преношења порука наслеђен је од Турака и био је веома добро организован. Постојале су посебне станице – мезулане – у којима су се уморни коњи замењивали одморним а татари имали кратак одмор и окрепљење.

Арапски инструмент

Занима ме првобитни облик гитаре и да ли су је Шпанци обликовали према свом старом инструменту лутњи?

Д. КОНАТАР
Подгорица

Најпре морамо да ти кажемо да гитара није шпански већ арапски инструмент. Њу су у 8. веку у јужну Италију и Шпанију донели Арапи приликом освајачког похода на ове земље.

Пошто има жице, припада породици лутњи мада се по облику доста разликује од њих. Пошто је гитара веома популарна у Шпанији, где живи неколико врхунских музичара на овом инструменту, и увек их је било, уврежено је мишљење да је она шпански национални инструмент.

Пегице Изабел Ипер

Имам озбиљних невоља с пегама на лицу. Због њих ме сви пријатељи задиркују, а, што је најгоре, са појавом првих сунчаних дана оне се још више истичу. Чула сам да је „Забавник" писао о неком леку који уклања пеге, али ја то нисам прочитала.

ГАБРИЈЕЛА – ГАБИ
Београд

Прави лек за уклањање пега на лицу не постоји. Нешто што може да их ублажи јесте антипиринска крема коју праве и продају све апотеке. Пре него што изађеш на сунце намажи лице, али ипак треба да избегаваш да га дуже излажеш сунчевим зрацима.

Твојим пријатељима те пегице су, највероватније, симпатичне и зато те задиркују. Шармантна Изабел Ипер има пеге на лицу, па јој то не смета да буде најтраженија глумица француске кинематографије. Слично је и са Маризом Беренсон, холандском глумицом.

Музикални песак

Колико има истине у томе да пустињски песак може да прави такве звукове као што су бубњање и рикање (као рика камила), а кажу да може да произведе и звуке сличне оргуљама.

БРАНКА
Деспотовац

Још у легендама које потичу од пре петнаест векова помињу се чудни звуци које производи пустињски песак на динама. Каже се такође да се поред пиштања и хукања јасно чују и звуци добо-

ша неког невидљивог добошара или рика невидљивих камила. Јављали су се и дубоки тонови, веома слични онима које производе оргуље. Неке легенде, опет, кажу како су се у пустињи чула звона неког закопаног манастира.

Утврђено је да се неки од ових звукова обавезно јављају када слој ужареног песка почиње да се обрушава низ стрмину високих дина. На пример, у пустињи Калахари хучање песка јављало би се када би човек почео да хода. Има научника који тврде да сви ови звуци могу да буду производ електростатичког пражњења проузрокованог обрушавањем веома сувог песка низ странице дина. Утврђено је, рецимо, да плитко закопана лопата у песку дине даје дубок тон попут оргуља или чела.

Осим што може да произведе све ове звукове, познато је да песак са дина може и да превари очи уморних путника и да у фатаморганској слици дочара изглед неке оазе са толико жељеном водом и хладовином палми.

Хоћу најпаметнијег

Помози ми. Желим да купим пса (штене) који је најбољи за дресуру или је најинтелигентнији, где могу да га набавим и по којој цени?

БОРКО
Смедерево

Од свих паса немачки овчар најлакше савладава обуку и никада не заборавља

оно што научи. Зато се ова раса најчешће користи у полицији и војсци (граничарски пси). На другом месту је боксер.

Једина адреса, са ценом штенади немачког овчара, јесте: А. Милошевић, Улица 31. српске бригаде 36/а, Барич. Цена: 150 DEM, у динарској противвредности. Штенад су шампионског порекла.

Мирослав Илић, Ђуре Јакшића 1, 34000 Крагујевац – 12 година, сакупља марке.

Сања Лукин, Светозара Милетића 38, 26207 Идвор – 9 година, сакупља налепнице, кесице од бомбона и постере.

Александра Лучић, Р. Јанковић 10, 71000 Сарајево – 11 година, сакупља салвете.

Маријана Мојсиловић, Мирка Томића б.б., Брегово Брдо, 37000 Крушевац – 10 година, сакупља салвете и постере.

Милица Ђокић, Савска 12, 26000 Панчево – 13 година, сакупља постере и украсне коверте, воли рок музику.

Гордана Николић, Иве Андрића 24, 21400 Бачка Паланка – 15 година, воли музику и дружење.

Верица Ефремова, Илинденска 41, 91442 Демир-Капија – сакупља марке, украсна писма, гумице и налепнице, воли музику.

Адана Харбиња, Раве Јанковић 36, 71000 Сарајево – 11 година, воли филмове и музику.

Ohene Osman, P.O. Box 1094, Teshie Nungua Estate, Accra, Ghana – 16 година, воли музику, спорт и филм, хоби му је вожња бициклом.

Тијана Васиљевић, Гундулићев венац 29, 11000 Београд – 13 година, сакупља украсна писма, оловке, гумице и салвете.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

КОМБИНОВАНА ИСПУЊАЛКА – ВОДОРАВНО: фермент, октопод, ларма-ње, истовар, рескост, алманах, натписи, трговац, интрига.
МАГИЧНИ ЛИК: чарлстон, преотети, плодоред, истовари, итератив, котерија.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 2105

YU ISSN 0032-339X

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА" 11001 Београд, Македонска 29

Главни и одговорни уредник Зефирино Граси

Помоћник главног уредника Славољуб Кецић

Уредник стрипа Мирјана Маринковић

Ликовно графички уредник Соња Јашовић

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Миниħ, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић.

ТЕХНИЧКА РЕДАКЦИЈА:
Душан Глушац, Радоје Савић, Зоран Петканић и Радана Весовић

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић

Редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК" Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761, претплата: 328-776. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Маркетинг агенција: Македонска 31/I, телефон 320-645. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Месечна 554,00 динара, тромесечна 1.662,00 динара, полугодишња 3.324,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-603-24875, уз обавезну назнаку НИП „Политика" – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ОБАВЕШТЕЊЕ ПРЕТПЛАТНИЦИМА

Обавештавамо претплатнике који врше претплату за иностранство, да НИП „Политика" убудуће искључиво прима претплату преко „EXIMPO" – AG, CH – 5034 SUHR, Bernstr- West 64, Schweiz. Тел. 310470 и 71, на КОНТО: FAX 310472
NEUE AARGAUER BANK, AARAU, Baahnhofstr. 49, CH – 5001 AARAU, Schweiz, Конто број: 21.4957.057.6

ПОЛУГОДИШЊА ПРЕТПЛАТА ИЗНОСИ:

САД	USD 35.–
СР НЕМАЧКА	DEM 89.–
ШВЕДСКА	SEK 374.–
ФРАНЦУСКА	FRF 211.–
ШВАЈЦАРСКА	CHF 70.–

Трошкови АВИО превоза плаћају се посебно, независно од претплатне цене листа.

Директор
др Живорад Миновић

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар, штампање, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа.

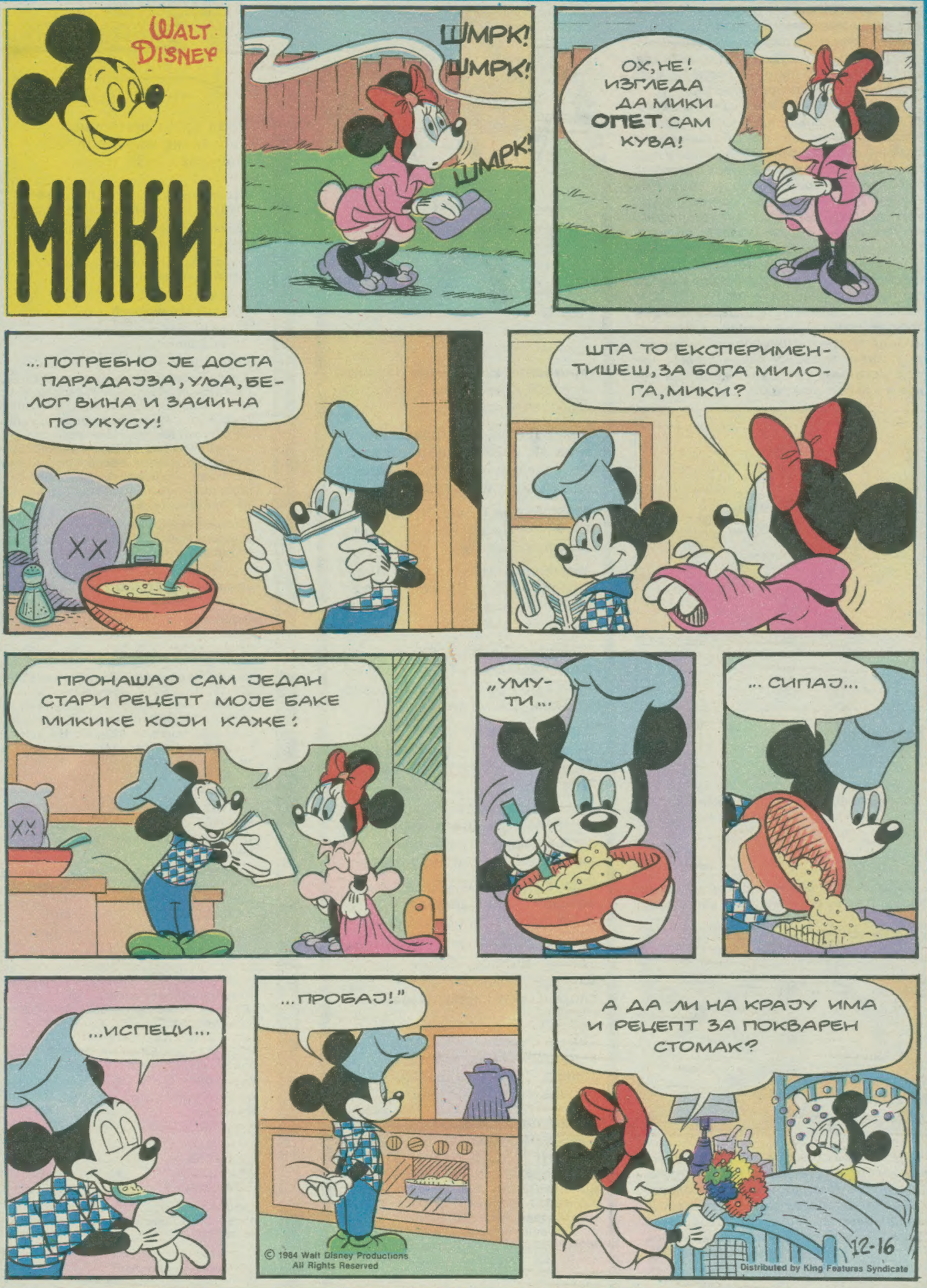
WALT DISNEY
МИКИ
ШМРК!
ШМРК!
ШМРК!
ОХ, НЕ! ИЗГЛЕДА ДА МИКИ ОПЕТ САМ КУВА!
...ПОТРЕБНО ЈЕ ДОСТА ПАРАДАЈЗА, УЉА, БЕЛОГ ВИНА И ЗАЧИНА ПО УКУСУ!
ШТА ТО ЕКСПЕРИМЕНТИШЕШ, ЗА БОГА МИЛОГА, МИКИ?
ПРОНАШАО САМ ЈЕДАН СТАРИ РЕЦЕПТ МОЈЕ БАКЕ МИКИКЕ КОЈИ КАЖЕ:
„УМУТИ...
... СИПАЈ...
...ИСПЕЦИ...
...ПРОБАЈ!"
А ДА ЛИ НА КРАЈУ ИМА И РЕЦЕПТ ЗА ПОКВАРЕН СТОМАК?
© 1984 Walt Disney Productions
All Rights Reserved
12-16
Distributed by King Features Syndicate